

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIYI ALANLARINDAKİ PEYZAJ DEĞİŞİM DİNAMİKLERİNİN AMASRA
ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ

HAZIRLAYAN
TÜRKER OĞUZTÜRK

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. ERCAN GÖKYER

BARTIN-2016

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KIYI ALANLARINDAKİ PEYZAJ DEĞİŞİM DİNAMİKLERİNİN AMASRA
ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Türker OĞUZTÜRK

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Ercan GÖKYER - Bartın Üniversitesi
Üye : Yrd. Doç. Dr. Ömer Lütfü ÇORBACI - Karabük Üniversitesi
Üye : Yrd. Doç. Dr. Nurhan KOÇAN - Bartın Üniversitesi

BARTIN-2016

KABUL VE ONAY

Türker OĞUZTÜRK tarafından hazırlanan “KIYI ALANLARINDAKİ PEYZAJ DEĞİŞİM DİNAMİKLERİNİN AMASRA ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ” başlıklı bu çalışma, 14.12.2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Ercan GÖKYER (Danışman) .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ömer Lütfü ÇORBACI .....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nurhan KOÇAN .....

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. H. Selma ÇELİKİYAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Yrd. Doç. Dr. Ercan GÖKYER danışmanlığında hazırlamış olduğum “KIYI ALANLARINDAKİ PEYZAJ DEĞİŞİM DİNAMİKLERİNİN AMASRA ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

14.12.2016

Türker OĞUZTÜRK

ÖNSÖZ

Bu çalışma BÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışmayı bana öneren ve çalışmanın her aşamasında yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ercan GÖKYER'e şükranlarımı sunmak isterim.

Bu zorlu tez sürecinde maddi manevi destekleri ile hep yanımda olan ve bana güvenen babam Nazmi OĞUZTÜRK, annem Emine SAVAŞKAN OĞUZTÜRK, ağabeyim Alper OĞUZTÜRK ve eşi Banu OĞUZTÜRK'e eşim Gülcay ERCAN OĞUZTÜRK, ağabeyim Gökay ÖZTEKİN, ablam Yasemin DENİZ ÖZTEKİN, ağabeyim Barış BEKÇİ'ye ve çalıştığım süreler içerisinde bana gerekli desteği ve yardımları gösteren Doç. Dr. Banu BEKÇİ, Yrd. Doç. Dr. Deryanur DİNÇER, Yrd. Doç. Dr. Ömer Lütfü ÇORBACI, Yrd. Doç. Dr. Nurhan KOÇAN, Öğr. Gör. Gökhan EMİR, Prof. Dr. Gökhan ABAY, Prof. Dr. Turan YÜKSEK'e, Derince Belediyesinde çalıştığım süreler içerisinde ve sonrasında gerekli desteklerde bulunan Derince Belediye Başkanı Ali Haydar BULUT, Derince Belediye Başkan Yardımcısı Osman ERGİN'e, Destek Hizmetleri Müdürü Nedim SEÇKİN'e, her zaman yanımda olan arkadaşlarım Cansu ÖZTEKİN KARA, Tahsin KARA, Volkan USTA, Korhan ÇITLAK, Betül ÇITLAK, Sedanur ÇAKIR, Hayri ÇAKIR, Mehmet BEKTAŞ, Merve BEKTAŞ, Özlem ÖZTÜRK, Muhammet ÖZTÜRK, Ercan Fatih ŞAHİNOĞLU, Merve ŞAHİNOĞLU, Fatih BEKİR YAZICI ve çalışma alanı ile ilgili eski tarihli resimleri bulmamda yardımcı olan Çetin ASMA'ya teşekkürlerimi sunmak isterim.

Türker OĞUZTÜRK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KIYI ALANLARINDAKİ PEYZAJ DEĞİŞİM DİNAMİKLERİNİN AMASRA ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ

Türker OĞUZTÜRK

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ercan GÖKYER

Bartın- 2016, sayfa: XV + 91

Dünya genelinde değişimin hızlı olduğu kıyı alanları bu alanlar üzerindeki faaliyetlerin ve taleplerin sürekli olarak artmakta olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Zamansal değişimin belirlenmesi, geçmişe ait veriler ile güncel verilerin karşılaştırılması ile mümkün olmaktadır. Yüksek çözünürlükteki uydu görüntüleri, turizm verileri, nüfus verileri ve alana ait fotoğraflar kıyı alanlarında meydana gelen zamansal değişimlerin belirlenmesinde yararlanılabilecek en önemli veri kaynakları arasındadır.

Tez çalışması; Dört aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada çalışma alanı ve yöntemle ilişkin literatür taraması, İkinci aşamada çalışma alanına ilişkin doğal, kültürel verilerin temini ve sayısal ortama aktarılması, Üçüncü aşamada anket çalışmasıyla beraber alanın görsel ve sayısal verilerinin değerlendirilmesi ve Dördüncü aşamada sonuç, değerlendirme ve önerilerden oluşmaktadır.

Çalışma alanına ait farklı tarihlerde çekilen eski fotoğraflar, çalışma alanına gidilerek aynı bakı noktalarından yeniden çekilerek eski fotoğraflarla karşılaştırılmış ve çalışma alanındaki değişimler belirlenmiştir. Çeşitli kurum ve kuruluşlardan temin edilen veriler CBS (Coğrafi Bilgi Sistemi) ortamında sayısallaştırılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve

gerekli olan verilerin haritaları oluşturulmuştur. Nüfus ve iklim verileri Meteoroloji Genel Müdürlüğünden gerekli izinlerle başvurularak elde edilmiştir. Bu veriler incelenerek değişim grafikleri ve tabloları hazırlanmıştır.

Elde edilen bu veriler yorumlanarak birbirleri ile ilişkisi ve etkileşimleri belirlenmiştir. Bu ilişkiler ve etkileşimler doğrultusunda çalışma alanında gerçekleşen doğal, kültürel ve sosyolojik değişimler belirlenerek Amasra'nın gelişimi ve geleceği açısından gerekli olan yararlı fikirler ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Kıyı alanları, Bartın-Amasra, Kıyı peyzajı, Peyzaj değişimi

Bilim Kodu

502.13.01

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINATION OF DRIVING FORCES OF LANDSCAPE CHANGE IN COASTAL AREAS: AN EXAMPLE OF AMASRA

Türker OĞUZTÜRK

Bartın University

Institute of Science

Department of Landscape Architecture

Thesis Supervisor: Asst. Prof. Ercan GÖKYER

Bartın- 2016, Page: XV+91

The coastal areas around the world that change rapidly result in a continuous increase in activities on these areas and demands for them. The determination of time-related changes requires a comparison between the previous and current data. High-resolution satellite images, data relating to tourism, census data, and pictures belonging to the area are among the most important data sources which can be used to determine the time-related changes in coastal areas.

The dissertation study is comprised of four parts. The first part includes the literature review related to the study area and method. In the second part, the natural and cultural data regarding the study area have been obtained and presented numerically. In the third part, the visual and numeric data of the area have been evaluated as well as the questionnaire study. Finally, the last part involves the result, assessment, and suggestions. Old pictures belonging to the study area taken on different dates were obtained. Then, the pictures of the study area were taken from the same aspect again. New pictures were compared to the old ones and the changes in the study area were determined. The data obtained from the various institutions and organizations were stored hardware using the GIS (Geographical Information System) and the maps of the necessary data were prepared.

After the necessary permission was received, the climatic and census data were obtained from the General Directorate of Meteorology. These data were examined and some graphs and tables were prepared accordingly.

Interpreting the obtained data, the relations and interactions among them were determined. In accordance with these relations and interactions, the natural, cultural, and sociological changes were concluded and some ideas and suggestions regarded as useful and necessary for the development and future of Amasra were put forward.

Key Words: Coastal areas, Bartın-Amasra, Coastal landscape, Landscape change

Science Code

502.13.01

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
KISALTMALAR	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	3
2.1 Kıyı Alanlarının Genel Özellikleri	3
2.2 Kıyı Alanlarının Ekolojik Özellikleri	5
2.3 Kıyıların İşlevleri ve Kullanım Açısından Önemi	6
2.4 Kıyı Alanları Üzerindeki Çevresel Baskılar	7
2.5 Kıyı Alanlarının Peyzaj Yapısı ve Değişimi.....	9
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	11
3.1 Materyal	11
3.1.1 Çalışma Alanının Doğal Peyzaj Özellikleri	16
3.1.1.1 İklim	16
3.1.1.2 Topoğrafya	16
3.1.1.3 Toprak Özellikleri	17
3.1.1.4 Jeolojik Yapı.....	20

	<u>Sayfa</u>
3.1.1.5 Hidrolojik Yapı.....	22
3.1.1.6 Bitki Örtüsü	25
3.1.2 Çalışma Alanının Kültürel Peyzaj Özellikleri ve Tarihi gelişimi	28
3.1.2.1 Tarihi Gelişim.....	28
3.1.2.2 Nüfus	28
3.1.2.3 Ekonomik Durum	29
3.1.2.4 Turizm ve Rekreasyon Verileri	30
3.1.2.5 Ulaşım ve Altyapı.....	40
3.2 YÖNTEM	46
BÖLÜM 4 BULGULAR	49
4.1 Nüfus Değişimine İlişkin Bulgular	49
4.2 Meteorolojik Değişimlere İlişkin Bulgular	50
4.3 Peyzaj Değişimine İlişkin Bulgular	53
4.3.1 Kentsel Alan Değişimi	53
4.4 Anket Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular	70
BÖLÜM 5 SONUÇ ve ÖNERİLER.....	83
5.1 Anket Değerlendirmesine İlişkin Sonuçlar	83
5.2 Kentsel Gelişim ve Turizme İlişkin Sonuçlar	83
5.3 Görsel ve Estetik Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar	85
5.4 Öneriler	86
KAYNAKLAR	88
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
1. Sahil şeridi tanımları	4
2. Bartın'ın Türkiye'deki yeri	13
3. Çalışma alanının Amasra İlçesi'ndeki konumu	14
4. Çalışma alanı ve mahalle sınırları	15
5. Boztepe'den çekilen bir Amasra görüntüsü.....	17
6. Çalışma alanına ait toprak sınıfı haritası.....	19
7. Çalışma alanına ait jeoloji haritası	21
8. Amasra ilçesi ve köylerine ait hidroloji haritası	23
9. Çalışma alanına ait hidroloji haritası	24
10. Meşcere haritası	27
11. a) Amasra Kalesi, b) Cenova Şatosu, c) Kuşkayası	33
12. a) Küçük Kilise (Şapel), b) Direkli Kaya, c) Edhem Ağa Konağı.....	34
13. a) Amasra Müzesi, b) Kemere Köprüsü, c) Fatih Camisi	35
14. a) Çekiciler Çarşısı, b) Amasra Mendireği	36
15. a) Trekking (Doğa Yürüyüşleri), b) Tekne Turları, c) Yelken Turizmi.....	37
16. a) Yüzme, b) Balıkçılık	38
17. Çalışma alanının turizm haritası.....	39
18. Çalışma alanının ulaşım haritası	41
19. Amasra yeni tünel yolundan bir görünüm.....	42
20. Amasra yeni tünel yolu ve Amasra'nın eski yolunun birleşim noktası	43
21. 2014 Yılında açılan tünelin güzergâh planı	43
22. 2014 Yılında açılan tünelin Amasra İlçesindeki konumu	44
23. Çalışma alanına ait altyapı haritası	45
24. Yönteme ilişkin akış şeması	48
25. İkincil konutlardan bir görünüm	55
26. Çalışma alanında mevcut olan otellere ve ikinci konutlara ilişkin örnekler	56
27. Çalışma alanına ait yerleşim dokusu	57
28. Çalışma alanına ait sit alanları haritası	58
29. 04.10.2003 tarihli Amasra uydu görüntüsü	60
30. 12.10.2016 tarihli Amasra uydu görüntüsü	61

Şekil	Sayfa
No	No
31. Büyük Liman mevki birinci fotoğraf görsel değişim analizi	62
32. Büyük Liman mevki ikinci fotoğraf görsel değişim analizi	63
33. Büyük Liman mevki üçüncü fotoğraf görsel değişim analizi	64
34. Kale Mahallesi, Kum Mahallesi Mevkisi görsel değişim analizi	65
35. Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi birinci fotoğraf görsel değişim analizi	66
36. Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi ikinci fotoğraf görsel değişim analizi	67
37. Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi üçüncü fotoğraf görsel değişim analizi	68
38. Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi dördüncü fotoğraf görsel değişim analizi	69
39. Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi beşinci fotoğraf görsel değişim analizi	70
40. Kadın ve erkek katılımcıların cinsiyet yüzdeleri.	71
41. Katılımcıların yaş verileri.	71
42. Katılımcıların meslek verileri.	72
43. Katılımcıların gelir verileri.	72
44. Katılımcıların eğitim verileri.....	73
45. Katılımcıların ikamet verileri.....	73
46. Amasra yeni tünel Amasra girişinden bir görünüm	85
47. Amasra yeni tünel yolundan bir görünüm	86

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
1. Kıyı alanları ve iç bölgeler için tahmini ve mevcut nüfus yoğunlukları.....	7
2. Çalışma alanındaki vejetasyonların isimleri	26
3. Amasra ilçesinin yıllara göre nüfus değişimi	29
4. Amasra ilçesinde belediye belgeli konaklama birimleri ve kapasiteleri.....	32
5. Amasra ilçesinde belediye belgeli pansiyon birimleri ve kapasiteleri.....	32
6. Amasra müzesi ziyaretçi sayıları	36
7. Amasra nüfusu yıllara göre dağılışı grafiğı.....	49
8. Amasra nüfus artış hızı.....	50
9. 1969 – 2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama sıcaklık.....	51
10. 1969 – 2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama günlük toplam güneşlenme süresi.....	52
11. 1969–2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama rüzgar hızı.....	52
12. 1969–2015 Yılları arasında gerçekleşen aylık toplam yağış miktarı	53
13. Amasra'nın size göre en olumlu özelliğı nedir?	74
14. Amasra ve yakın çevresindeki kıyı alanlarından yeterince faydalanılıyor mu?	74
15. Amasra sahil şeridi sizin için ne ifade ediyor?.....	75
16. Amasra'daki kıyı alanları tehlike/tehdit altında mıdır?	75
17. Amasra'daki kıyı alanları yeterince korunmakta mıdır?	75
18. Amasra'daki kıyı alanları için en büyük tehlike sizce nedir?	75
19. Amasra'daki kıyı alanlarının korunmasında en çok kim çaba gösteriyor?.....	75
20. Amasra kıyı alanlarının hangi amaçla kullanılmasını istersiniz?.....	76
21. Amasra ilçemiz için aşağıdaki konular hakkında hangini söylemek istersiniz?	76
22. Amasra İlçesinde geçmişten günümüze doğru geçen süre içerisinde gözlenebilen değişimler var mıdır?	77
23. Amasra'da hangi alanlarda değişimler olmuştur?.....	77
24. Amasra'da gerçekleşen değişimlerin olumsuz etkileri var mıdır?	77
25. Amasra'daki değişimlerden memnun musunuz?.....	77
26. Amasra'da gerçekleşen değişimlerin olumsuz etkileri nelerdir?	78
27. Amasra'da aşağıdakilerin hangisinin eksikliğini hissediyorsunuz?	78
28. Amasra'da kentleşme olduğunu düşünüyor musunuz?	78

Tablo	Sayfa
No	No
29. Cevabınız evet ise sizce kentleşmenin Amasra'ya en büyük katkısı nedir?	79
30. Amasra İlçesi'nde kentleşme hangi yöne doğru ilerlemektedir?	79
31. Eğer Amasra'nın kentleştiğini düşünüyorsanız bunun sebebi sizce nedir?	79
32. Sizce Amasra nasıl gelişmelidir?	80
33. Son 5 yılda aşağıdakilerden hangilerinde değişimler gözlediniz?	80
34. Amasra'daki kentsel gelişim sizce plansız ve çarpık mı gerçekleşiyor?	80
35. Plansız ve çarpık kentleşmenin sebepleri nelerdir?	81
36. Yeni yapılan Amasra tüneline memnun musunuz?	81
37. Ulaşım açılan yeni Amasra tüneline etkileri nelerdir?	81
38. Amasra'ya kurulması planlanan termik santrali onaylıyor musunuz?	82
39. Amasra'ya kurulması planlanan termik santralin etkileri neler olur?	82

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- m : Metre
km : Kilometre
% : Yüzde

KISALTMALAR

- ATİ : Amasra Taşkömürü İşletmesi
BKTM : Bartın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
CAD : Bilgisayar Destekli Tasarım (Computer-Aided Design)
CBS : Coğrafi Bilgi Sistemleri
MGM : Meteoroloji Genel Müdürlüğü
OGM : Orman Genel Müdürlüğü
TTK : Türkiye Taşkömürü Kurumu
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İnsanoğlu asırlardır dünya üzerinde yaşamaktadır. Asırlardır yaşamakta olduğu yerkürede kendini koruyarak hayatını sürdürebilmek için binlerce şehir ve yerleşim alanları kurmuştur. Şehir ve yerleşim amaçlı yer seçiminde kıyı alanları önemli bir yer tutmaktadır. İnsanoğlu korunma, beslenme ve enerji ihtiyaçları için kıyı alanlarına şekil vermiş ve faydalanmıştır. Bu faaliyetlerin kıyı alanları üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri ortaya çıkmıştır. İnsan faktörünün yanı sıra doğal etmenler de (rüzgâr, iklim, depremler gibi.) kıyı alanlarında değişimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kıyı alanlarının kara ve deniz ekosisteminin etkileşiminde olması sebebiyle ortaya çıkan çekicilikler, imkânlar ve potansiyeller insanoğlunun bu alanlara olan ilgisini artırmıştır. Geçmişten günümüze kadar insanoğlunun yerleşme başta olmak üzere tarım, ulaşım, sanayi, turizm gibi birçok faaliyetini kıyı alanlarında yapması, bu alanlara olan ilginin göstergesidir (Kenchington and Crawford, 1993; Sesli, 2002 Karşlı vd., 2007; Köksal, 2008; Cengiz ve Yazgan, 2010). Ancak kıyıların doğal yapısı beşeri faaliyetleri sınırlandırmaktadır. Ancak bazen beşeri müdahaleler bu sınırları aşmakta ve kıyıların doğal yapısını değiştirerek kıyı alanlarında her türlü faaliyete olanak sağlamaktadır. Kıyı alanlarında oluşturulan bu faaliyetler kıyının bütün unsurlarını etkilemektedir. Buna bağlı olarak kıyı alanlarının doğal niteliğini bozucu boyutlara ulaşan bu faaliyetler, yenilenmesi çok zor olan kıyı alanlarını yoğun şekilde tahrip etmektedir (Uzun, 2014).

Kıyı ekosistemlerinin önemli özelliklerinden biri, bu bölgelerdeki koşulların yıllık, mevsimsel ve günlük olaylara bağlı olarak değişime uğramasıdır. Bu değişimlerin saptanabilmesi bu bölgelerin belirli periyotlarda izlenmesi ile olmaktadır (Alesheikh vd., 2004; Çölkesen vd., 2007).

Zaman içinde ortaya çıkan değişimin belirlenmesi, geleceğe yönelik akılcı kararlar almada büyük yarar sağlamaktadır. Bu bağlamda zamansal değişimin belirlenmesi, geçmişe ait veriler ile güncel verilerin karşılaştırılması ile mümkün olmaktadır (Skalet vd., 1992; Çölkesen vd., 2007).

Kıyıdaki değişim seçilen bölgeye ait eski ve yeni tarihli fotoğraflar üzerinden iki farklı zaman diliminde yapılan değerlendirme sonucu ortaya çıkarılabilmektedir (Sesli ve Karşlı, 2003; Çölkesen vd., 2007).

1.1 Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bartın iline bağlı bir kıyı yerleşimi olan Amasra İlçesi'nde denizi, yeşili ve tarihi yapısıyla turizm sürekli olarak önem kazanmaktadır. Amasra tarihi, tarihi açıdan değerlendirildiğinde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış eski bir yerleşimdir. Farklı toplumlara ev sahipliği yapmasından ötürü devamlı olarak bir değişime maruz kalmış, değişim ve farklılaşmalara uğramıştır. Kültürel değişimlerin yanı sıra kıyı alanı olmasından ötürü zorlu doğal etmenlerin etkisiyle de değişimler ortaya çıkmıştır.

Bu tez çalışmasında; çalışma alanı sınırları olarak Amasra Belediyesi mahalle sınırları seçilmiştir. Tez kapsamında, farklı tarihli alan fotoğrafları ve uydu görüntüleri incelenerek çalışma alanının görsel ve estetik açıdan gelişim ve değişiminin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, uydu görüntüleri, eski ve yeni tarihli fotoğraflar, 1935 - 2015 tarihleri arasında sayımlarla elde edilen nüfus değişim verileri ve Amasra İlçesi'ne ait turizm verilerinin analizi yapılmıştır.

Bu tez çalışması ile Amasra'daki son yakın zamanlarda hızlı bir şekilde ortaya çıkan değişimlerin belirlenmesi ve bu değişimlerdeki etkili faktörlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Aynı zamanda yapılan anket çalışması ile halkın değişim algısı belirlenmeye çalışılmıştır. Buna bağlı olarak Amasra'nın alan kullanım kararları ve planlama çalışmalarına yönelik değerlendirmeler ve öneriler yapılmıştır.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

2.1 Kıyı Alanlarının Genel Özellikleri

Kıyı kavramı yalnız kara ile denizin birleşme noktasını tanımlayan bir kavram değildir. Kıyı kavramına her türlü su kütlesini çevreleyen, su ile bir ilişki içerisinde olan kara parçası girmektedir. Bu bakımdan göl ve akarsu kıyılarının öneminin farkında olunmalıdır. Geçmişten günümüze birçok medeniyet büyük akarsu kıyılarında yerleşim alanlarını inşa etmişlerdir (Çelik, 2015).

Kıyı alanları toprak ile su kütlelerinin birleştiği bölgeler Olarak birçok canlı için doğal yaşam alanı olma özelliğine sahiptir. Aynı zamanda bu alanlar peyzaj açısından da oldukça önemli bir potansiyeli içermektedir.

Kıyı deniz ile karanın birleştiği yer olarak doğal süreçlerin ve insan etkisinin şekillendirdiği oldukça dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle kıyı gel-gitlerin alçalıp yükselmesi ve fırtınalar nedeniyle sürekli olarak değişmekte ve kara ile deniz arasında bir etkileşim bölgesi oluşmaktadır. Kumsallar, mangrovar ve mercanlar gibi yapıları içeren bu etkileşim bölgesinin en önemli parçası, iç bölgelerden kıyı çevrelerine tatlı su ve katı madde taşıyan nehirlerdir (Alder ve Kay, 1999; Rakıcı, 2008).

Kıyı alanlarının önemli bir diğer potansiyeli de insanoğlunun besin olarak tükettiği balık türlerinin varlığıdır. Bu özelliğiyle kıyı alanları ekonomik yönden de önemli bir potansiyele sahiptir.

Kıyıların sahip olduğu çeşitli nitelikler, bu alanlarda çeşitli faaliyetlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Her geçen gün artan dünya nüfusu ve bu nüfus artışı karşısında ortaya çıkan faaliyetlerin yoğun baskısı neticesinde, tarihin ilk çağlarından günümüze kadar önemini artarak devam ettiren kıyı alanları sürekli olarak değişime uğramıştır (Çölkesen vd., 2007).

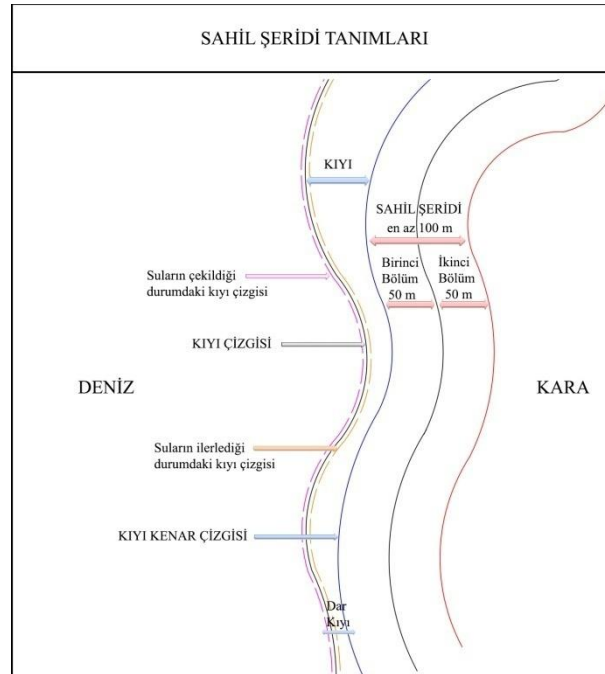
Kıyı alanlarının kanunlardaki tanımları aşağıda detaylıca verilmiştir. 04.04.1990 tarihli ve 3621 no'lu Kıyı Kanunu'na göre (Anon. 1990);

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan alandır.

Kıyı Çizgisi: Deniz, göl ve akarsularda, suyun taşkın durumları dışında kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir. Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler (Anon. 1990).

Kıyı Kenar Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonra kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık ve benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren yerlerde ise şev ya da falezin üst sınırıdır (Anon. 1990).

Tanımlarla ilgili görsel veri Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Sahil şeridi tanımları.

2.2 Kıyı Alanlarının Ekolojik Özellikleri

Kelime anlamıyla ekoloji canlı varlıkların diğer canlı varlıklarla ve çevreleriyle olan ilişkisini inceleyen bilim dalıdır (URL-7, 2016).

Hem görsel açıdan hem de biyolojik bakış açısından değerlendirildiğinde kıyıda yaşam ve peyzaj karakterlerinde deniz ağırlıklı etkiler daha fazladır (Güleç, 1997; Cengiz, 2009).

Kıyı alanlarındaki ekolojik özellikler ve doğal kaynaklar insan yaşantısını etkilemekte ve kıyı alanlarından farklı şekillerde yararlanılmasına olanak sağlamaktadır. Kıyı alanlarındaki söz konusu doğal kaynaklar (Arslan, 1988; Cengiz, 2009);

- Islak alanlar ve akarsu ağız koyuları,
- Gel-git olaylarından sonra kıyılarda oluşan birikinti havuzları,
- Tarım ve ormancılığa uygun alanlar,
- Rezerv alanları,
- Mineral depoları,
- Temiz hava,
- Plajlar ve kumullar,
- Rekreasyonel kullanım alanları,
- Görsel niteliğe sahip doğal oluşumlar.

İnsanoğlunun ihtiyaçları arttıkça çevresiyle ilişkisi de değişmekte ve gelişmektedir. Bu doğrultuda değişimler bazen ekolojik açıdan olumlu bazen de ekolojik açıdan olumsuz olmaktadır. Eski tarihlerde insanoğlu yaşam alanı olarak yüksek, ulaşımı zor, dağlık ve korunaklı arazileri yerleşim alanı olarak seçmekteyken, günümüzde gelişen yaşam standartlarının yanı sıra toplumsal barışın ve güvenin etkisiyle ulaşımı kolay, rahat, suyun yakın olduğu alanları tercih etmeye başladı. Bugünlerde artan yaşam standartlarının getirdiği ihtiyaçlar sayesinde olumsuz olabilecek kıyı alanlarında dolgu işlemleri ve olumlu olabilecek doğal alanların rehabilite çalışmaları gibi birçok değişim gözükmemektedir. Bunların başlıca nedenleri; turizm (oteller, ikinci konutlar), iş olanakları için yapılaşma ve artan nüfus, sanayi gelişimi, yeni yol ağları gibi birçok faktörle kıyı alanları değişime maruz kalmaktadır.

2.3 Kıyıların İşlevleri ve Kullanım Açısından Önemi

Günümüzde hızla artan betonlaşma ve yoğun iş temposundan insanlar olumsuz bir şekilde etkilenmektedir. Buna bağlı olarak ortaya çıkan fiziksel ve ruhsal sorunlar insanları yeşil alanlara ve özelliğini kaybetmemiş kırsal alanlara yöneltmektedir. Mavi ile yeşili bir arada barındıran kıyı alanları bu konuda çok büyük bir potansiyele sahip olduğundan insanların yoğun ilgisine maruz kalmaktadır. Bu doğrultuda kıyı alanları doğal etkenlerin yanı sıra insan faaliyetlerinin etkisi ile birçok değişime maruz kalmaktadır.

Kıyı alanları, tarihsel süreç içerisinde, vazgeçilmez yerleşim alanları arasında olmuştur. İnsanlık tarihi boyunca, kıyı alanları önemini korumuş, imparatorluklar ve devletler bu alanlarda yerleşerek gelişmeye başlamıştır. Deniz, kıyı ve akarsu çevrelerine ulaşmak ve sahip olabilmek için göçler ve savaşlar yapılmıştır. Yerleşmeler tarihi boyunca görülebilen bu çabanın nedeni, kıyı alanlarının birçok sosyal ve ekonomik aktivitenin kaynaklarını içermesidir. Bu nedenle, kıyı alanları yalnızca ekonomik faaliyet alanı olmakla sınırlı kalmamış, sürekli olarak birçok toplumsal faaliyetin de merkezi olmuştur. Barındırdıkları potansiyeller ile kıyıları, yerleşim, turizm ve ekonomik faaliyetlerin odak mekanları haline gelmişlerdir. Buna bağlı olarak dünya genelinde sıklıkla rastlanan kıyı kullanımları aşağıdaki gibi listelenebilir (Çakılcıoğlu, 2000; Öztürk, 2009);

- Ulaşım amaçlı (karayolları, liman)
- Ticari amaçlı (limanlar, serbest bölgeler, depolar)
- Sanayi (rafineri, tersane)
- Tarımsal faaliyetler için (sulu tarım)
- Atık suların boşaltım alanı (sanayi ve kentsel atıklar)
- Hammadde kaynağı (kum, tuz)
- Savunma amaçlı (deniz üsleri)
- Rekreasyon ve turizm amaçlı (turistik tesisler, ikinci konutlar, plaj tesisleri)
- Sağlık
- Enerji üretimi (deniz hareketlerinden yararlanan tesisler)
- Yerleşim amaçlı (kentler, kırsal yerleşmeler)
- Gıda maddeleri kaynağı (deniz ürünleri)
- Spor amaçlı (yüzme ve çeşitli su sporları)

Bu faaliyetlerin baskısı, hassas bir dengeye sahip olan kıyıların giderek bozulmasının en önemli sebebidir. Aslında, kıyıların bozulma sürecini başlatan en önemli etmen, nüfus yığılmaları ve kısacası insan unsurudur. Dünya Bankası verileri ve Dünya Zirvesi raporuna göre, büyük kentler kıyı bölgelerinde kurulmuş olup, dünya nüfusunun 2/3'ü yaşamını kıyı bölgelerinde sürdürmektedir. Kıyı alanları ve iç bölgeler için tahmini ve mevcut nüfus yoğunlukları Tablo 1'de verilmiştir (Doğan vd., 2005; Öztürk, 2009).

Tablo 1: Kıyı alanları ve iç bölgeler için tahmini ve mevcut nüfus yoğunlukları (Crossland vd., 2005; Öztürk, 2009).

Yıllar	Ortalama Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)		Tahmini Küresel Nüfus (milyar)
	Kıyı Alanları	İç Alanlar	
1990	77		5,2
2000	87	23	6,1
2010	99	38	6,9
2025	115	44	7,9
2050	134	52	9,3

2.4 Kıyı Alanları Üzerindeki Çevresel Baskılar

Kıyıların kullanımını geçmişte deniz taşımacılığı ve balıkçılık aktiviteleri ile sınırlı iken günümüzde endüstri ve tarım sektörlerinde yaşanan hızlı gelişme ile daha da artmıştır. Günümüzde de kıyı alanlarındaki nüfus yoğunluğu hızla artmaktadır. Bu artışa bağlı olarak kıyı alanlarında yer yer onarılması çok güç hatta olanaksız çevre sorunları ortaya çıkmaktadır (Sesli vd., 2007; Cengiz, 2009). Bu gelişim ve değişim sürecinde önemli ölçüde zarar gören kıyı alanlarının ekolojik yapısı bozulmaya başlamıştır.

Kıyı alanlarında yaşanan ekolojik sorunlara neden olan çevresel baskıları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

- **Nüfus artışı ve plansız yapılaşma:** Son yıllarda kıyıların içerdiği kaynaklar ve sunduğu olanaklara bağlı olarak, hızlı nüfus artışı ve küresel ısınmanın da etkisiyle kıyı kullanımını ağırlık kazanmış, insanlar kıyılara yönelmeye başlamıştır. Kıyı alanlarına yönelik hızlı ve yoğun nüfus hareketlerinin yol açtığı büyümeyi karşılayacak alt yapının götürülememesi sonucu sağlıklı kentleşme ve doğal değerlerde kayıplar ortaya çıkmaktadır. Buna bağlı

olarak ortaya çıkan plansız gelişme çevre kirliliğine ve doğal değerlerin tahrip olmasına neden olmaktadır (Gülkal, 2004; Cengiz, 2009).

• **İkinci konutlar:** Kıyı alanlarının turizmin artmasıyla birlikte kıyı alanları çok tercih edilmeye ve yoğun kullanılmaya başlanmıştır. Son yıllarda göç hareketleri ve gelişen turizm aktivitelerine bağlı olarak artan yapısal alanların yoğun olarak görüldüğü kıyıları sadece ulaşım, yerleşim ve ticari aktivitelere hizmet eden ekolojik yapısı bozulmuş alanlara dönüşmektedir. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek olan kıyı alanları üzerindeki ikinci konutlar kıyı peyzajını ekolojik açıdan olduğu kadar görsel ve estetik yönden de olumsuz etkilemektedir. Buna bağlı olarak, tarım alanlarının kaybı, kıyı alanlarında plansız ve düzensiz yapılaşma, su kirliliği gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. (Güleç, 1997; Cengiz, 2009).

• **Dolgu alanları:** Plansız uygulamalarda kıyı alanlarındaki mekânların ve dolgu alanlarının insanlara rekreatif faaliyetlerde bulunabilecek etkinlik alanlarını sunmamaktadır ve kullanıcıların kıyı alanlarını daha az tercih etmelerine neden olmaktadır. Kıyı alanları, kıyının sanayi alanları ve endüstriyel faaliyet alanları gibi farklı amaçlar için kullanılmak üzere doldurulması ile insan ve su etkileşimini kopararak kıyı alanlarını rekreasyonel açıdan özelliğini kaybetmiş alanlara dönüştürmektedir (Işık vd., 2014).

Kıyı alanlarındaki yerleşme ve ulaşım faaliyetleri kıyılarda arazi kazanma amacıyla yapılan dolgu çalışmalarını da beraberinde getirmektedir. Yapılan bu dolgu faaliyetleri ile kıyı kenar çizgisinin değişmesi, kıyı karakterinin bozulmasına neden olmaktadır (Cengiz, 2009).

• **Endüstriyel kullanımlar:** Ülkemizde endüstriyel tesislerin ulaşım ve taşımacılık açısından sağladığı kolaylıklar nedeniyle kıyıları boyunca yoğunlaşması birçok çevre sorununu da beraberinde getirmektedir. Kıyı alanlarında yapılan endüstriyel faaliyetler hava, su, toprak kirlenmesine neden olmaktadır. Ayrıca kıyılardaki endüstriyel faaliyetler ekolojik denge üzerinde baskı unsuru oluşturmaktadır. Kıyılardaki nitelikli tarım alanlarının ve doğal yapının bozulması, yöreye özgü bitki örtüsü ve faunanın yok olması, geleneksel mimarinin kaybolması, deniz ve kumsalların kirlenmesi ile alanın turizm ve rekreasyonel değerinin azalması endüstriyel faaliyetlerin sebep olduğu başlıca sorunlardır (Güleç, 1997; Cengiz, 2009).

• **Turizm:** Turizm sektörünün ülkemizin kalkınma sürecinde özellikle ekonomik açıdan sağladığı girdilerle, milli gelirdeki payı oldukça fazladır. Son yıllarda artan turizm hareketlerine bağlı olarak Türkiye'nin önemli kıyı şeritleri olan Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgeleri ve bu bölgelerdeki milli park niteliğindeki ormanları, yaylaları ve sulak alanları turizme açılmaya başlamıştır. Hızla gelişen turizm hareketleri bazen kırsal karakteri ile ön plana çıkan kıyı alanlarını plansız ve düzensiz bir yapılaşma ile karşı karşıya bırakırken bazen de zaten hakim sektörü turizm olan kentlerin, kapasitesini kaldıramayacağı noktalara götürmektedir (Dede vd., 2004; Cengiz, 2009).

2.5 Kıyı Alanlarının Peyzaj Yapısı ve Değişimi

Dinamik bir yapıya sahip olan peyzajlar, küresel iklim değişimleri, arazi kullanım değişimleri ve insan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan karmaşıklıklardan etkilenmektedirler. Bunlara bağlı olarak peyzajlarda bazı mekânsal değişimler gözlenmektedir. Bu değişimler farklı mekânsal boyutlarda ve sıklıklarda olabilmektedir (Farina, 2000; Gökyer, 2009).

Değişimler abiyotik ve biyotik süreçlerle ve her ekosistemin temel bileşenleri ile bütünleştirilebilir. Kıyı alanları doğal süreçler ve insan etkisi ile ortaya çıkan etkilerin yoğun olarak görüldüğü alanlardır. Buna bağlı olarak kıyı alanları peyzaj değişiminin de en fazla gözlendiği alanlar arasındadır (Farina, 2000; Gökyer, 2009).

Peyzaj değişiminde iki ana etken; doğal süreçler ve insan müdahaleleridir. Özellikle kıyı alanlarında hem doğal koşullar hem de insan ihtiyaçları zaman içinde değişmektedir. Doğal koşullar ve insan ihtiyaçlarına bağlı olarak zaman içinde kıyı peyzajlarında değişimler ortaya çıkmaktadır (Antrop, 1998, Farina, 2000). Peyzaj değişimi ile ilgili çalışmalarda geçmişe ait veriler ile yakın zamana ait verilerin karşılaştırılması yapılmaktadır. Peyzaj değişimi hava fotoğrafları, arazi haritaları ve uydu görüntülerinin farklı teknikler kullanılarak analiz edilmesi ile ortaya konulabilmektedir (Farina, 2000; Gökyer, 2009).

Kıyı alanları peyzaj değişiminde beş ana faktör etkilidir. Bunlar aşağıda sıralanmıştır (Farina, 2000, Bürgi et al., 2004, Antrop, 2005; Gökyer, 2009):

- Sosyo-ekonomik faktörler: Kentleşme, sanayi, endüstriyel faaliyetler.
- Politik faktörler: Politik kararlar sonucu yapılan yanlış uygulamalar.

- Teknolojik faktörler: Araç yolları, alt yapı tesisleri
- Doğal faktörler: Sel, çığ, heyelan
- Kültürel faktörler: Ulaşılabilirlik, insan müdahaleleri, yangın,

Antrop (2005)'a atfen Gökyer (2009)'e göre, bu güçler içinde ulaşılabilirlik, en önemlisidir. Bir alana insanlar ulaştıkları zaman bu alanı hızlı bir şekilde değiştirmeye başlamaktadırlar. Kıyı alanlarının son yıllarda daha çok edilmesi ve teknolojik ilerlemeler sonucu bu alanlara ulaşılabilirliğin kolaylaşması buralarda değişimin daha yoğun bir şekilde ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma materyali ve araştırma ile ilgili verilerin, araştırmanın amacına ulaşmamızı sağlayacak biçimde değerlendirilip sentezlenmesinde izlenen yöntemlere ve kullanılacak materyallere yer verilmiştir.

3.1 Materyal

Çalışmanın ana materyalini kıyıya yakın ve tarihi öneme sahip turizm potansiyeli yüksek Amasra Belediyesi mahalle sınırları oluşturmaktadır.

Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan materyalleri dört ana başlık altında toplayabiliriz. Bunlar:

1- Haritalar

- ✓ 1/25.000 ölçekli topoğrafya haritası
- ✓ 1/500.000 ölçekli jeoloji haritası
- ✓ 1/25.000 ölçekli amenajman haritası

2- Alanla ilgili basılı ve görsel veriler

Alana ait basılı tezler, Bartın Valiliğinin basılı yayın ve kitapları, Kıyı kanunu, Amasra ile ilgili makaleler, tez konusu ile ilişkili tezler ve makaleler incelenmiştir.

3- Uydu görüntüleri

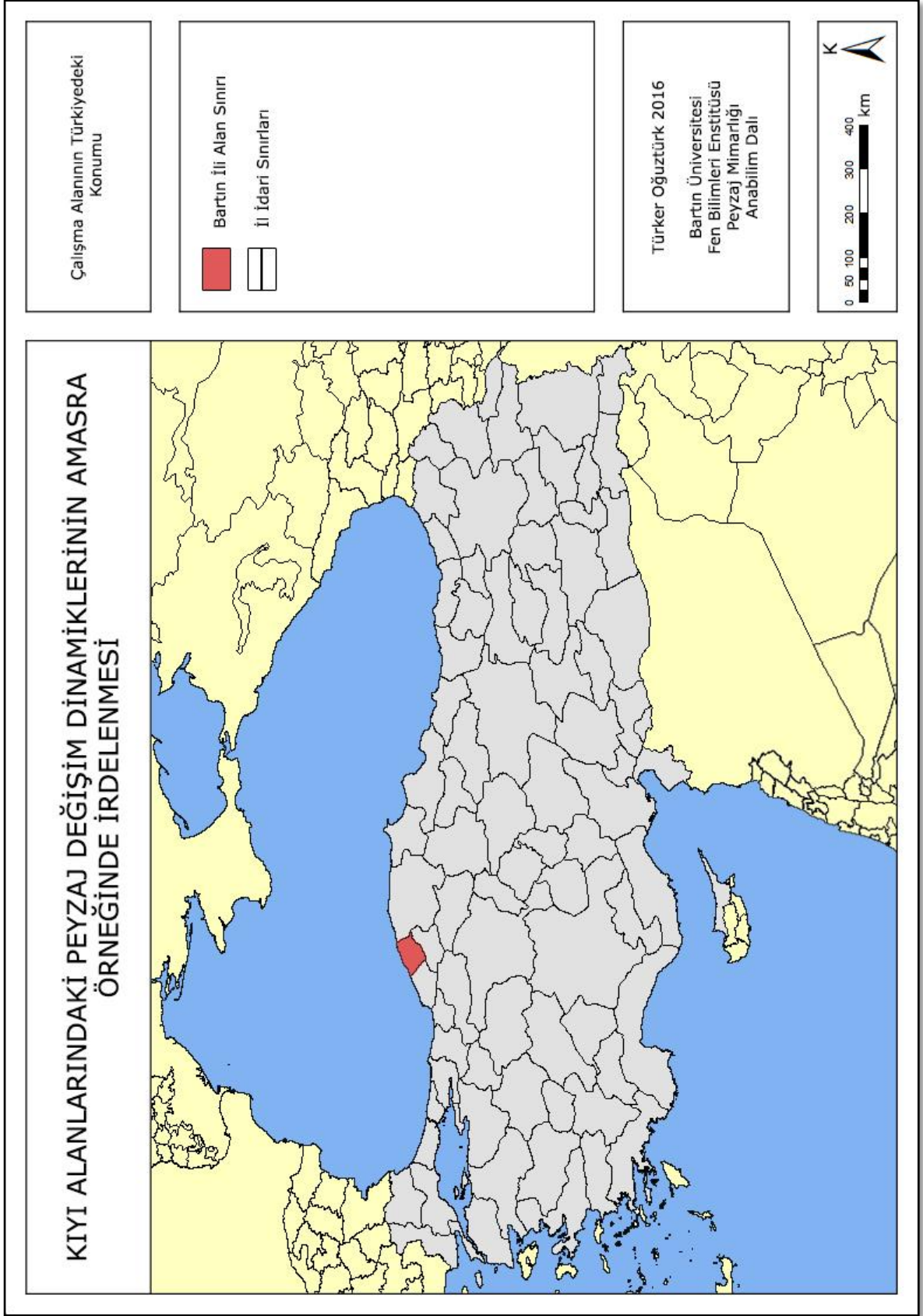
Alana ait farklı yıllardaki (2003 - 2016) uydu görüntüleri üzerinden değişen alanlar işaretlenerek değerlendirmeler yapılmıştır.

4- Eski ve yeni tarihli fotoğraflar (1955, 1960, 1970, 2016)

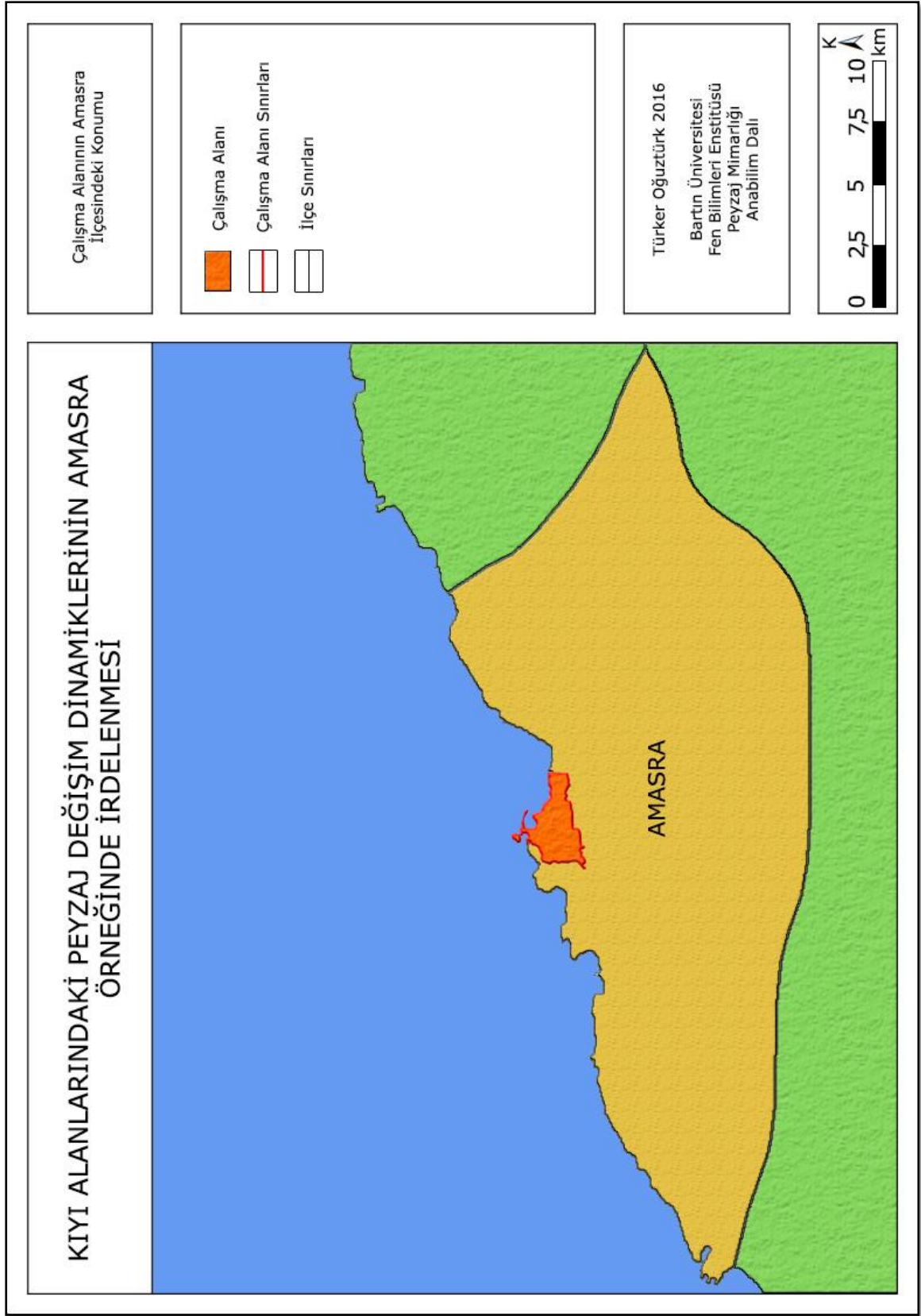
Farklı kurumların internet sitelerinden ve Amasra fotoğraflarını koleksiyon olarak arşivleyen kişilerle görüşülerek eski tarihlerde çekilen Amasra fotoğrafları temin edilmiştir. Temin edilen fotoğrafların çekilen açıları ve yerleri tespit edildikten sonra aynı bakı noktalarından güncel fotoğraflar çekilerek görsel değişim değerlendirilmiştir.

Bu amaçla farklı tarihlerde alana gidilerek fotoğraflar çekilmiştir. Görsel değişimin değerlendirilebilmesi için gerekli kalitede fotoğraflar elde edilene kadar alana gidilerek fotoğraf çekilmiştir.

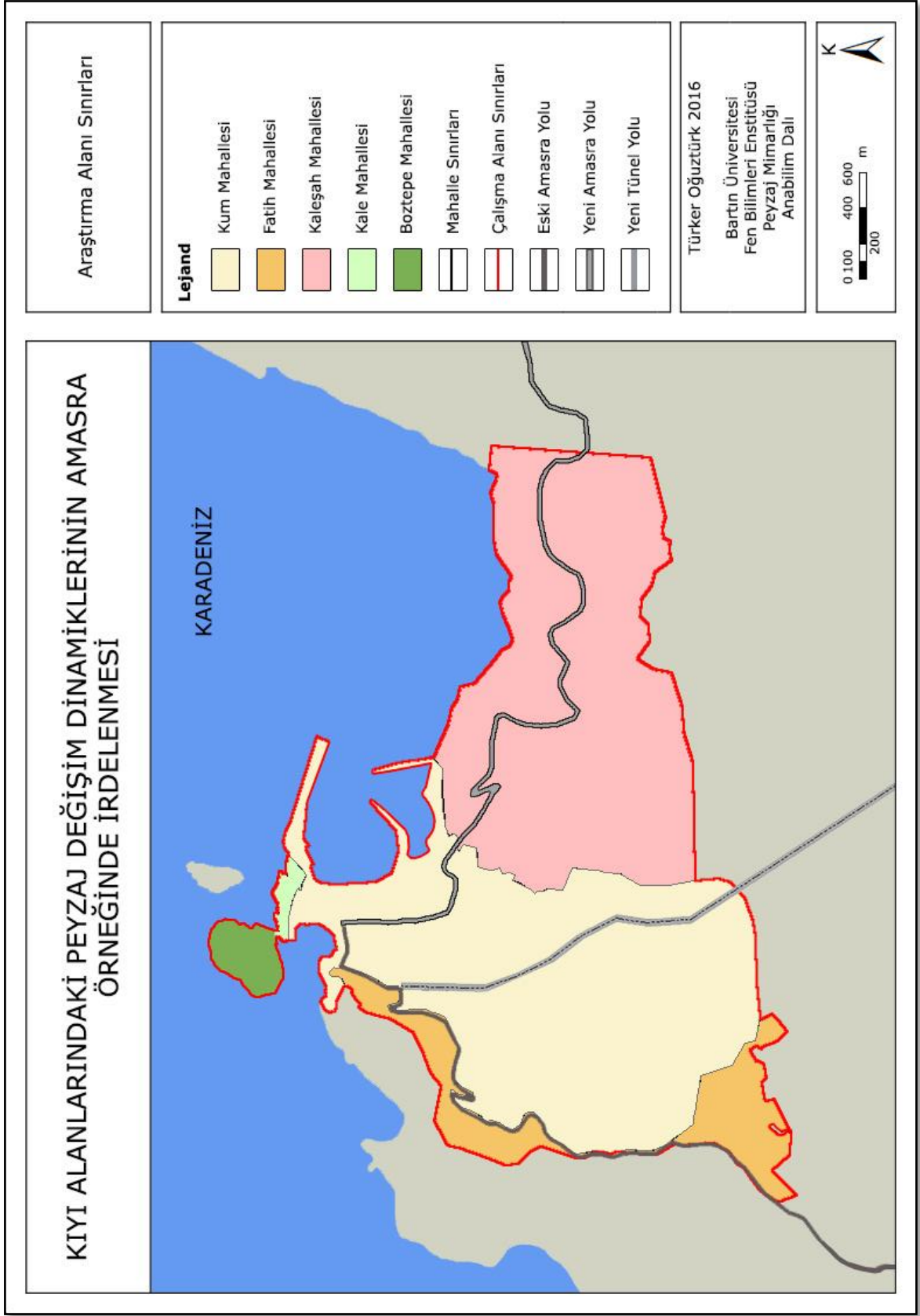
Çalışma alanı olan Amasra; Karadeniz'e kuzeyinde kıyısı olan Zonguldak, Karabük ve Kastamonu ile komşu olan Bartın İli'nin küçük ve şirin bir ilçesidir. Amasra İlçesinin doğusunda Kurucaşile, kuzeyinde Karadeniz, batısı ve güneyinde Bartın Merkez İlçe bulunmaktadır. Çalışma alanımızın içerisine giren kıyı uzunluğu 7,41 km dir. Çalışma alanının Türkiye'deki konumu Şekil 2'de, çalışma alanının Amasra ilçesindeki konumu Şekil 3'de ve çalışma alanı ve mahalle sınırları şekil 4'de verilmiştir.

Şekil 2: Bartın'ın Türkiye'deki yeri.

Şekil 3: Çalışma alanının Amasra ilçesindeki konumu.

Şekil 4: Çalışma alanı ve mahalle sınırları.

3.1.1. Çalışma Alanının Doğal Peyzaj Özellikleri

3.1.1.1 İklim

Amasra İlçesi ülkemizin Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. Coğrafi konumu na bağlı olarak Amasra İlçesi Karadeniz ikliminin etkisi altındadır. Amasra'da yazlar serin, kışlar ılık ve dört mevsim yağışlı geçmektedir. Amasra'nın yıllık ortalama sıcaklığı 13,7°C, yıllık ortalama günlük toplam güneşlenme süresi 5,8 (sa-da), yıllık toplam yağış miktarı ortalaması 86,3 kg/m²'dir. Amasra'nın 1969 ile 2014 yılları arasında değişen ortalama sıcaklık değerleri, günlük güneşlenme verileri, rüzgâr hızı değişimleri ve yağış verileri Meteoroloji Genel Müdürlüğünden elde edilen veriler incelenerek, değişim tabloları oluşturulmuştur. Hâkim rüzgâr yönleri kuzey rüzgârı yıldız, güneyden esen lodos ve kuzeybatı rüzgârı karayel'dir (MGM, 2014).

3.1.1.2 Topoğrafya

Amasra İlçe merkezi, Karadeniz kıyı dağlarının dik yamaçlarının eteğinde beş küçük adanın dördünün zamanla birleşmesiyle meydana gelmiş küçük bir düzlükte, bu düzlüğün devamı olan tepeler ve eteklerinde kurulmuştur. Amasra İlçe merkezinin iskeletini meydana getiren adalar Boztepe, Zindan, Küçük Ada ve Tekke Tepesi adını taşır. Büyük Ada ya da Tavşan Adası diye anılan ada, birleşerek bir yanmada oluşturan dört adadan ayrı bir mekândadır. Yarımadanın uzunluğu yaklaşık 1,5 km'dir (Sakaoğlu, 1999; Sarı, 2001).

Amasra İlçesinin kıyıdan içeriye doğru genel olarak morfolojik karakteristikleri özetle şöyle sıralanabilir: Kıyılar genellikle dik, sarp kayalık ve denize açıktır. Kıyı kayaların oldukça dik olmasında alt kretase kalkerlerinin önemli etkileri oluşmuştur. Erimesi zor olan bu kalkerler dik kayalıklı kıyıları meydana getirirken kumsalların oluşmasını engellemiştir. Mevcut kumsallar da genellikle sarp kayalıkların eteklerinde meydana gelmiş dar kumsala sahip yerlerdir. Amasra ilçe merkezinin iki yanında bulunan doğal limanların oluşmasında tektonik olayların etkisi büyük olmuştur (Sarı, 2001).

İçerilere doğru yine kalkerlerin bulunduğu yerlerde denize doğru uyumlu bir şekilde alçalan devamlı eğimler ve çukurlar görülmektedir. Kıyı bölümler, sahillere doğru sarp ve kayalıktır. Kıyılarda yükseklik 0-250 m arasında değişirken, güneydoğuya inildikçe

Saraydüzü ve Yukarısal Köylerinin çevresinde yükseklik 750 m'ye kadar artmaktadır. Kıyıda sahile doğru dikleşen dağlar ve engebeli topografya ulaşım ve yerleşim şartlarını güçleştirmektedir (Sertkaya, 2001; Sarı, 2001).

Amasra topoğrafyasına örnek olarak Boztepe'den çekilen bir Amasra görüntüsü Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5: Boztepe'den çekilen bir Amasra görüntüsü.

3.1.1.3 Toprak Özellikleri

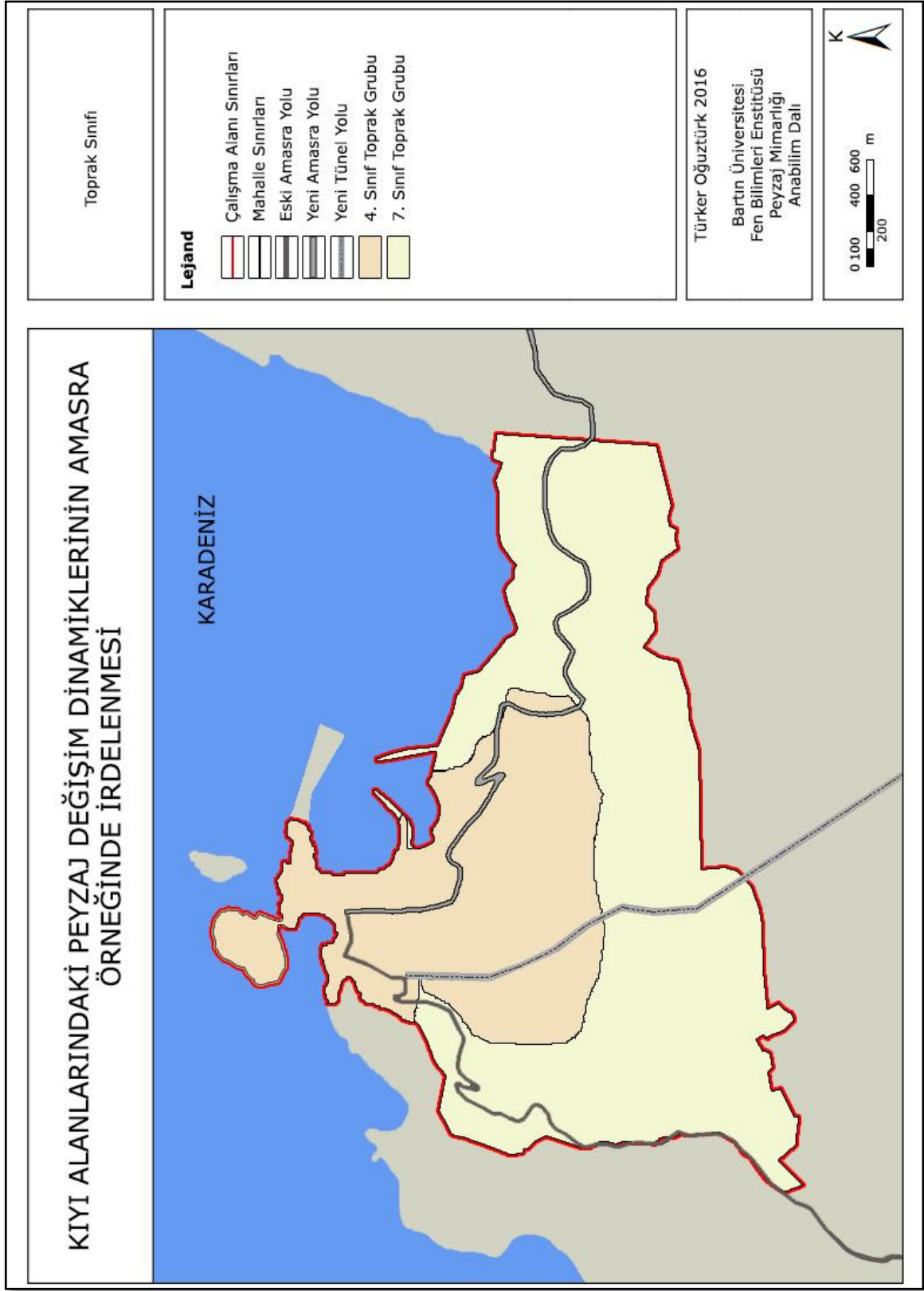
Bartın genellikle yamaç ve taban topraklarına sahiptir. Tarıma elverişli olan bu alüvyonel birikinti topraklarda kireç noksanlığı bulunmaktadır (Çorbacı, 2002).

Çalışma alanının toprak haritası incelendiğinde, çalışma alanında yaygın olarak bulunan toprak tipleri; kırmızı san podzolik, kahverengi orman toprağı ve alüvyal topraklardır. Haritalar incelendiğinde, alanda bulunan VII. sınıf arazilerde şiddetli erozyon olduğu görülmektedir. IV. ve VI. sınıf arazilerde ise orta dereceli erozyona rastlanmaktadır. Çalışma alanının büyük bir kısmında orta derecede su erozyonu olduğu tespit edilmiştir. Bazı yerlerde ise şiddetli su erozyonuna rastlamak mümkündür (Çorbacı, 2002). Çalışma alanına ait Toprak sınıfı haritası Şekil 6'da verilmiştir. Çalışma alanında belirlenen arazi yetenek sınıfları şunlardır:

IV. Sınıf Arazi: Bitki seçimi çok çeşitli değildir. İşlendiklerinde dikkat gereklidir. Çayır, mera ve orman içi kullanabilecekleri gibi önlemler dahilinde tarla ve bahçe bitkileri de ekilebilir. Su ve rüzgâr erozyonuna maruz kalabilirler, sığ topraklardır (Çorbacı, 2002).

VI. Sınıf Arazi: Dik eğim, ciddi erozyon zararı, daha önceki erozyonun olumsuz etkileri, taşlılık, sığ kök bölgesi, aşın yaşlık veya taşkın, düşük rutubet kapasitesi yahut tuzluluk gibi sınırlayıcı faktörlerden birkaçını içerirler. Kültür bitkisi için uygun değildir. Orman, çayır, mera arazileridir (Çorbacı, 2002).

VII. Sınıf Arazi: Çok dik eğim, erozyon, toprak sığlığı, taşlılık, yaşlık, tuzluluk gibi kültür bitkilerinin yetiştirilmesini engelleyen sınırlayıcı etkilere sahiptir. Çayır ve mera olarak ta kullanımı sınırlıdır (Çorbacı, 2002).

Şekil 6: Çalışma alanına ait toprak sınıfı haritası.

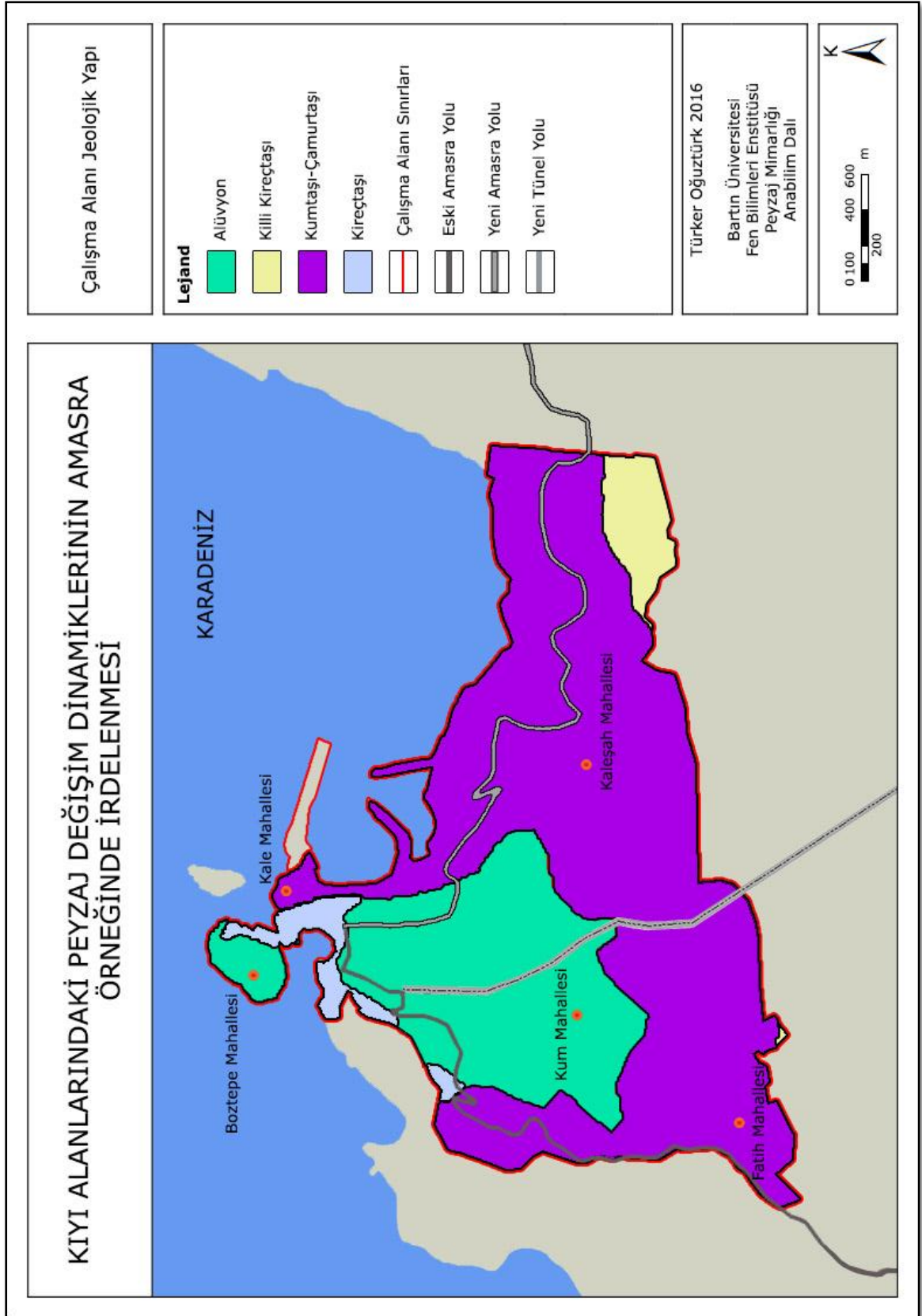
3.1.1.4 Jeolojik Yapı

Çalışma alanı, Maden Teknik Arama (MTA) (1999) raporuna göre, 1., 2. ve 3. jeolojik devirlere ait sahnelerden meydana gelmiştir. Alan genel olarak kretase tabakalarıyla kaplı bulunmaktadır. Bölge çoğunlukla kalker araziden meydana gelmiş olup, kısım kısım kum, kil ve marn tabakalarına rastlanmaktadır. Kalker tabakalarının altında oldukça sert, gri renkli kayran denilen kayalar geniş yer tutmaktadır (Çorbacı, 2002).

Çalışma alanının kıyıları, bütün Karadeniz kıyıları olduğu gibi çoğunlukla denize dik şekilde uzanmaktadır. Dağların kıyıya paralel uzanmasından dolayı kıyılar, küçükkoylar dışında çok fazla fazla girintili-çıkıntılı oluşum göstermezler (Çorbacı, 2002).

Amasra İlçesinde yer alan Bozköy ve Çakraz koyları 1. jeolojik zamanda “permien” döneminde oluşmuştur. Üzerlerinde oluşan kayaç ve topraklar kızıl veya et renklidir (Sertkaya 2001, Akbaş 2002). Çalışma alanına ait Jeoloji Haritası Şekil 7'de verilmiştir.

Amasra; Türkiye'de sadece tek olan 1. jeolojik zamanda oluşmuş taşkömürü havzası üzerinde bulunmaktadır (Anon., 2010a; Çorbacı 2014).

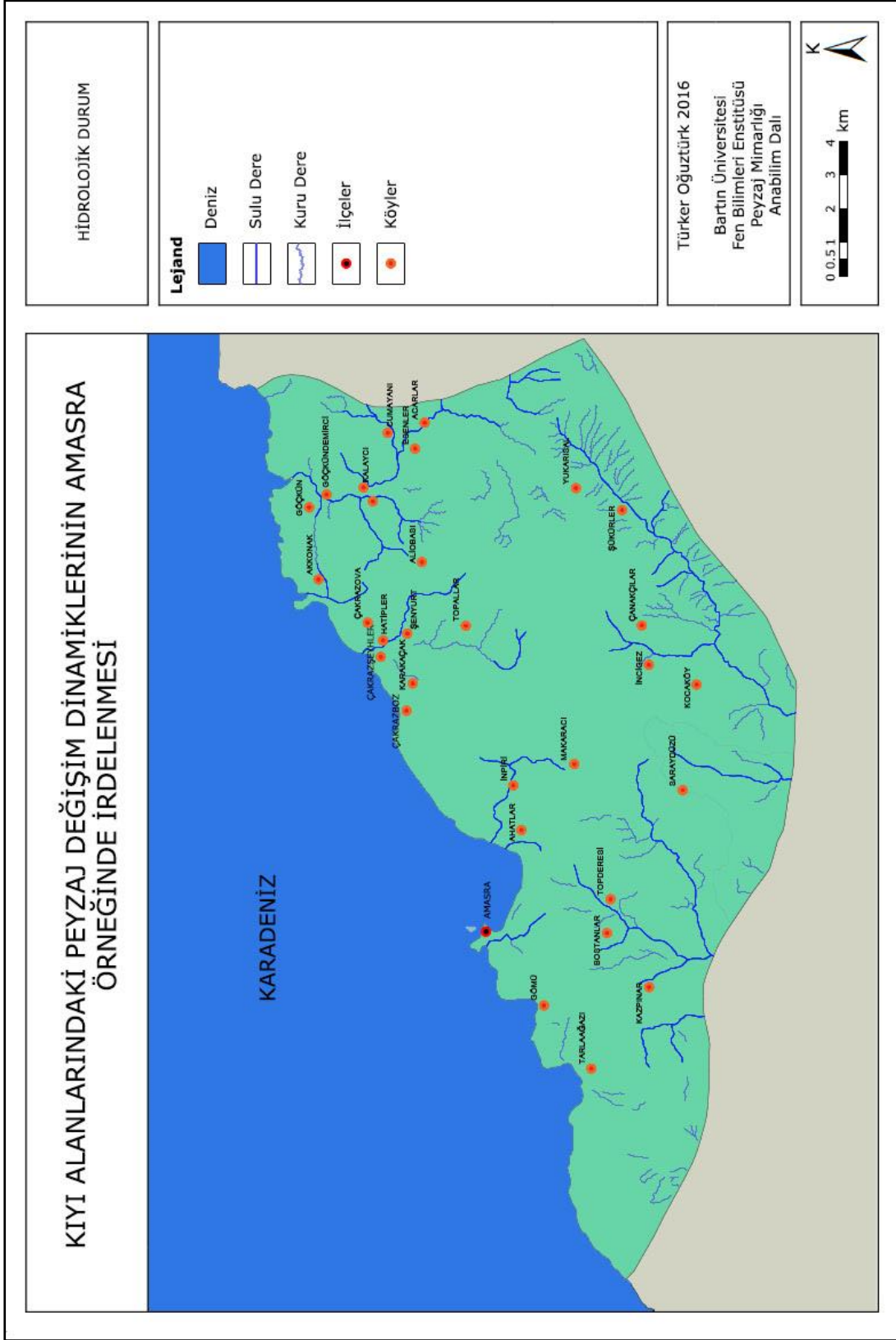
Şekil 7: Çalışma alanına ait Jeoloji Haritası.

3.1.1.5 Hidrolojik Yapı

Amasra'nın güneyi tepelerle çevrilidir. Güney kısmında bulunan yükseltinin güneyinden doğan Karaçay deresi, Bartın Çayı'na karışmaktadır. Karaçay Deresi'ni oluşturan önemli alt havzalar Kavşak Dere, Süzek Dere, Pınarcıyanı Deresi'dir. Kavşaksuyu ve Döşemesuyu iyi kalite su kaynaklarıdır. Amasra sınırları içerisinde yer alan Kavşaksuyu Bartın il merkezinin içme suyu olarak kullanılmaktadır (Anon. 2010c; Çorbacı 2014).

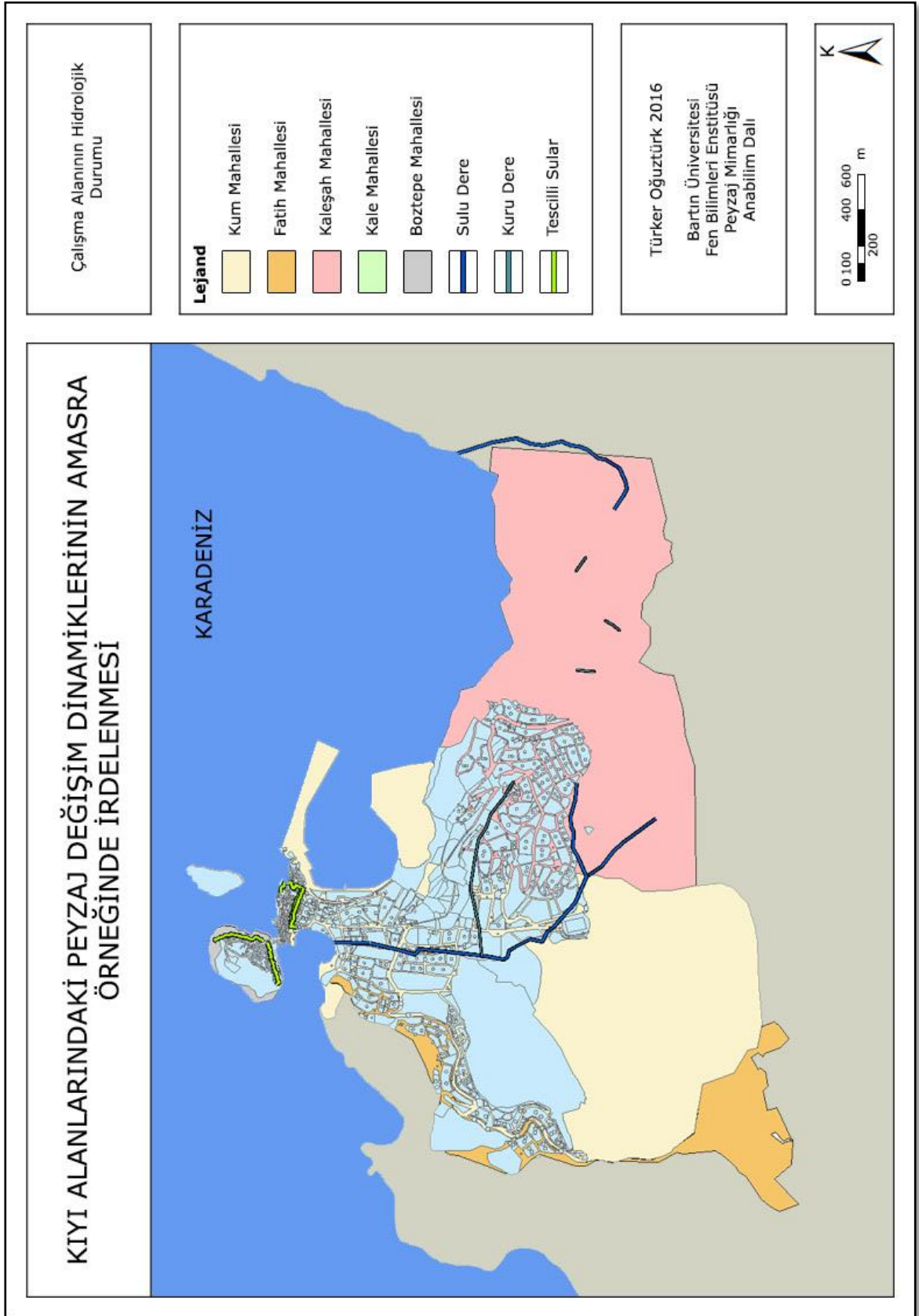
Bartın İli Su Kaynakları Yönetimi Stratejisi 2008 Raporu incelendiğinde, Amasra İlçesinde son yıllarda, özellikle kış, ilkbahar ve yaz aylarındaki yağışlarda büyük oranda azalma tespit edilmiştir. Alanındaki derelerin akış hızları mevsimlere bağlı olarak değişmektedir. Özellikle Ağustos ve Temmuz aylarında suları oldukça azalmaktadır. Bu derelerin bir kısmı kuru derelerdir. Bunlar sonbahar ve ilkbahar mevsimlerinde yağışlardan sonra akışa geçmektedir. Arazinin dik eğimli yapısı nedeniyle üst bölümlerdeki birçok madde bu su kaynaklarıyla aşağı bölümlere ve denize taşınmaktadır. Son yıllarda iklim değişikliği ile birlikte yağış rejimi yıldan yıla daha düzensiz hale gelmiştir. Özellikle kış aylarındaki yağışların yer altı sularını besleme özelliği fazla olup, kullanılabilir su temini açısından kış aylarında kar yağışının azalması, karın erken erimesi, düzensiz yağın yağmurlar, artan sıcaklık nedeniyle yer altı su miktarı da azalmaktadır. İlçede kısa vadede yüksek düzeyde kuraklık yaşanacağı için kısa vadeye yönelik acil tedbirlerin de alınmasında geç kalınmaması büyük önem taşımaktadır (Çorbacı, 2014).

Amasra İlçe merkezinde bulunan Hisarönü Deresi, kentsel yerleşim alanlarının başladığı noktada Kestaneli Kuru Deresi ile birleşerek Küçük Liman'dan denize dökülmektedir. Hidrolojik veriler Şekil 8 ve Şekil 9'da gösterilmiştir.

Şekil 8: Amasra İlçesi ve köyelerine ait hidroloji haritası.

Şekil 9: Çalışma alanına ait hidroloji haritası.

3.1.1.6 Bitki Örtüsü

Arazi Örtüsü

Amasra Orman Bölge Şefliğinin meşcere verilerinden elde ettiğimiz harita üzerinde yaptığımız ölçümle çalışma alanımızın 3,3 km²'sinin bakım alanı, 2,65 km²'sinin kentsel açıklık ve 0,96 km²'sinin bozuk orman alanı olduğu tespit edilmiştir. Çalışma alanına ait meşcere haritası Şekil 10'da verilmiştir.

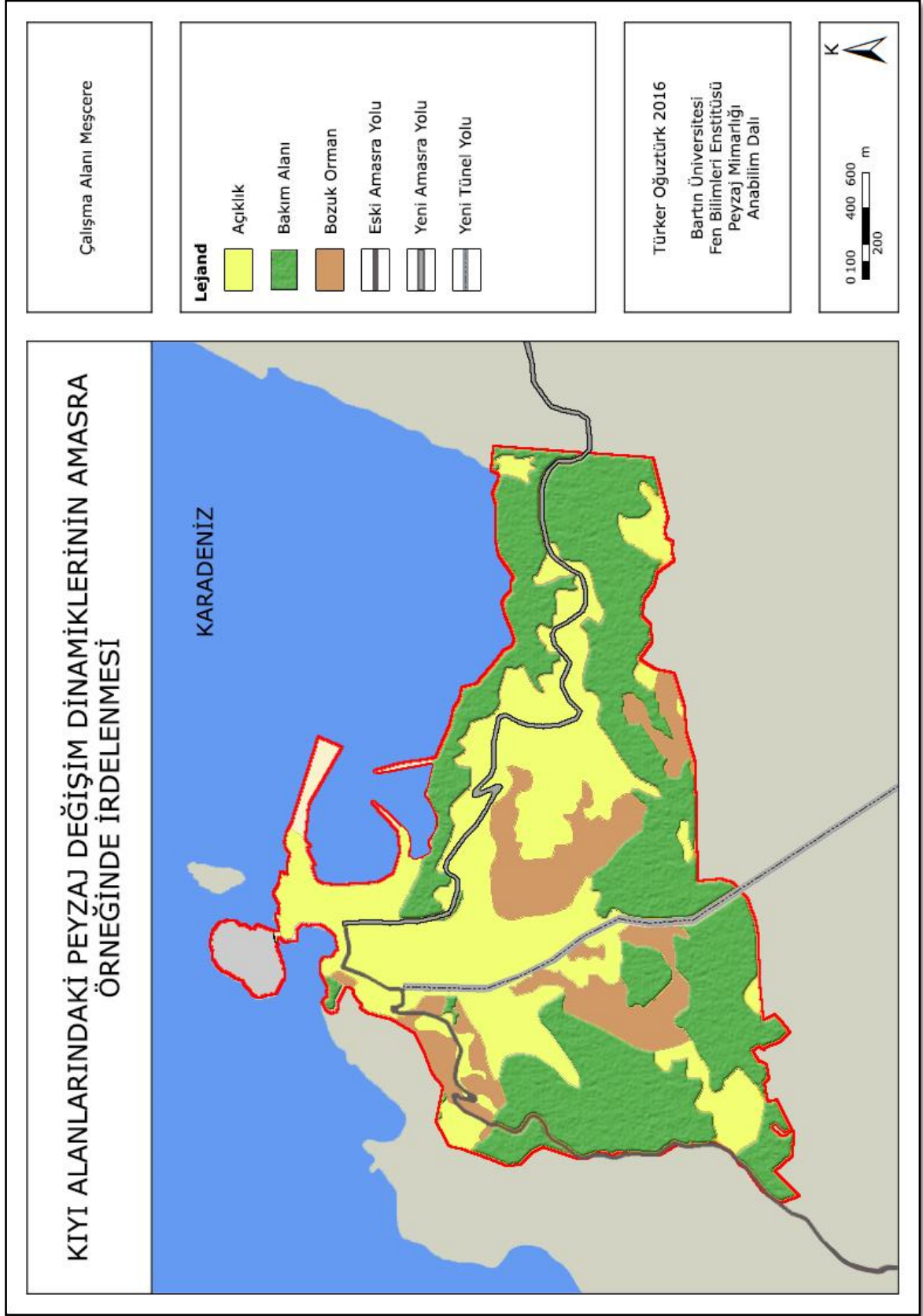
Amasra İlçesi, Karadeniz ikliminin etkisi altında olduğundan doğal bitki örtüsü bakımından da Karadeniz Bölgesi'nin karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Amasra ve yakın çevresinin florasına yönelik olarak yapılan çalışmada 68 adet familyaya ait 265 adet bitki taksonu belirlemiştir. Bu çalışmada Bartın-Amasra karayolu üzerinde ve Amasra'yı güneydoğu ve güney yönden çevreleyen tepelerin denize bakan yamaçlarında floristik kompozisyonlar incelenmiştir. Bu çalışmada yörede baskın ve karakteristik türler olarak; *Fagus orientalis* L., *Castanea sativa* Mill., *Ostrya carpinifolia* Scop., *Carpinus betulus* L. ve *Tilia argentea* Desf. türleri tespit edilmiştir. Ayrıca alanda Akdeniz maki topluluğunda yer alan; *Cistus creticus* L., *Arbutus unedo* L., *Erica arborea* L., *Cistus salvifolius* L., *Juniperus oxycedrus* L., *Myrtus communis* L., *Laurus nobilis* L., *Phillyrea latifolia* L., *Spartium junceum* L. ve *Rosa canina* L. gibi çalı türleride görülmüştür (Yatgın, 1996; Çorbacı, 2014).

Milli Park tampon ve çekirdek bölge olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır ve Amasra ilçesi tampon bölge sınırındadır. Doğal olarak Amasra'nın bitki örtüsü milli parkla benzer özellikleri göstermektedir. Bu bölgede bitki örtüsünü; Batı Karadeniz ılıman kuşak Gökmar (Abies sp.) ve Doğu Kayını (*Fagus orientalis* L.) ormanları, karstik alan karışık ormanları ve yalancı makiler oluşturur. Yaprak döken ormanların ağaçları Dışbudak (*Fraxinus sp.*) Yaygın Gürgen (*Carpinus betulus* L.), Akçaağaç (*Acer sp.*) ve Anadolu Kestane (*Castanea sativa* Mill.); iğne yapraklı ormanları çoğunlukla Sarıçam (*Pinus sylvestris* L.) ve Karaçam (*Pinus nigra* L.) ağırlıklıdır. Defne (*Laurus nobilis* L.) gibi herdemyeşil kalan yalancı makilere ise çoğunlukla bölgenin kıyı kesimlerinde ve yerleşim bölgelerinin çevresinde rastlanmaktadır (Uzun, 2010; Çorbacı, 2014).

Amasra Orman Amenajman Planı'na göre; çalışma alanındaki bitki vejetasyonun isimleri Latince adlarıyla Tablo 2'de belirtilmiştir (OGM, 2011).

Tablo 2: Çalışma alanında bulunan vejetasyonların isimleri.

Türkçe	Latince	Türkçe	Latince
Kızılçam	<i>Pinus brutia</i> L.	Fındık	<i>Coryllus sp.</i>
Karaçam	<i>Pinus nigra</i>	Karaağaç	<i>Ulmus glabra</i>
Sedir	<i>Cedrus sp.</i>	Böğürtlen	<i>Rubus caesius</i>
Fıstıkçamı	<i>Pinus pinea</i>	Yeşil otlar	<i>Graminea sp.</i>
Ardıç	<i>Juniperus sp.</i>	Söğüt	<i>Salix sp.</i>
Porsuk	<i>Taxus sp.</i>	Defne	<i>Laurus nobilis</i>
Sahil çamı	<i>Pinus maritima</i>	Şimşir	<i>Buxus sempervirens</i>
Kayın	<i>Fagus orientalis</i>	Ormangülü	<i>Rhododendron ponticum</i>
Meşe türleri	<i>Quercus sp.</i>	Sarmaşık	<i>Hedera helix</i> L.
Gürgen	<i>Carpinus betulus</i>	Laden	<i>Cistus sp.</i>
Kızılağaç	<i>Alnus sp.</i>	Isırgan	<i>Urtica sp.</i>
Kavak	<i>Populus tremula</i>	Orman Çileği	<i>Fraparia vesca</i>
Dişbudak	<i>Fraxinus sp.</i>	Yonca	<i>Medicago sativa</i>
Ihlamur	<i>Tilia sp.</i>	Yabani üvez	<i>Sorbus terminalis</i>
Akçağaç	<i>Acer sp.</i>	Eğrelti	<i>Pteridium sp.</i>

Şekil 10: Meşcere haritası.

3.1.2 Çalışma Alanının Kültürel Peyzaj Özellikleri ve Tarihi gelişimi

3.1.2.1 Tarihi Gelişim

Çalışma alanımız olan Amasra 3000 yıllık bir tarihe sahiptir. Kaynaklara göre Amasra'da M.Ö. 12.yy Fenikeliler yaşamış daha sonra M.Ö. 8. yy İon'lar, M.Ö. 580'de Lidyalılar, 547'de Persler Amasra'ya hükmetmiş. M.Ö. 306'da Amasra'ya ismini veren prenses Amastris'in hükümdarlığına geçmiştir. Sonra, 200 seneliğine Pontuslar ve M.Ö. 70'e kadar Romalılar şehri yönetmiş. M.S. 395 Amasra Kenti Bizans'a geçmiştir. Osmanlının egemenliğine geçmeden Cenovalılar'a ev sahipliği yapmış ve 1460 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından savaşız teslim alınmıştır (URL-1, 2016).

3.1.2.2 Nüfus

1991 yılında il olarak ilan edilen Bartın'ın nüfusu, 2014 itibari ile 189.405'iken 2015 TÜİK verilerine göre yüzde 0,69 artışla 1,303 kişi artarak 190,708 olmuştur. Amasra ilçesinin yüzölçümü 120 km² olup, 2014 itibari ile toplam 30 köyde 4.258 erkek, 4.330 kadın olmak üzere toplam 8.588 kişi, merkezde ise 3.527 erkek, 3.261 kadın olmak üzere 6.788 kişi toplam 15.376 kişi yaşamaktaydı. Bartın nüfusunun %0,69 oranında artmasına rağmen Amasra ilçesi 30 köy dâhil nüfusu 309 kişi azalarak 2015 itibari ile 7.589'u erkek, 7.478'i kadın olmak üzere toplam 15.067 kişi olmuştur. İlçe genelinde gerçekleşen bu nüfus azalması ilçe merkezi nüfusuna da yansımıştır ve Amasra ilçe merkezi nüfusu 2015 itibari ile 122 kişi azalarak 6.666 kişi olmuştur (TÜİK, 2016). Çalışma alanının yıllara göre kadın ve erkek nüfus değişimi Tablo 3'de belirtilmiştir.

Tablo 3: Amasra İlçesinin yıllara göre nüfus değişimi (TÜİK, 2016).

Sayım Yılı	Erkek	Kadın	Toplam
1935	671	878	1549
1940	627	811	1438
1945	655	724	1379
1950	---	---	1845
1955	702	861	1563
1960	---	---	2297
1965	927	973	1900
1970	1905	1189	3094
1975	2806	1563	4369
1980	3816	2176	5992
1985	3834	2806	6640
1990	3464	3046	6510
1997	---	---	6047
2000	3205	3133	6338
2010	3186	3264	6450
2011	---	---	6359
2012	---	---	6601
2013	---	---	6640
2014	3527	3261	6788
2015	---	---	6666

3.1.2.3 Ekonomik Durum

Amasra ekonomisi, turizm, madencilik, balıkçılık, tarım ve hayvancılığa bağlıdır. Tarım ve hayvancılığın etkisi günümüze doğru azalmaktadır. Günümüzde tarım ve hayvancılık iç kesimlerde devam etmektedir. TTK işletmesi Amasra ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Amasra'da 1975 öncesinde Zonguldak Kömür Havzası Tevsii Projesi ile Amasra'da beşinci üretim bölgesi kurulmasına karar verilmesiyle madencilikte gelir kaynaklarındaki önemini daha da arttırmış ve büyük bir öneme ulaşmıştır. Buna istinaden

aynı yıllarda hızlı bir nüfus artışı gerçekleşmiştir. Günümüzde de faaliyet gösteren TTK işletmesi Amasra'nın önemli bir geçim kaynağıdır.

Günümüzde Amasra için en önemli geçim kaynaklarından biri turizmdir. İnsanlar Amasra'ya yakın şehirlerden yüzmek, balık lokantalarında günlük tutulmuş taze balıklardan yemek veya akşamları Amasra'da bulunan eğlence merkezlerinde canlı müzik dinlemek için gelmektedirler. Yılda birkaç kez yapılan halk festivalleri de ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Turlarla veya konaklamak için gelen turistler genellikle deniz manzarası eşliğinde deniz ürünleri yemek ve tarihi dokuyu gezmek için gelmektedir. Amasra birçok otelin yanı sıra, çok sayıda pansiyonlarla da ziyaretçilerine konaklama hizmeti vermektedir. Amasra'da yaşayan birçok ev sahibi yazın evini veya odalarını turistlere kiralamaktadır bunun yanı sıra kendi üretimleri olan takı veya süs eşyalarını gelen turistlere sunarak satmaktadırlar. Ayrıca yöre halkı köyde ürettiği veya doğal olarak yetişen meyve sebzeleri gelen turistlere sataraktan ekonomik kazanç sağlamaktadır.

Tarihi 17.yy' ya dayanan ağaç oymacılığı bu gün Amasra ve Köylerinde devam etmekte ve hala önemli bir gelir kaynağı olarak yerini almaktadır. Çekiciler Sokağı'nda ıhlamur, şimşir, dişbudak, ceviz, kiraz ve kızılbaş gibi ağaçlardan çeşitli hayvan şekilleri, çerezlikler, anahtarlıklar, Amasra için hatıralıklar, çerçeveler vb. süs eşyaları ziyaretçilere satış için sunulmaktadır (URL-9).

3.1.2.4 Turizm ve Rekreasyon Verileri

Büyük şehirlerin stresinden ve baskısından yorulan insanlar, stres atabilecekleri ve kaliteli zaman geçirerek deşarj olabilecekleri ortamlar aramaktadır. Bu doğrultuda genellikle insanlar hafta sonu 2 günlük tatilde gidebilecekleri yakın noktaları hedef belirlemektedir. Amasra yakın çevresindeki İstanbul, Ankara ve Kocaeli gibi büyük şehirlerin ilgisini çekmektedir. Büyük şehirlerin yanı sıra gün geçtikçe daha çok önemi anlaşılan tarihi yapıları ve eşsiz doğal güzelliklerini görmek isteyen uzak illerimizden de gelen misafirlerini ağırlamaktadır. Amasra tatil günlerinin ve turların vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. Bayram tatillerinde ve resmi tatillerin uzun olduğu günlerde en yoğun zamanlarını yaşamaktadır.

Amasra'nın 3000 yıllık bir tarihi vardır dolayısıyla Amasra'da ziyaretçilerin görebilecekleri muazzam güzellikte birçok tarihi yer ve rekreatif faaliyetler gerçekleştirebilecekleri sportif alanlar bulunmaktadır. Ayrıca büyüleyici doğası ve önemli tarihi yapılarıyla birkaç filme ve diziye ev sahipliği de yapmıştır.

Amasra'da birçok, balık yiyebileceğiniz restoranlar ve günlük yorgunluğunuzu atabileceğiniz kafeteryalar gelen ziyaretçilere hizmet vermektedir. Amasra'da ziyaretçilerin çeşit çeşit yemek yiyebileceği yerler arasında yöresel yemek lokantalarının da bulunduğu 41 adet yemek işletmesi bulunmaktadır. 41 yemek işletmesinin toplam kapasitesi 3134 kişidir. Çalışma alanımızda 4 adet eğlence tesisi bulunmaktadır. Eğlence tesislerinin toplam kapasitesi 500 kişi'dir. Fakat Amasra ilçesinin tarihi değerleri, turizm potansiyeli ve tatil günlerindeki nüfusu ele alındığında tesis sayılarının arttırılabileceği gözükmektedir (BKTM, 2016).

Amasra günübirlik turizmin yanında ziyaretçilerine konaklama imkânı da sunmaktadır. Amasra İlçesinde bulunan belgeli konaklama tesisleri 2014 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre Amasra'yı ziyaret eden; yabancı turist sayısı 80, yerli turist sayısı 6.275'dir. Yerli turistlerin Amasra'da konakladığı gece sayısı 14.782, yabancı turistlerin kaldığı gece sayısı 114 gecedir. Yurt dışından gelen turistlerin ortalama kalış süresi 1,4, yerli turistlerin ortalama kalış süreleri 2,4'tür. Belgeli konaklama tesislerine göre ise; 2014 yılında 112.891 yurt içinden gelen turist, 3.855 yurt dışından gelen turist, belediye belgeli konaklama tesislerine giriş yapmıştır. Yurt içinden gelen yerli turistlerin toplam konaklama süresi 168.445 gece, yurt dışından gelen ziyaretçilerin toplam konaklama süresi 7.634 gece olarak gözükmektedir. Yerli turistlerde ortalama kalış süresi 1,5 gün, yurt dışından gelen yabancı turistlerde ortalama kalış süresi 2 gündür (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2014). Amasra İlçesinde Belediye Belgeli Konaklama Birimleri ve Kapasiteleri Tablo 4'de, Amasra İlçesinde Belediye Belgeli Pansiyon Birimleri ve Kapasiteleri Tablo 5'de belirtilmiştir (BKTM, 2016).

Tablo 4: Amasra İlçesinde Belediye Belgeli Konaklama Birimleri ve Kapasiteleri.

No	Otel Adı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	Büyükliman otel	36	89
2	Işıkkaltın otel	36	80
3	Türkili otel	36	72
4	Timur otel	21	55
5	Seymenler otel	20	44
6	Cenova otel	15	46
7	Özgün otel	17	43
8	Bedesten Otel	35	100
9	OTML uygulama oteli	38	90
10	Belvü palas otel	15	32
11	Sahil otel	13	32
12	Can otel	16	28
13	Sesamos otel	10	28
TOPLAM		308	739

Tablo 5: Amasra İlçesinde Belediye Belgeli Pansiyon Birimleri ve Kapasiteleri.

No	Otel Adı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	Akdeniz pansiyon	5	12
2	Amasra pansiyon	6	10
3	Balkaya pansiyon	15	37
4	Çınar pansiyon	8	23
5	Emek pansiyon	4	8
6	Emin apart pansiyon	5	10
7	Erkin pansiyon	4	8
8	Günter pansiyon	10	20
9	Kale pansiyon	3	8
10	Kalealtı pansiyon	3	6
11	Kardelen pansiyon	5	17
12	Kural pansiyon	3	9
13	Kuşkayası pansiyon	7	26
14	Kuşna pansiyon	12	20
15	Seçil pansiyon	12	30
16	Turist pansiyon	10	30
17	Yağmur pansiyon	2	6
18	Yüksel kamping	9	26
TOPLAM		123	306

Turizm ve Tarihi Doku;

Turizm potansiyeli açısından önemli alanlar (Turizm haritası) Şekil 17'de gösterilmiştir.

Amasra Belediyesi verilerine göre Amasra'da turizm açısından önemli tarihi alan ve eserler Şekil 11-13'de gösterilmiştir (URL-8);

c) KUŞKAYASI

-Amasra'ya eski yoldan 3,5 km uzaklığı olan Kuşkayası yol anıtı üzerinde kitabesi bulunan Karadeniz'in tek yol anıtıdır.

b) CENOVA ŞATOSU

-Amasra'da yaşamış soylu cenova ailelerinin sembolleri bulunmaktadır.

a) AMASRA KALESİ

-İki ana bölümden oluşmaktadır. Kemere köprüsü ile zindan mahallesinden girişi bulunmaktadır.

Şekil 11: a) Amasra Kalesi, b) Cenova Şatosu, c) Kuşkayası.

c) EDHEM AĞA KONAĞI

Edhem Ağa konağı çekiciler çarşısına 100 metre mesafede küçük limanda Barış Akarsu parkını gören tarihi bir taş binadır.

b) DİREKLİ KAYA

Küçük Limanda bulunan direkli kaya eski tarihlerde üzerinde ateş yakılarak bu alanın liman olduğunu belirtmek için kullanılırdı. Direkli kayanın hemen yanında oda temellerine benzeyen kalıntılar ve denize inen kayaya oyularak yapılmış basamaklar bulunmaktadır.

a) KÜÇÜK KİLİSE (ŞAPEL):

Şimdilerde Kültür ve Sanat Evi olarak kullanılan şapel 9. Yüzyılda tuğla taş örgü sistemiyle yapılmış kale içinde bulunan tarihi bir yapıdır.

Şekil 12: a) Küçük Kilise (Şapel), b) Direkli Kaya, c) Edhem Ağa Konağı.

c) FATİH CAMİSİ:

Kilise olarak 9. Yüzyılda yapılmış ve Fatih Sultan Mehmet tarafından Amasra feth edildikten sonra camiye dönüştürülmüş tarihi yapı Amasra Kalesinde, kemere köprüsüne 150 m mesafede bulunmaktadır.

b) KEMERE KÖPRÜSÜ:

Boz Tepeyi Amasraya bağlayan tarihi öneme sahip köprü.

a) AMASRA MÜZESİ:

Amasra'da bulunan tarihi eserlerin sergilendiği 2 Arkeolojik ve 1 Etnografik teşir salonu bulunan müze. Amasra'nın eski yol ve yeni tünel yolunun Amasra'ya girişinde bulunmaktadır. Tablo 6'da yıllara göre ziyaretçi sayıları verilmiştir.

Şekil 13: a) Amasra Müzesi, b) Kemere Köprüsü, c) Fatih Camisi.

Tablo 6: Amasra Müzesi Ziyaretçi Sayıları (URL-8).

Amasra Müzesi	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	24.619	5.971	23.661	17.591	18.436	18.238

Amasra müzesi 2012 yılında tadilata girmiş ve 2016 yılında tadilatı biterek tekrardan ziyaretçilerini ağırlamaya başlamıştır.

Amasra İlçesi Rekreatif Faaliyet Alanları

Amasra İlçesi için önemli olan rekreatif faaliyet alanları Şekil 14-16'da gösterilmiştir.

Amasra Belediyesi verilerine göre;

b) AMASRA MENDİREĞİ:

Güneşin doğuşunun ve batışının izlenebileceği güzel mekânlardan birisidir. Amasra halkının ve turistlerin denizin sesini duyarak yürüyüş yapacakları güzel bir rekreasyon alanıdır.

a) ÇEKİCİLER ÇARŞISI:

El işçiliğiyle yapılan ahşap, tel kırma, tel sarma gibi hediyelik ürünlerin satıldığı dükkanların bulunduğu rengarenk kendine has bir havası olan sokaktır.

Şekil 14: a) Çekiciler Çarşısı, b) Amasra Mendireği.

c) YELKEN TURİZMİ:

Amasra'da yelken kulübü de bulunmaktadır. Amasra halkı ve ziyaretçiler bu güzel imkândan faydalanabilirler.

b) TEKNE TURLARI:

Amasra halkının ve Amasra'ya gelen turistlerin denizin tadını çıkarabilecekleri ve eğlenceli vakit geçirebilecekleri bir etkinliktir.

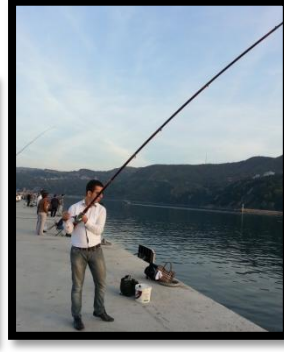
a) TREKKİNG (DOĞA YÜRÜYÜŞLERİ):

Doğayla iç içe yeşilin tadına vararak eşsiz deniz ve doğa manzarası eşliğinde Amasra'da yapılabilecek güzel bir rekreasyon faaliyetidir.

Şekil 15: a) Trekking (Doğa Yürüyüşleri), b) Tekne Turları, c) Yelken Turizmi.

b) BALIKÇILIK:

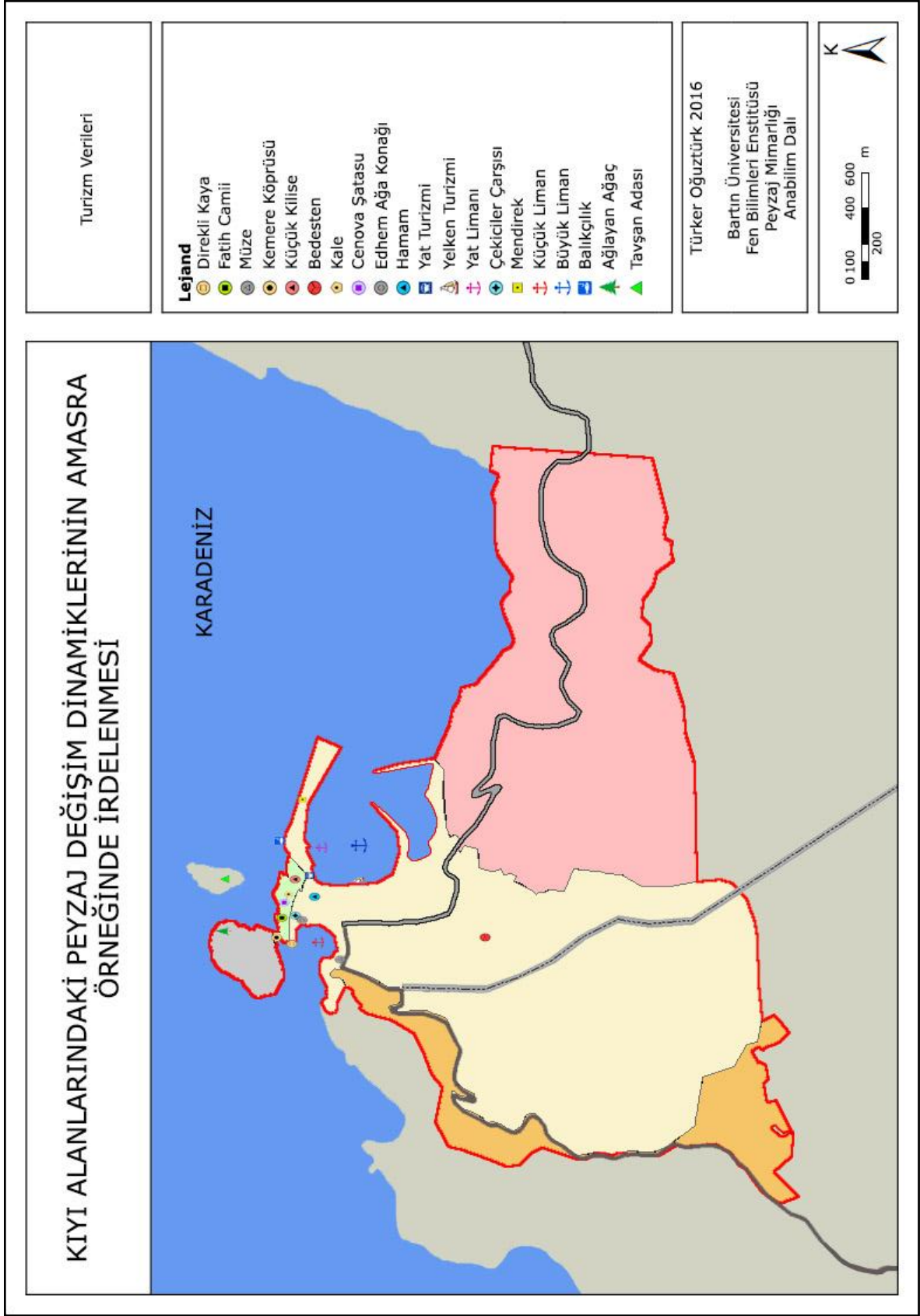
Amasra halkına ve ziyaretçilerine olta balıkçılığı içinde mükemmel bir potansiyel sunmaktadır. Amasra kıyılarında palamut, istavrit, karagöz, kefal, lüfer, zargana, mezigit ve iskorpit balıkları tutulabilir.

a) YÜZME:

Yaz aylarında ziyaretçilerine güzel ve temiz plajları ve koylarıyla ziyaretçilerine ferahlama ve spor yapma fırsatı sunar.

Şekil 16: a) Yüzme, b) Balıkçılık.

Şekil 17: Çalışma alanının turizm haritası.

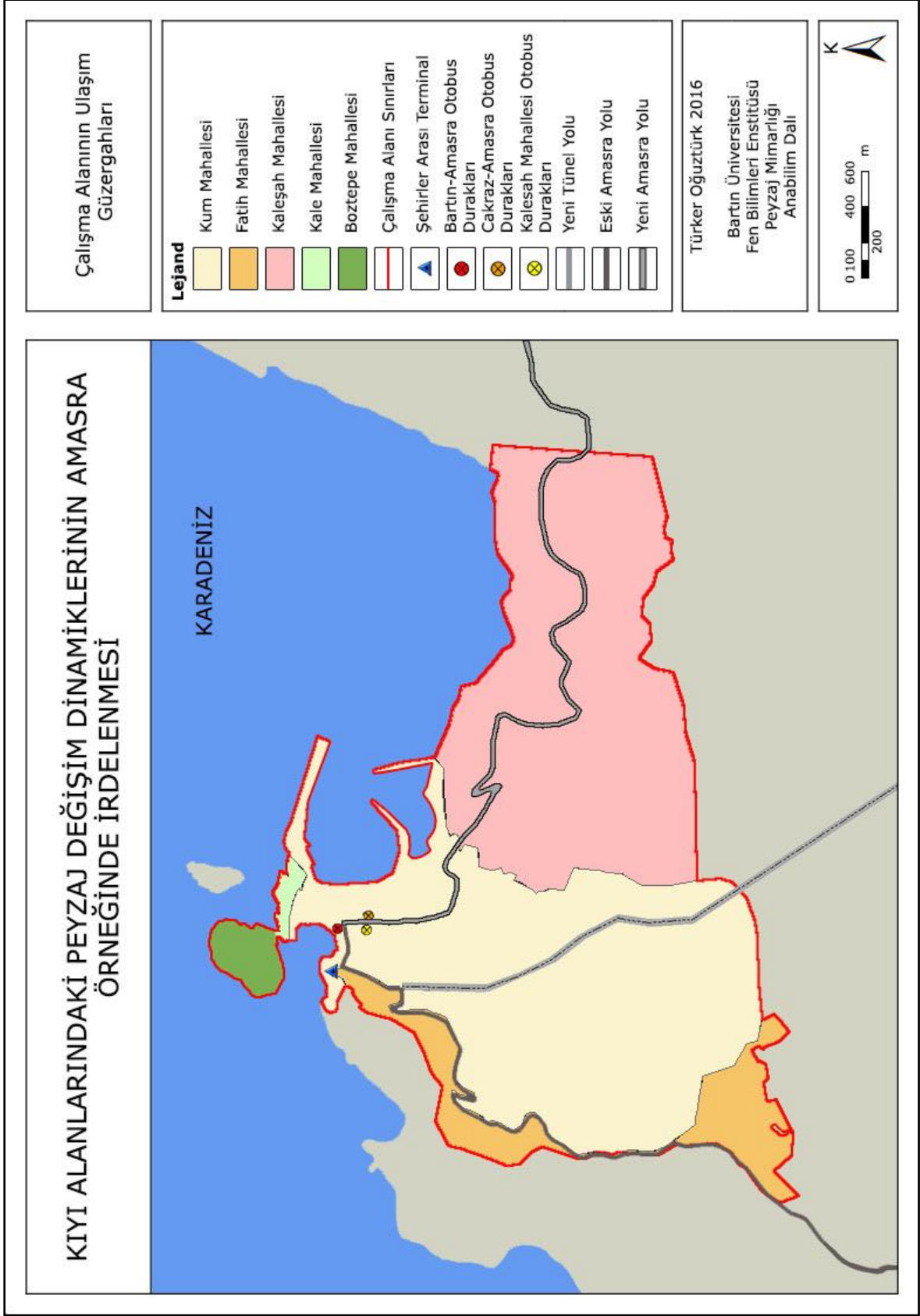

3.1.2.5 Ulaşım ve Altyapı

Amasra'ya ulaşım 3 farklı şekilde gerçekleşebilmektedir. Deniz, Hava ve Karayollarıyla Amasra'ya ulaşım sağlanabilmektedir. Amasra'da uluslararası gemilerin girebileceği gümrüğü olan liman bulunmaktadır.

Amasra İlçesinin bağlı olduğu Bartın İli'nde havaalanı bulunmamaktadır. Fakat kullanım açısından, Saltukova Havaalanı'na Amasra'ya 55 km'lik mesafede bulunmaktadır.

Amasra'ya karayolu ulaşım üç farklı yolla sağlanabilmektedir. Bartın Amasra arası eski yol kullanıldığında 20 km'lik, yeni yol kullanıldığında ise 26 km'lik mesafede bulunmaktadır. Amasra İlçesine ulaşım eski yol ve yeni yolla yapılabilmekteyken 25 Aralık 2014 tarihinde açılan tünelle beraber 3 farklı yolla Amasra'ya ulaşım sağlanmıştır. Amasra'ya ait 3 farklı güzergâhın ulaşım haritası Şekil 18'de belirtilmiştir.

Şekil 18: Çalışma alanının ulaşım haritası.

Bartın ile Amasra arasında yeni açılan tünel 25 Aralık 2014'te faaliyete geçmiştir. Bartın'dan Amasra'ya ulaşım süresini ortalama 7 dakika kısaltmıştır. Açılan yeni tünelin uzunluğu 1100 m bağlantı yoluyla birlikte projenin uzunluğu 4510 m'dir. Eski yolu 4500 m kısaltan tünel Bartın'dan Amasra'ya ulaşımı trafik yoğunluğuna bağlı olarak 17-20 dakikadan 10-13 dakikaya düşürdü. Bu kadar büyük bir zaman farkının oluşmasının sebebi eski yolun çok fazla virajlı ve eğimli olmasının yanı sıra belli bir mesafede tırmanış gerektiriyor olmasıdır. Yeni tünel ulaşımı kısaltırken kullanıcıların eski yoldakinden daha da güvenli seyahat etmelerini sağlamaktadır. Eski yoldaki bazı bölgelerde yoldaki daralmalar ulaşımı olumsuz etkilemekteydi. Yeni tünelle beraber Amasra'ya ulaşım sürücüler ve turistler için daha güvenli bir hale getirilmiştir.

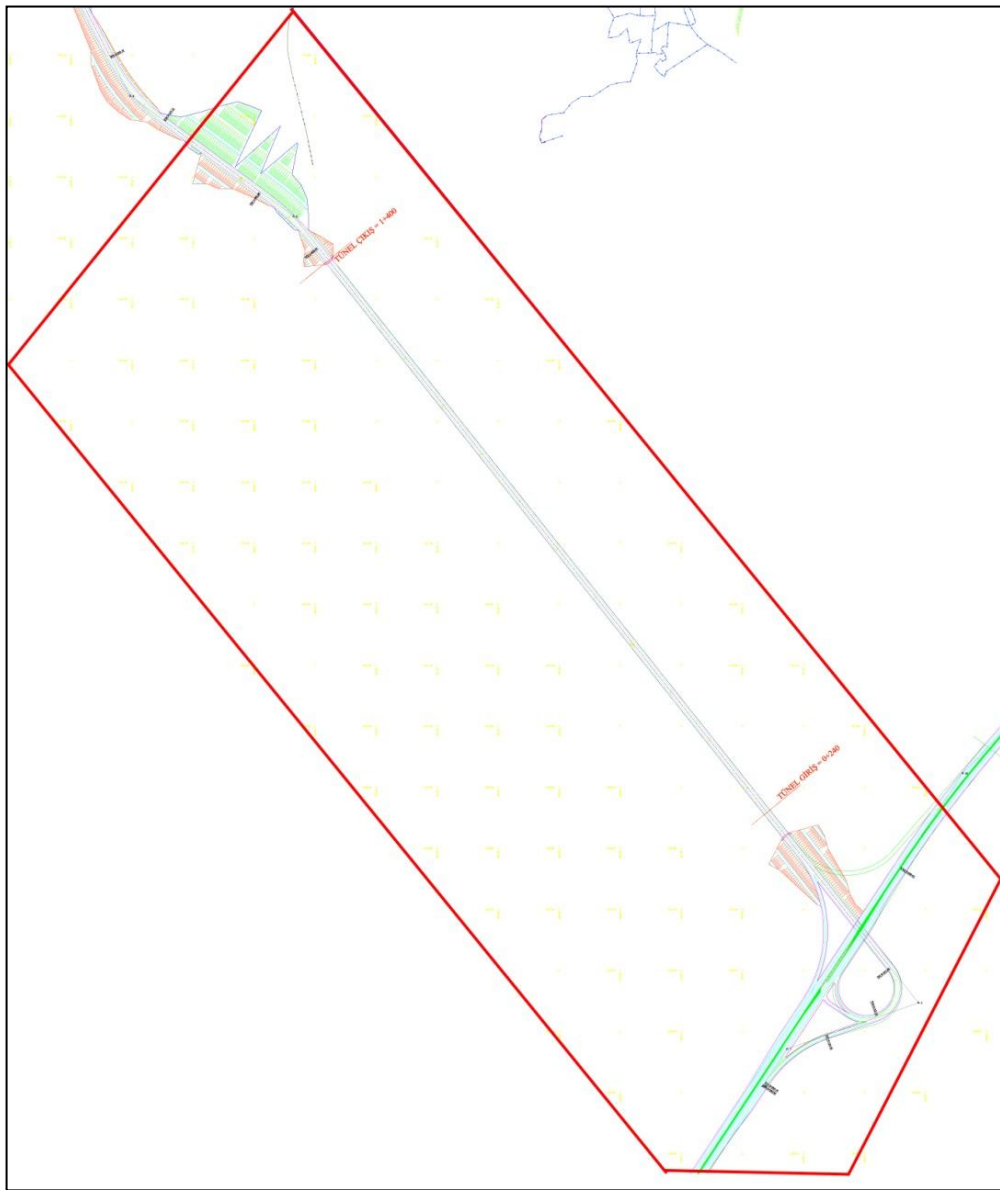
Amasra tünelinin Karayolları Genel Müdürlüğü'yle yapılan birebir görüşmelerde alınan tünel Netcad dosyaları Autocad dosya formatına çevrilerek tünelin Amasra İlçesi'ndeki konumu ile gzerghtaki yerini belirleyebilmek ve planının ayrıntılarını görebilmek için Şekil 19-22'de gösterilmiştir. Alanımıza ait altyapı haritası ve konut alanları verileri Şekil 23'de verilmiştir.

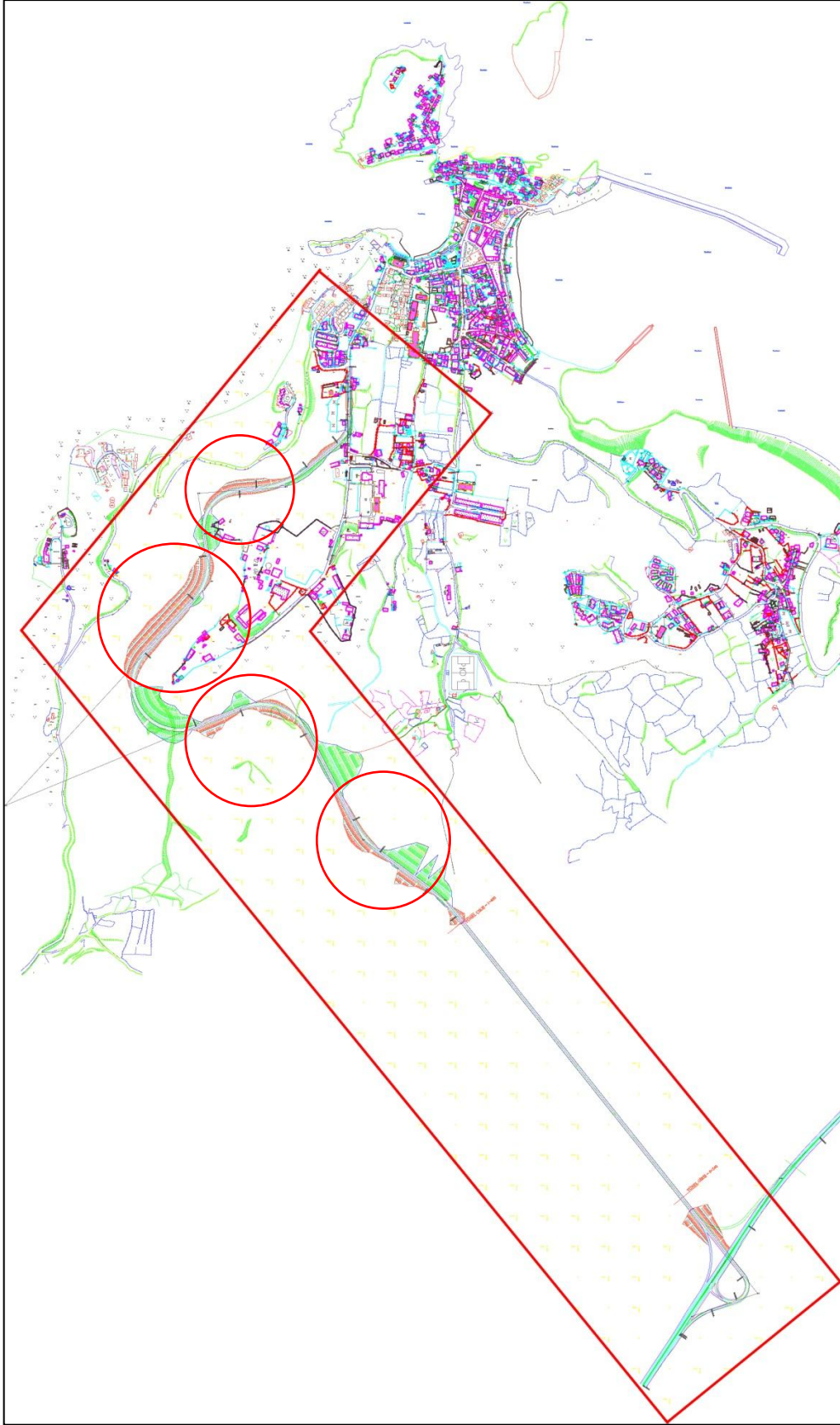
Şekil 19: Amasra yeni tünel yolu.

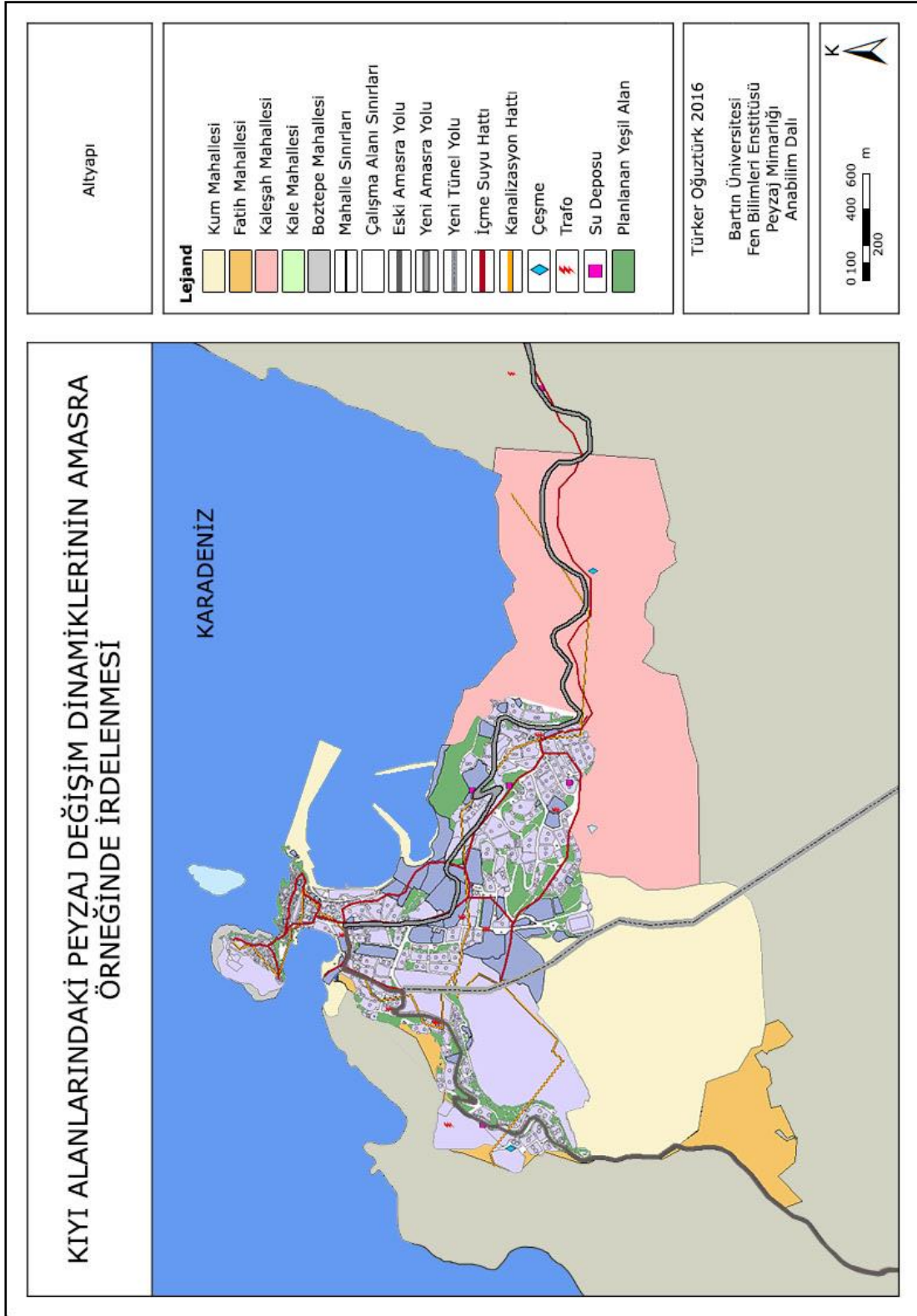
Şekil 20: Amasra yeni tünel yolu ve Amasra'nın eski yolunun birleşim noktası.

Şekil 21: 2014 Yılında açılan tünelin güzergâh planı (KGM, 2014).

Şekil 22: 2014 Yılında açılan tünelin Amasra İlçesindeki konumu (KGM, 2014).

Şekil 23: Çalışma alanına ait altyapı haritası.

3.2 YÖNTEM

Tez çalışması altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar;

- 1- Literatür taraması: Araştırma konusu ve alanla ilgili basılı kaynaklar incelenmiştir.
- 2- Çalışma alanı ve yakın çevresi ile ilgili verilerin temin edilmesi: Çalışma alanı ile ilgili haritalar ve görsel veriler temin edilmiştir.
Peyzaj Değişiminin Belirlenmesi: Alana ait uydu görüntüleri ve fotoğraflardan karşılaştırma yapılarak değişim ortaya konulmuştur.
- 3- Anket Uygulaması ve Analizi: Alanda yaşayan insanların kentleşmede, turizmde, ulaşımda, iklimde ve nüfusta gerçekleşen hangi değişimleri fark ettiğini ve gelişim sürecinin hangi yönlerde ilerlemesini istediğini belirleyebilmek için çalışma alanında anket uygulanmış ve analiz edilmiştir.
- 4- Sonuç ve Öneriler: Alandaki değişim hakkında halkın algısı ve değişimin alandaki etkileri üzerine sonuç ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Tez çalışmasında çalışma alanı sınırları olarak Amasra kent merkezi ve yakın çevresi mahalle sınırları dikkate alınarak belirlenmiştir. Tez çalışması için öncelikli olarak konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Kıyı alanları ve Amasra ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar incelenerek tez çalışmasında kullanılmıştır.

Amasra kent merkezi ve yakın çevresindeki peyzaj değişimlerinin ortaya konulabilmesi için farklı tarihlerde çekilmiş uydu görüntüleri ve fotoğraflardan yararlanılmıştır. Uydu görüntüleri olarak Google Earth (2003-2014 arası) uydu görüntüleri kullanılmıştır.

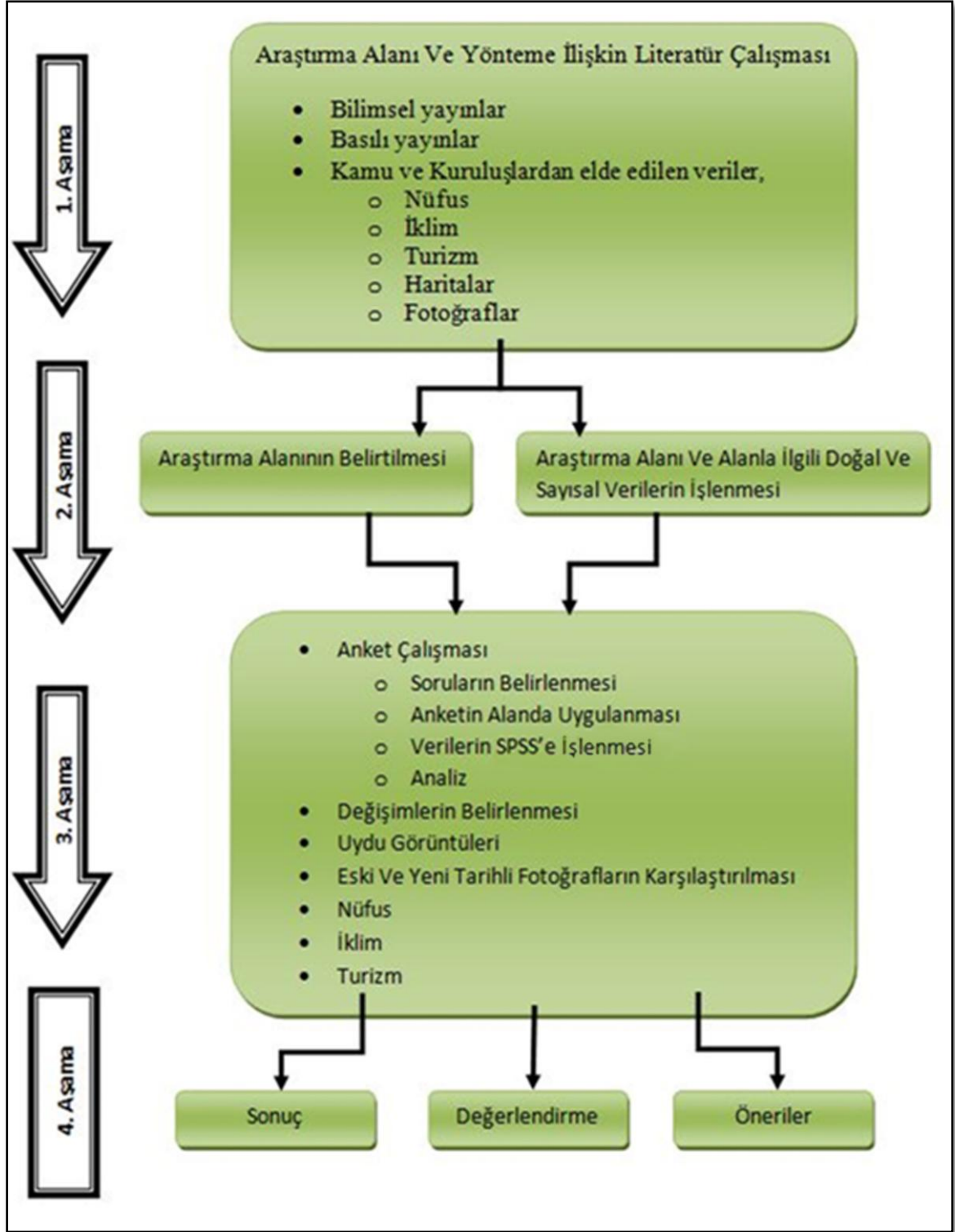
Aynı zamanda çalışma alanındaki değişimlerin görsel açıdan değerlendirilebilmesi için farklı tarihlerde çekilmiş fotoğraflar kullanılarak karşılaştırmalar yapılarak değişimler incelenmiştir. Bu aşamada eski tarihli resimlerin çekildiği noktalar belirlenerek, belirlenen bu noktalardan yeni tarihli fotoğraflar çekilmiştir. Elimizde bulunan eski tarihli fotoğraflar ile yeni çekilen fotoğraflar üzerinden karşılaştırmalar yapılmış ve değişimler analiz edilmiştir. Değişim yeni tarihli fotoğraflarda kırmızı daireler içine alınarak gösterilirken eski tarihli fotoğraflarda değişim alanları mavi dairelerle gösterilmiştir.

Tez çalışmamızda ArcGIS, Autocad, Photoshop, SPSS programları kullanılmıştır. Amasra Belediyesi'ne, Bartın Tarım İl Müdürlüğü'ne ve Bartın Karayolları Genel Müdürlüğü'ne gidilerek elde edilen veriler ArcGIS ortamında işlenerek sayısallaştırılmış ve analiz edilmiştir. ArcGIS programında haritalar hazırlanmıştır. Kamu kurumlarından alınan NetCAD dosyaları AutoCAD (dwg) formatına çevrilerek ölçümler ve alan incelemeleri yapılmıştır. CBS programında hazırlanan haritaların, çekilen fotoğrafların, tezdeki diğer resimlerin ve AutoCAD programından resim formatına dönüştürülen verilerin görselleştirilmesi ve sunumu aşamasında Photoshop programı kullanılmıştır. Nüfus verileri, turizm verileri ve meteoroloji verileri Microsoft Office Excel programına işlenerek çalışmamız için gerekli tablolar ve grafikler oluşturulmuştur.

Çalışma alanımızda yaşayan insanların değişimlerden nasıl etkilendiğini hangi değişimlerin dikkatlerini çektiğini ve oluşan etkilerden hangilerinin farkında olduklarının saptanabilmesi için arazi çalışmaları kapsamında çalışma alanında yaşayanlarla anket çalışmaları yapılmıştır. Anket soruları ile zaman içinde ortaya çıkan değişimleri burada yaşayanların nasıl algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Uygulama her gün 50 kişi olmak üzere 4 günde toplam 200 kişiye anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarda yaş ve meslek sınırlaması yapılmamıştır. Elde edilen veriler SPSS 13 programına girilerek analiz edilmiştir. Anket sonuçları tablo ve grafikler halinde sunulmuştur.

Son aşamada ise ulaştığımız veriler ve anketler yorumlanarak sonuçlar elde edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilerek alana yönelik öneriler hazırlanmıştır. Yöntemi anlatan akış şeması Şekil 24'de verilmiştir.

Şekil 24: Yönteme ilişkin akış şeması.

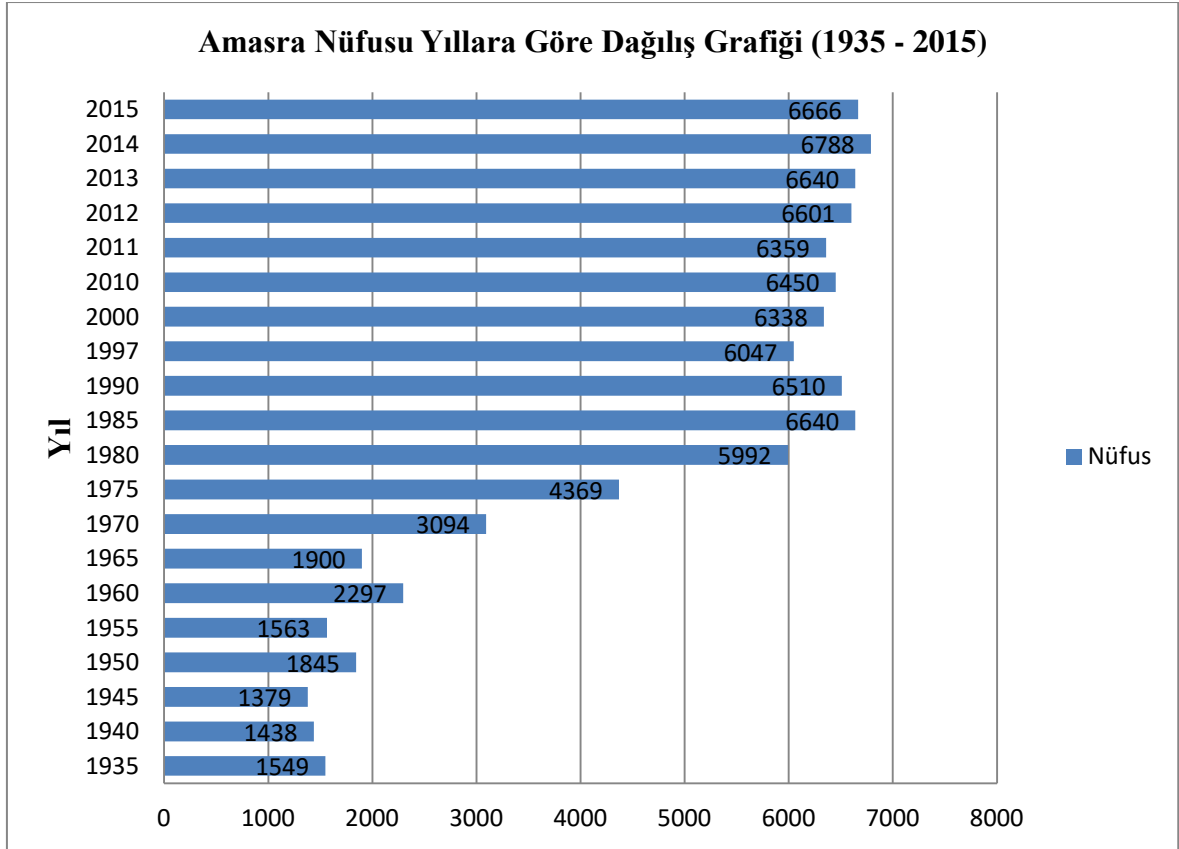
BÖLÜM 4

BULGULAR

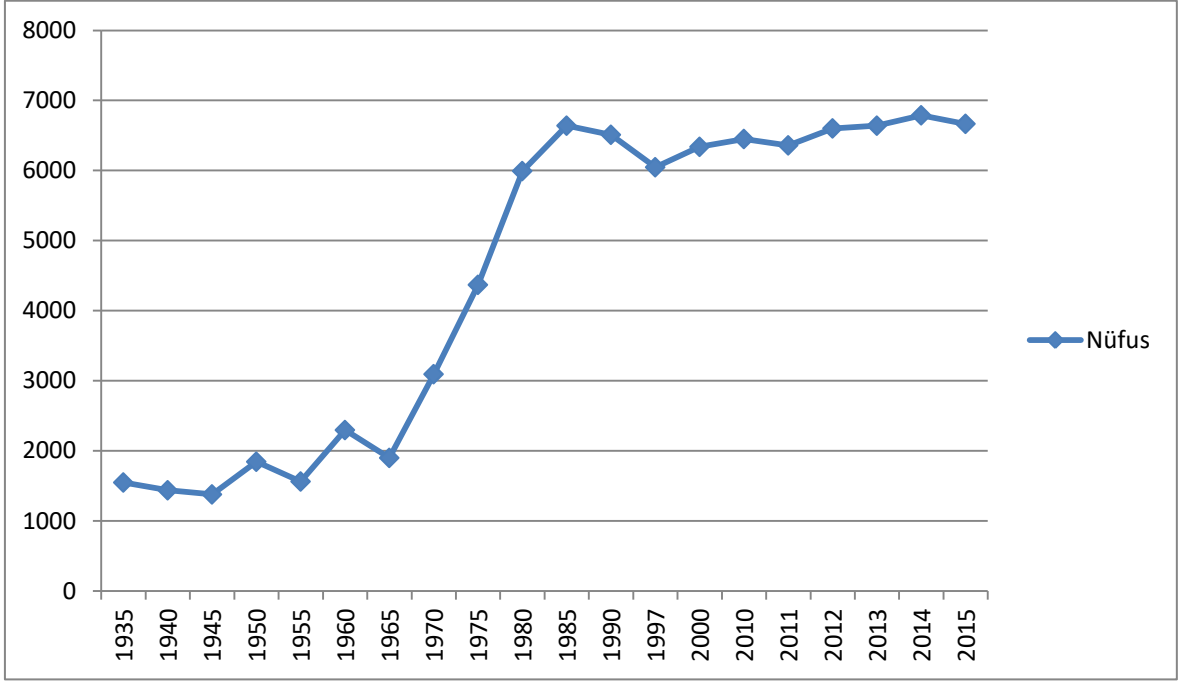
4.1 Nüfus Değişimine İlişkin Bulgular

1935'ten günümüze toplam nüfusta artış veya azalmalar olmuştur. Amasra Belediyesindeki yetkili kişilerle sözlü olarak alınan bilgilere dayanarak; Amasra'da turistik faaliyetlerin yoğun olduğu yaz döneminde günlük nüfus 40.000 ile 60.000 arasında olmaktadır. Amasra şehir merkezinin yıllara göre nüfus değişim grafiğini incelediğimizde 1970'ten sonra Amasra nüfusunun 1985 yılına kadar hızlı bir şekilde arttığını görmekteyiz. Bu hızlı artışın ilk sebeplerinden birinin kömür madenleri olduğu düşünülmektedir. Amasra nüfusunun yıllara göre dağılışı Tablo 7'de ve Amasra Nüfus artış hızı Tablo 8'de belirtilmiştir.

Tablo 7: Amasra Nüfusu Yıllara Göre Dağılışı Grafiği (TÜİK, 2016).

Tablo 8: Amasra Nüfus Artış Hızı (TÜİK, 2016).

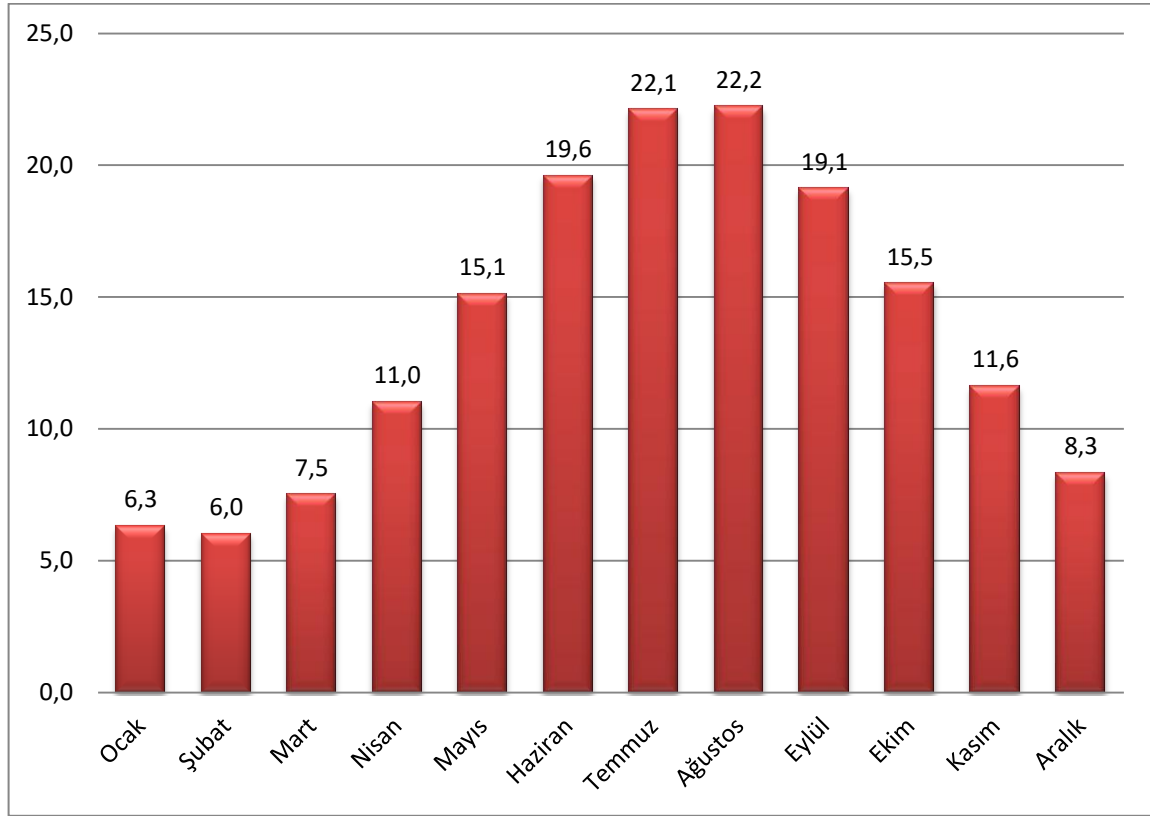

4.2 Meteorolojik Değişimlere İlişkin Bulgular

Çalışma alanının iklim özelliklerinin belirlenmesinde Bartın Meteoroloji İstasyonu'nda ölçülen iklim verileri kullanılmıştır. 1969-2015 yılları arasında yapılan ölçüm sonuçları değerlendirilmiştir (Anon. 2006a; Gökyer, 2009).

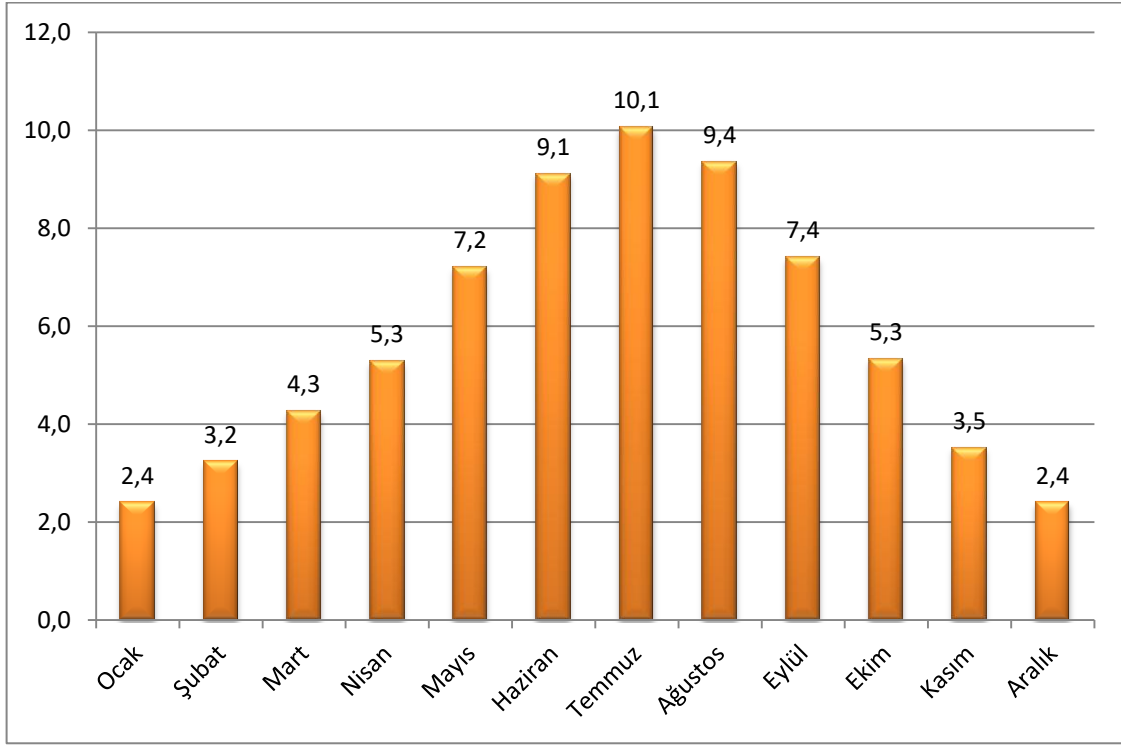
Amasra'nın 1969 ile 2015 yılları arasında değişen ortalama sıcaklık değerleri Tablo 9'da, günlük güneşlenme verileri Tablo 10'da, rüzgâr hızı değişimleri Tablo 11'de ve yağış verileri Tablo 12'de belirtilmiştir.

Tablo 9: 1969 – 2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama sıcaklık (°C) (MGM, 2015).

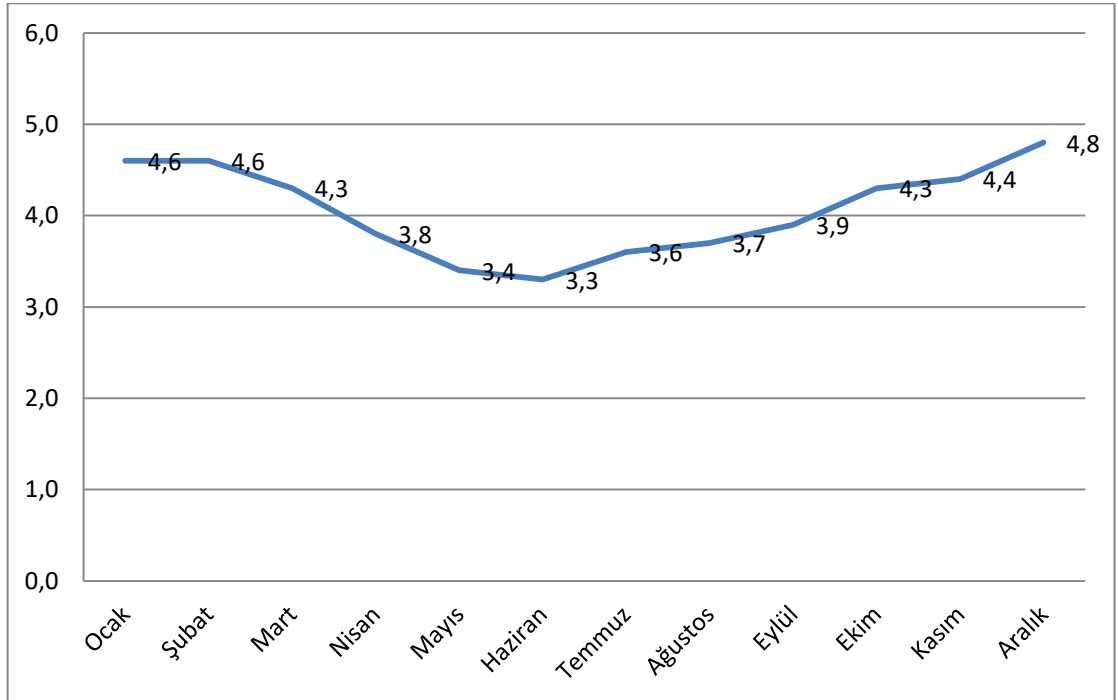

Yıllık ortalama sıcaklık verilerinin temmuz ve ağustos aylarında en yüksek değerlerde olduğu gözükmektedir. Amasra ortalama sıcaklık değerleri açısından yıl boyunca en düşük 6°C'yi görmektedir. Bu veriler bize yıl içerisinde ekstrem bir koşul olmadığı sürece don olayının gözükmediğini göstermektedir. Buda ulaşım açısından Amasra'nın artı bir değeridir. Aynı zamanda tablo 9'a baktığımızda yaz dönemlerinin de çok yüksek sıcaklıklarda geçmediğini görmekteyiz.

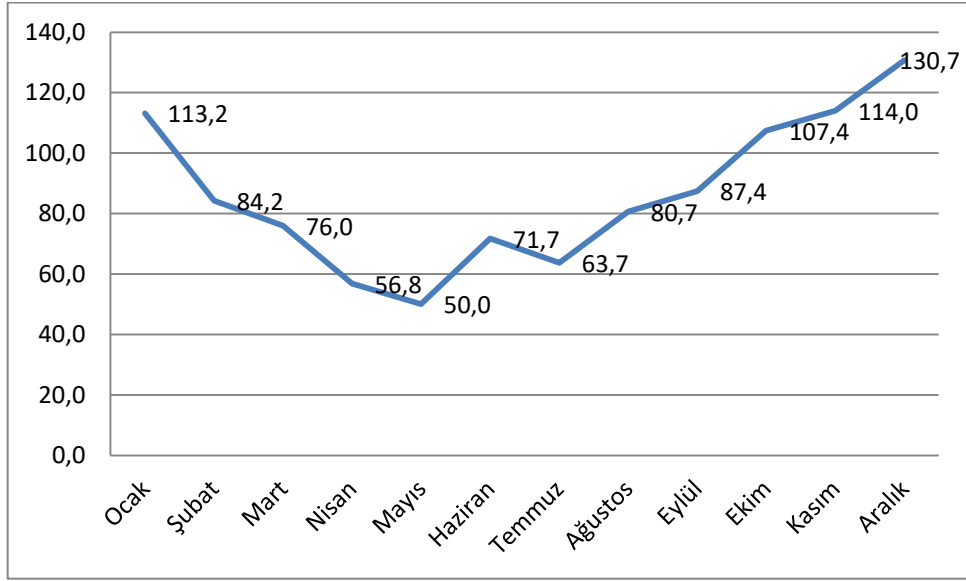
Tablo 10: 1969-2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama günlük toplam güneşlenme süresi (sa-da) (MGM, 2015).

Tablo 11: 1969-2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama rüzgâr hızı (m_sec)(MGM, 2015).

Tablo 12: 1969-2015 Yılları arasında gerçekleşen ortalama günlük toplam yağış miktarı ortalaması(kg/m²) (MGM, 2015).

Çalışma alanımızda yıllık ortalama güneşlenme süresi Temmuz ve Ağustos aylarında en yüksek oranlardadır. Kış döneminde rüzgâr hızı en yüksek seviyelerdedir. İlkbahar ve yaz aylarında rüzgâr hızı düşmektedir.

Yıllık ortalama yağışın en düşük değerlerinin ilkbaharda Nisan ve Mayıs aylarında 56,8 kg/m² ile 50 kg/m² olduğu görülmektedir. Bu değerler aralık ayına kadar hızla artmaktadır. Yıllık ortalama yağış verilerinde Aralık ayı 130,7 kg/m² ile en çok yağış alan aydır.

4.3 Peyzaj Değişimine İlişkin Bulgular

4.3.1 Kentsel Alan Değişimi

Bu bölümde alana ait farklı tarihlerdeki uydu görüntüleri ve alandan çekilen fotoğraflar üzerinden değişimler değerlendirilmiştir.

Amasra büyük şehirlere yakınlığı, yeşili ile maviyi buluşturan mükemmel doğası ve sahip olduğu farklı tarihi dokusu sayesinde turizm açısından büyük bir potansiyel barındırmaktadır. Amasra halkı bu potansiyeli fark etmiş ve Amasra'nın gelişiminin turizm doğrultusunda ilerlemesini istemektedir. Bu doğrultuda birçok Amasra sakini evini günlük konaklama olarak turistlere kiralamaktadır. Köylerden topladıkları ve el işçiliğiyle

ürettikleri tel kırma, tel sarma, ahşap oymacılığıyla yapılan hediyelik eşyalar, deniz kabukları ve deniz taşlarıyla yapılan süs eşyaları gibi birçok el emeği göz nuru ürünü dükkânlarda ve sergilerde satmaktadırlar. Bunların yanı sıra sergi ve pazarlarda el yapımı çeşit çeşit reçellerde satılmaktadır.

Amasra gün geçtikçe tarihi ve doğasıyla yakın çevresindeki büyük şehirlerin ilgisini çekerek değer kazanmakta ve kalabalıklaşmaktadır. Amasra coğrafi konum olarak İstanbul, Ankara, Kocaeli gibi birçok büyük şehre yakın olduğu için ikinci konut seçimlerinde öncelikli sıralarda gelmeye başlamıştır. Çalışma alanımızdaki ikinci konut alanlarına ait resimler Şekil 25 ve Şekil 26'da gösterilmiştir.

Amasra'da kentsel alan gün geçtikçe gelişmekte ve büyümektedir. Amasra merkezinde bulunan boş arsalar gün geçtikçe konut alanlarına dönüşmüştür. Artan bina sayıları kenti yoğunlaştırmış ve kenti kendi içinde sıkışmaya zorlamıştır. Şehir yoğunlaştıkça yapılaşma tarihi yerlere doğru ilerlemiş ve kale gibi birçok sit alanında binalar inşa edilmiştir. Kentin estetik görüntüsü bozulmuş ve Amasra'yı kent silüetini kaybetme noktasına getirmiştir. Bunun yanı sıra sit alanlarına ve tarihi kent imgelerine zarar verilmiştir. Şehrin sıkışması sadece yapılaşmayı etkilemekle kalmayıp yeşil alanları, rekreasyon alanlarını ve yol sirkülasyonlarını da etkilemiştir.

Sıkışan kent içindeki yollar yeterince geniş bırakılamamış neredeyse tek şeride düşmüştür bu yüzden kentin kendi içinde sirkülasyon zorlaşmış ve bir çok yerde trafik tek yöne işlemek zorunda kalmıştır.

Şehrin yoğunlaşmasıyla kent merkezindeki yeşil alanların boyutları küçülmüştür. Zaman geçtikçe bu alanlar bakımsız kalmış ve eskiyip yıpranmışlardır. Artan yaşam standartları, gelişen turizm ve binalarla şehrin sıkışarak yeşil dokunun azalması gibi sebeplerden ötürü yeşil alanlar ve rekreasyon alanları yeniden projelendirilerek revizelere uğramıştır. Yenilenen yeşil alanlar ve rekreasyon alanları Amasra'nın ihtiyacını tam karşılamasa da mevcut olan bu alanlar hak ettiği ilgiyi ve rağbeti görmektedir.

Zaman içerisinde şehrin aşırı şekilde yoğunlaşması Amasra'da konut gelişimini şehir merkezinden yüksek kesimlere (tepelere) doğru yöneltmiştir. Konut gelişimine ilişkin harita Şekil 27'de belirtilmiştir. Sit alanları haritası Şekil 28'de gösterilmiştir.

Çalışma alanımızdaki turizm gelişim alanlarına bakıldığında, tarihi alanlara yakın yerlerde genellikle insanların yemek yiyerek dinlenirken soğuk veya sıcak bir şeyler içebilecekleri, dinlenebilecekleri ve rekreatif faaliyetler gerçekleştirebilecekleri park alanlarının geliştiği görülmektedir. Konaklama olanakları oteller ve ikinci konut alanları olarak gelişim sahilden biraz daha yüksek deniz manzarasına hâkim noktalarda gerçekleşmiştir.

Amasra'da yapılan festivallerde Amasra'nın turizm açısından değerini arttırmakta ve çevre ilçelerdeki halkın ilgisini çekerek günübirlik turist miktarını arttırmaktadır. Günübirlik turist miktarını arttıran bir diğer sebepte Amasra'da bulunan aquaparktır. Amasra aquaparkı merkeze 1200 m uzaklıkta bulunmaktadır. Aquaparka çevre ilçelerden ve Bartın merkezden birçok ziyaretçi gelmektedir.

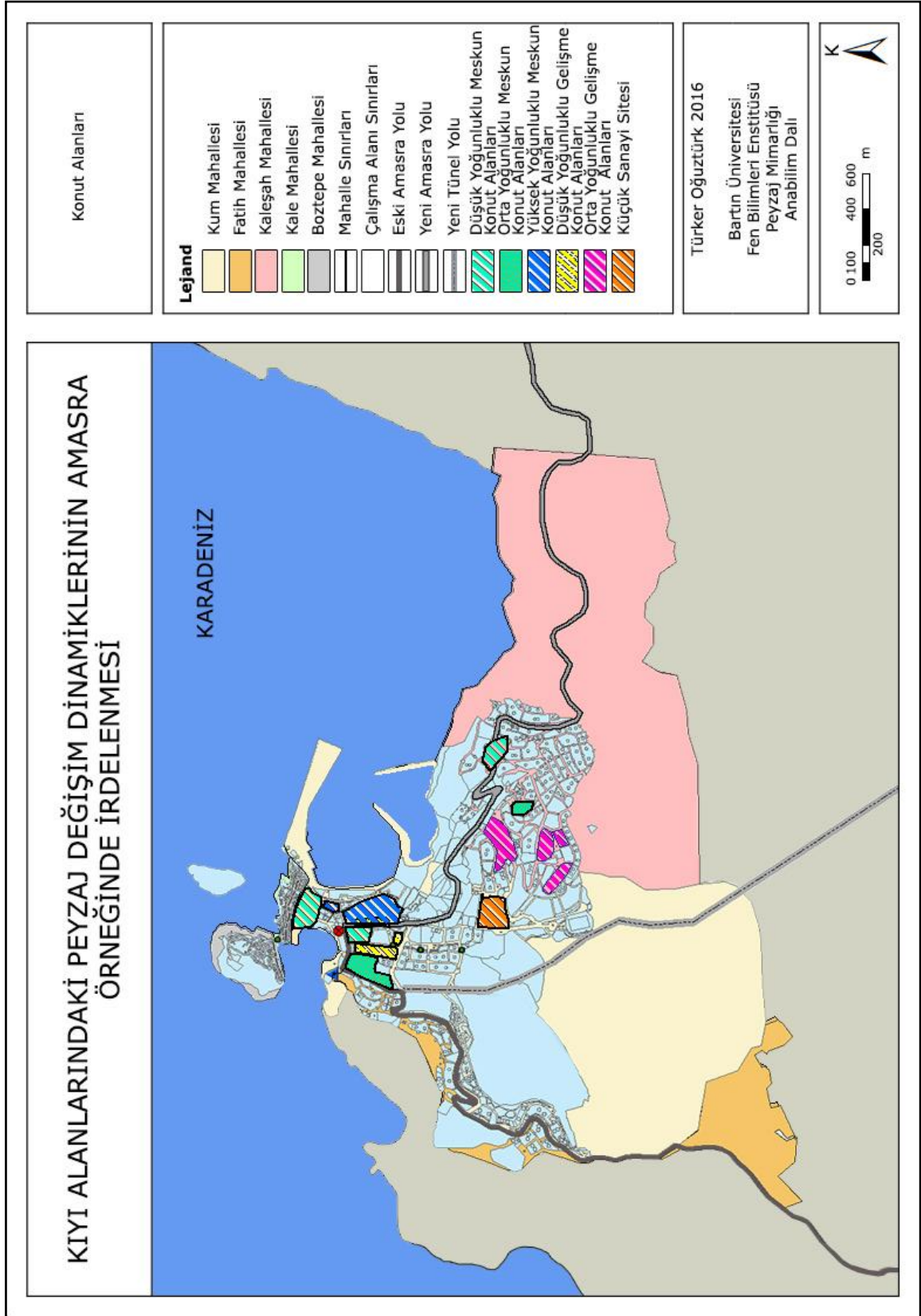

Şekil 25: İkinci konutlardan bir görünüm.

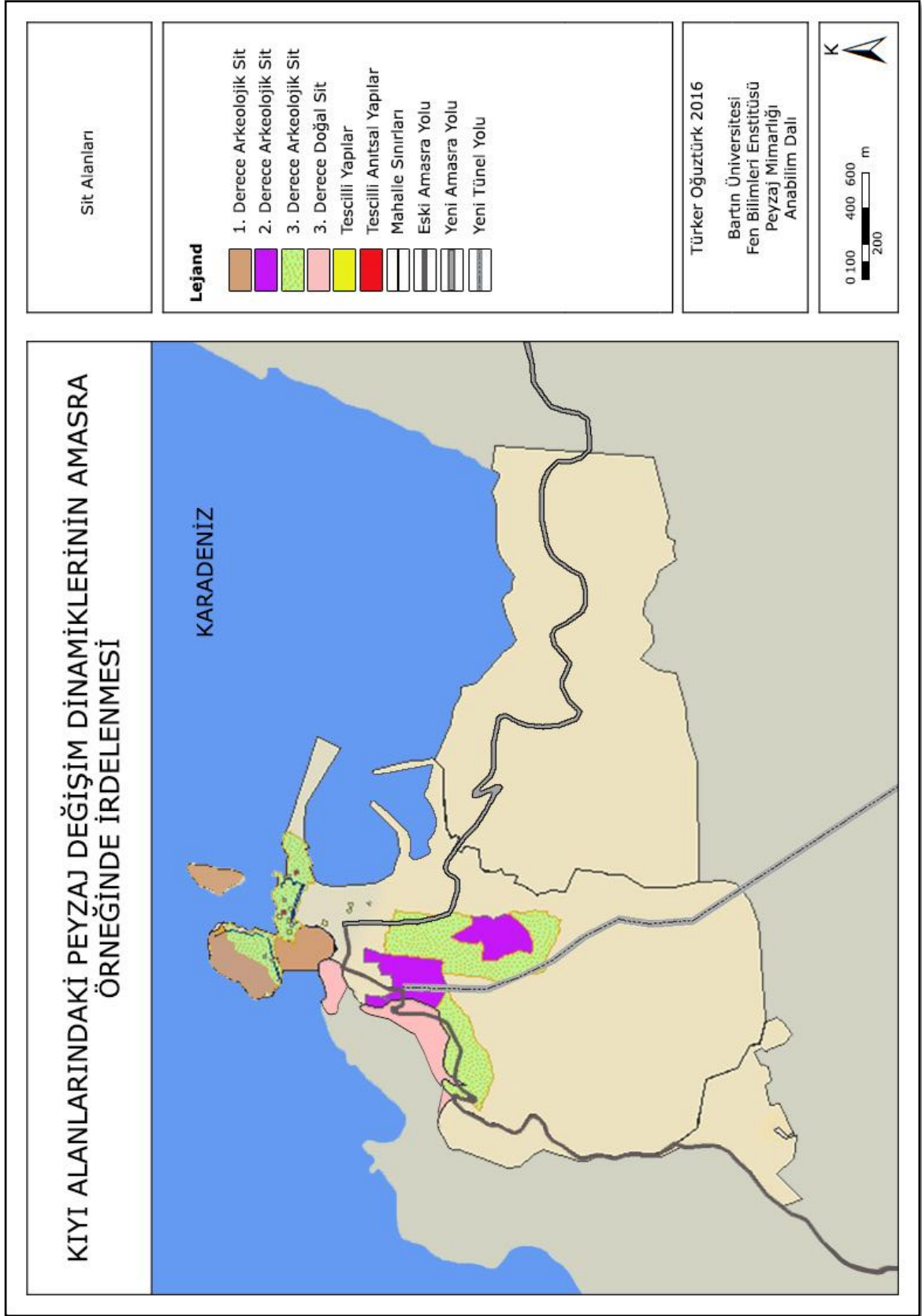

Şekil 26: Çalışma alanında mevcut olan otellere (1) ve ikinci konutlara (2) ilişkin örnekler.

Şekil 27: Çalışma alanına ait yerleşim dokusu.

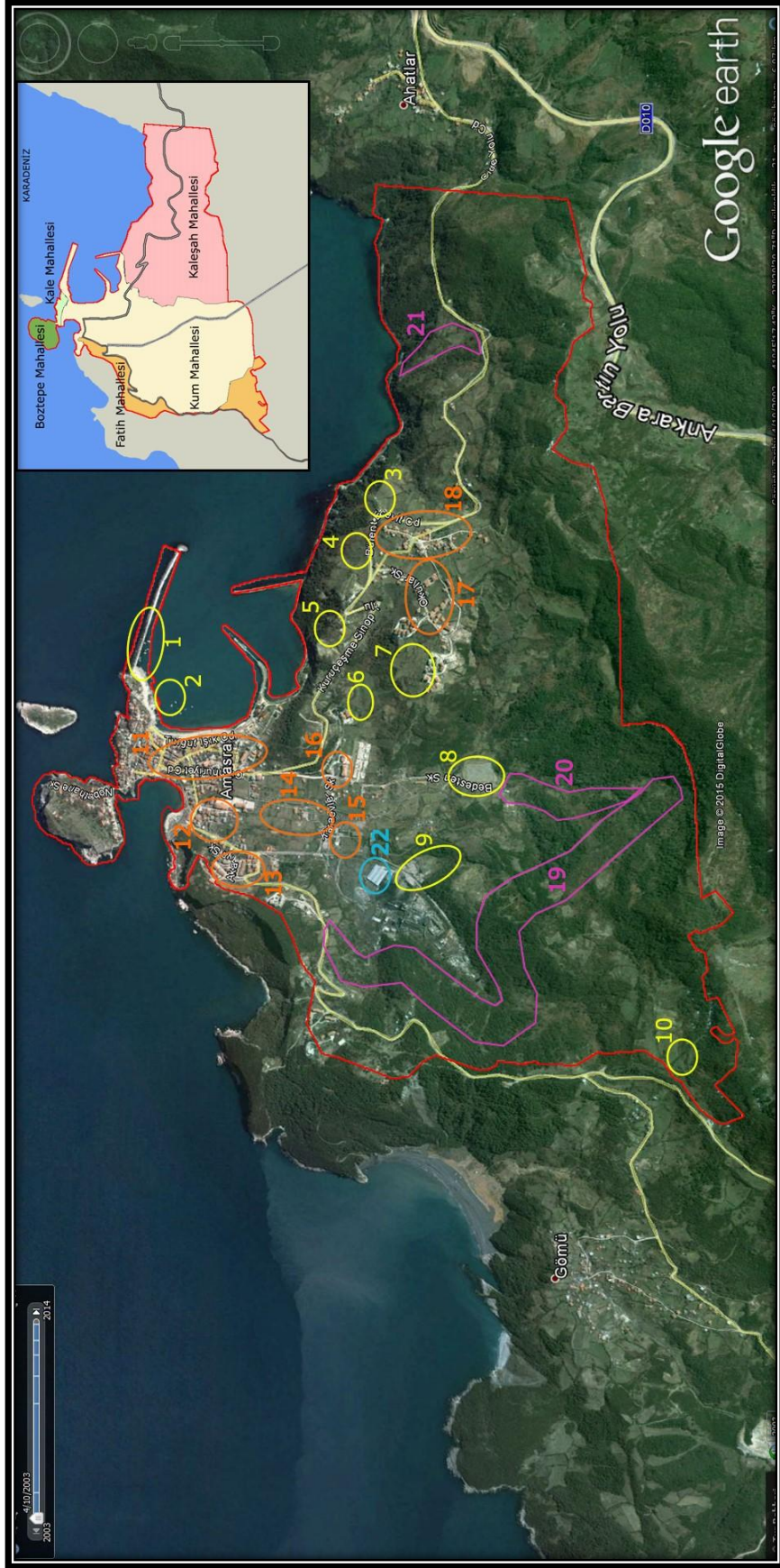
Şekil 28: Çalışma alanına ait sit alanları haritası.

Uydu Görüntülerinin Analizi:

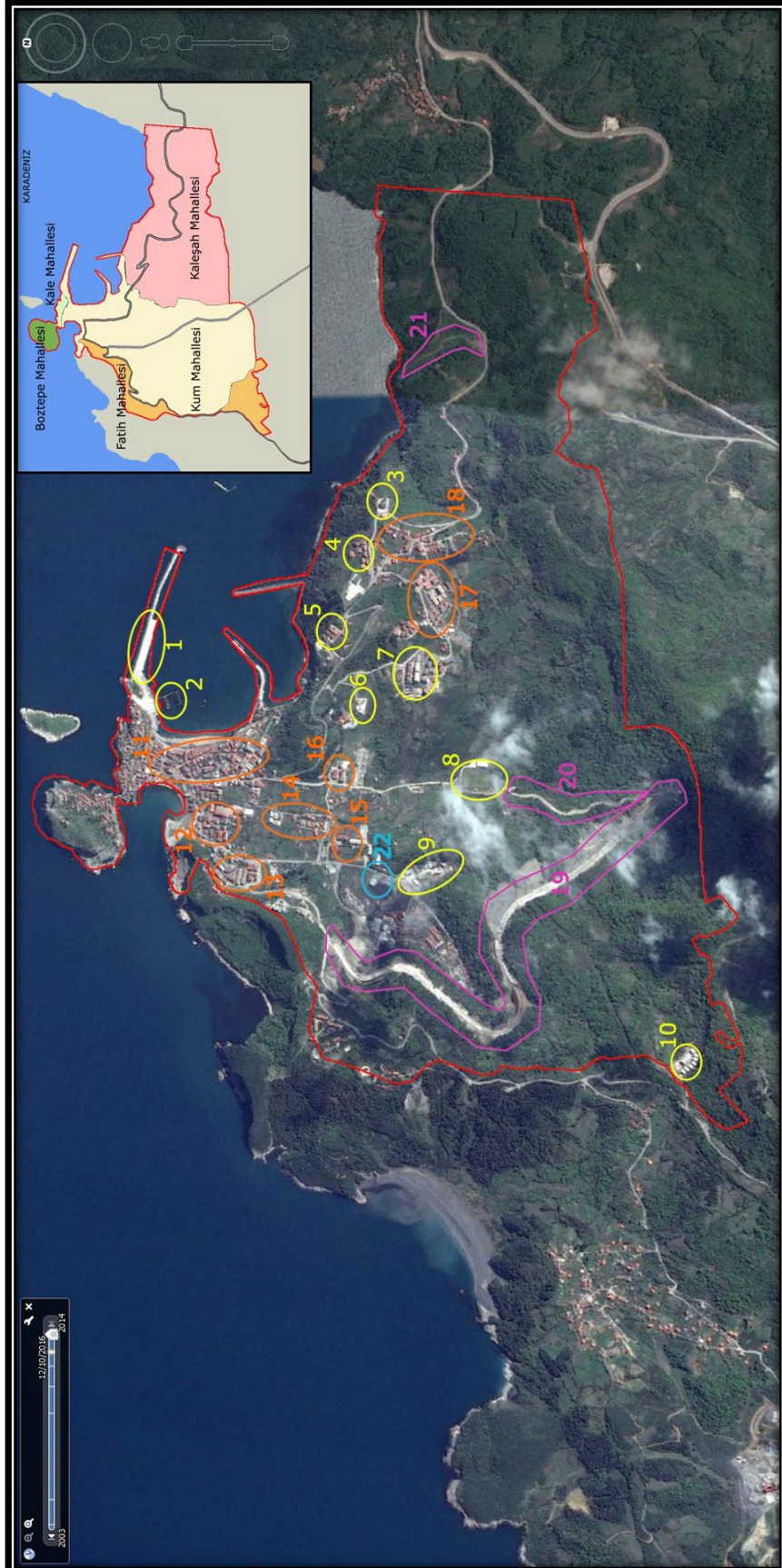
Uydu görüntüleri kullanılarak çalışma alanındaki gözle algılanabilir değişimlerin gözlemlenebilmesi için; kolay ve uygun erişim sağlanabilen Google Earth uydu görüntüleri raster veri olarak kullanılmıştır. Google Earth tarafından 2003 ve 2016 tarihlerinde alınan Google Earth uydu verileri incelenerek değişimler daireler ve çizgiler içerisinde işaretlenmiştir. İşaretlemelerden elde edilen bulgular görsel ve estetik açıdan değerlendirme bölümünde verilmiştir.

Çalışma alanına ait 2003 ve 2016 verileri incelenerek analiz edildiğinde kentsel alan yönünden bazı alanlarda yoğunlaşmaların gerçekleştiği bazı alanlarda ise yeni yapılaşmaların gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu tespit edilen alanlar 1'den 22'ye kadar numaralandırılmış ve farklı renklerle gerçekleşen değişimler ifade edilerek Şekil 29 ve Şekil 30'da gösterilmiştir.

Uydu görüntüsündeki 1'den 10'a kadar sarı renkle daireler içine alınan alanlar 2003'te boş arazi iken 2016'da bina ve yapısal olarak karşımıza çıkmaktadır. Sarı renkle gösterilen numaralı dairelerde gerçekleşen değişimler; 1 numarada genişletilen mendirek zemini gözükmemektedir, 2 numaralı sarı dairede ise yeni yapılan yat limanı bulunmaktadır, 3 numaralı daireye geldiğimizde Diamond otelin bu alana inşa edildiğini görmekteyiz, 4 numaralı dairede ise site şeklinde binalar inşa edilmiştir, 5 numarada ikinci konut şeklinde bir site ve Kontaş Çay Bahçesi'nin inşa edildiğini görmekteyiz, 6 numaralı sarı dairede Amasra Aquaparkı inşa edilmiştir, 7 numarada ise yine ikinci konut şeklinde siteler inşa edilmiş, 8 numaralı sarı daireye baktığımızda futbol sahasının yapıldığını görmekteyiz, 9 numarada taş kömürü ocağına yeni eklenen tesisler görülmektedir, 10 numaralı sarı daireye bakıldığında site şeklinde inşa edilen bir apart otel bulunmaktadır. Turuncu renklerde verilen numaralandırılmış daire alanlarında ise mevcut olan yerleşim alanlarında, bina sayılarındaki artışla gerçekleşen yoğunlaşma alanları tespit edilmiştir. Mor çizgiler Çalışma alanında 2003 ve 2016 yılları arasında yapılan araç yol güzergahlarını göstermektedir. 19 numaralı alan açılan yeni tünel yolunu göstermektedir. 20 numaralı alan ise yeni tünel yolundan futbol sahasına giden yolu göstermektedir. 21 numaralı alan inşa edilen siteler için yapılan yolu göstermektedir. Mavi 22 numaralı daire içerisindeki yapı ise 2003 uydu görüntüsünde belirgin bir şekilde mevcut iken 2016 uydu görüntüsünde görülmemektedir.

Şekil 29: 04.10.2003 tarihli Amasra uydu görüntüsü (URL-2, 2016).

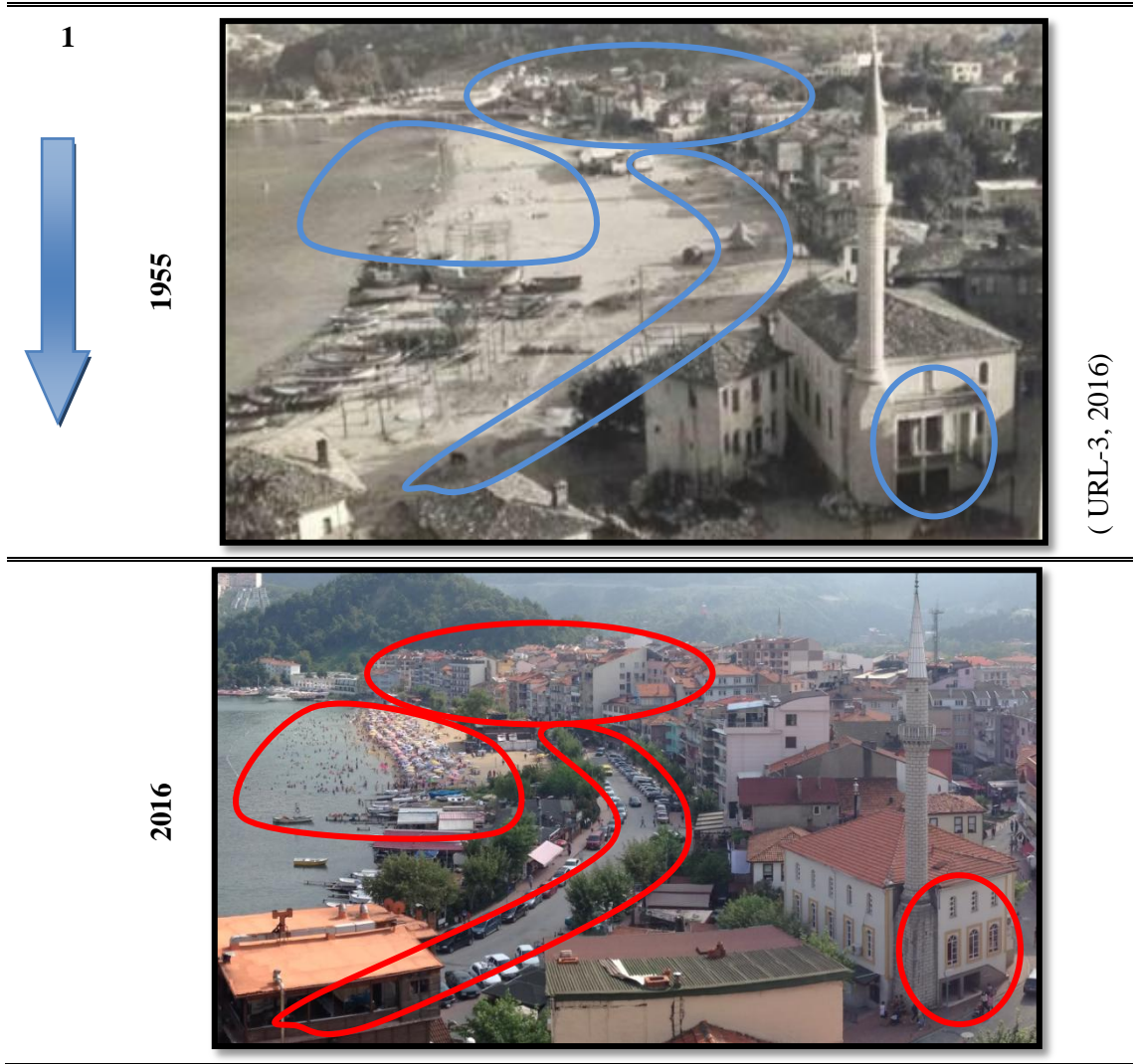

Şekil 30: 12.10.2016 tarihli Amasra uydu görüntüsü (URL-2, 2016).

Görsel Değişim Analizi

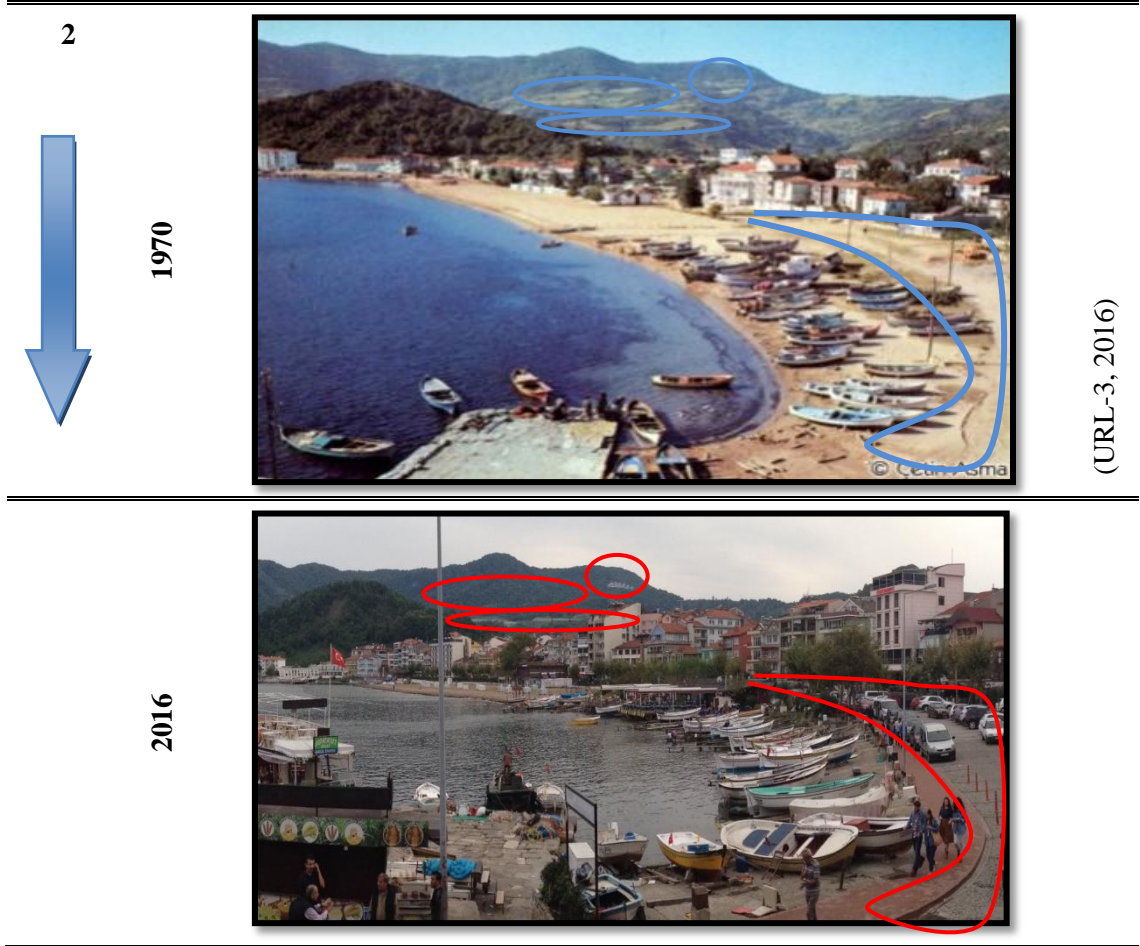
Alana ait geçmişten günümüze kadar farklı tarihlerde çekilmiş fotoğraflar üzerinden görsel değişim analiz edilmiştir. Alandaki görsel değişimler Büyük Liman Mevkii, Küçük Liman mevkii ve Kaleşah Mahallesi çevresinde olmuştur.

Büyük Liman Mevkii: Şekil 31'de Büyük Liman kıyısında 1955'lerde araç yolunun toprak olduğu görülmektedir. Günümüze kadar konut sayıları artmıştır. Günümüzde daha çok katlı binaların yapıldığı görülmektedir. Büyük Lima'nın bir bölümü günümüzde halk plajı ve kayıkların çekildiği alan olarak kullanılmaktadır.

Şekil 31: Büyük Liman mevkii birinci fotoğraf görsel değişim analizi.

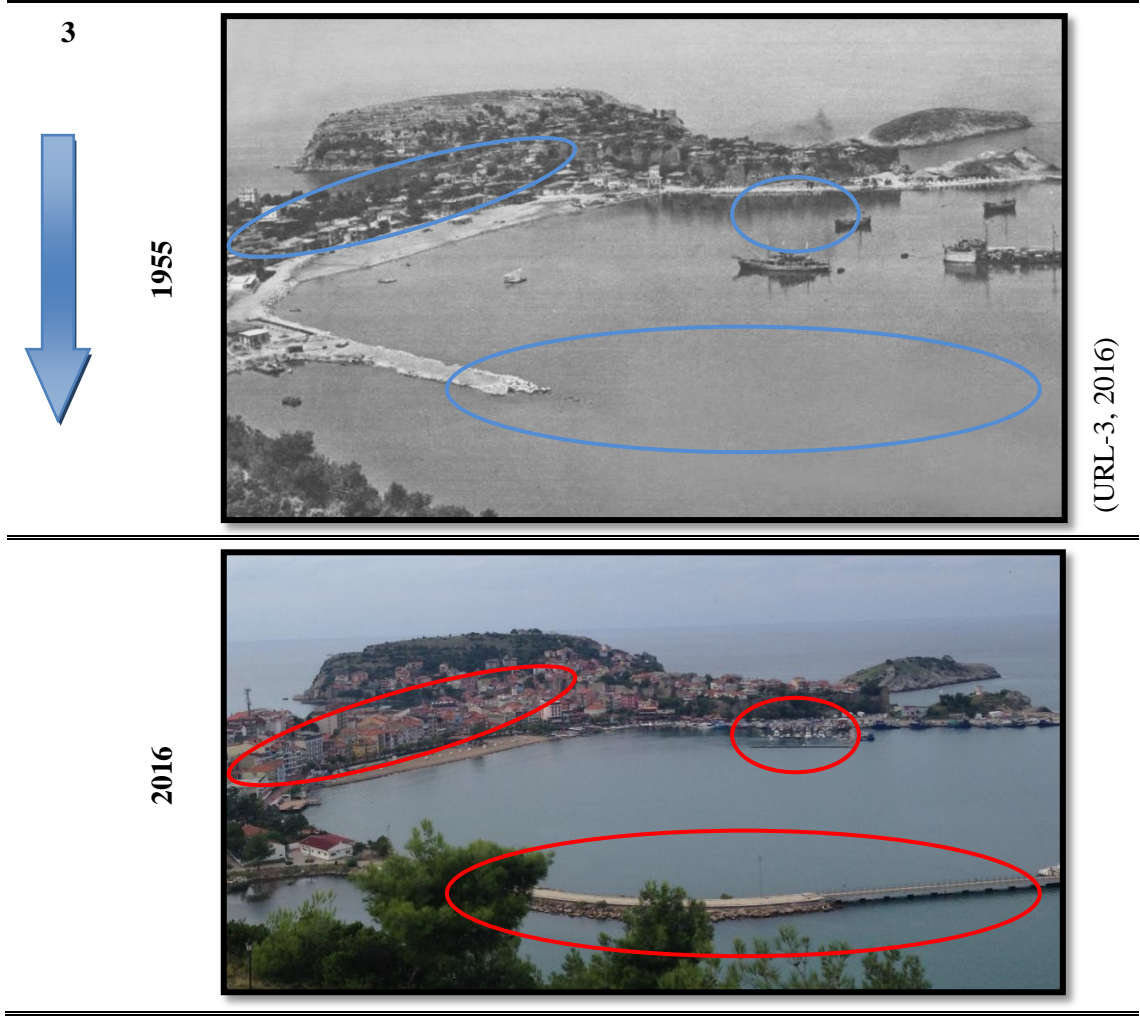
Şekil 32'de Büyük Limandaki kumsalı incelediğimizde kumsalın bazı noktalarının küçüldüğü görülmektedir. Kilit parke taşlı yolun 1970 yılından sonraki bir tarihte yapıldığı tespit edilmiştir. Tarım arazilerinin zamanla yerini orman arazilerine bıraktığı görülmektedir. Zaman içinde yüksek bakı noktalı alanlara ikinci konutların inşa edildiği belirlenmiştir.

Şekil 32: Büyük Liman mevkiindeki ikinci fotoğraf görsel değişim analizi.

Büyük Limandaki farklı tarihli resimlere Şekil 33'de baktığımızda Amasra şehir merkezinin yapısal açıdan geliştiği, şehir merkezinin artan bina sayılarıyla sıkıştığı ve kalabalıklaşarak şehir silüetinin geçen 61 yıl içerisinde değiştiği belirlenmiştir. Bina yapılarının eski tarihlerde birkaç katlı ve geniş alanlara inşa edilirken günümüze doğru daha çok katlı evlerin inşa edildiği ve zamanla azalan alan yetersizliği yüzünden birbirine binaların yanaşarak arttığı belirlenmiştir. Askeri limanın mendireğinin 1955 yılında yapılmakta olduğu görülmektedir.

Şekil 33: Büyük Liman mevki üçüncü fotoğraf görsel değişim analizi.

Kale Mahallesi, Kum Mahallesi Mevkisi:

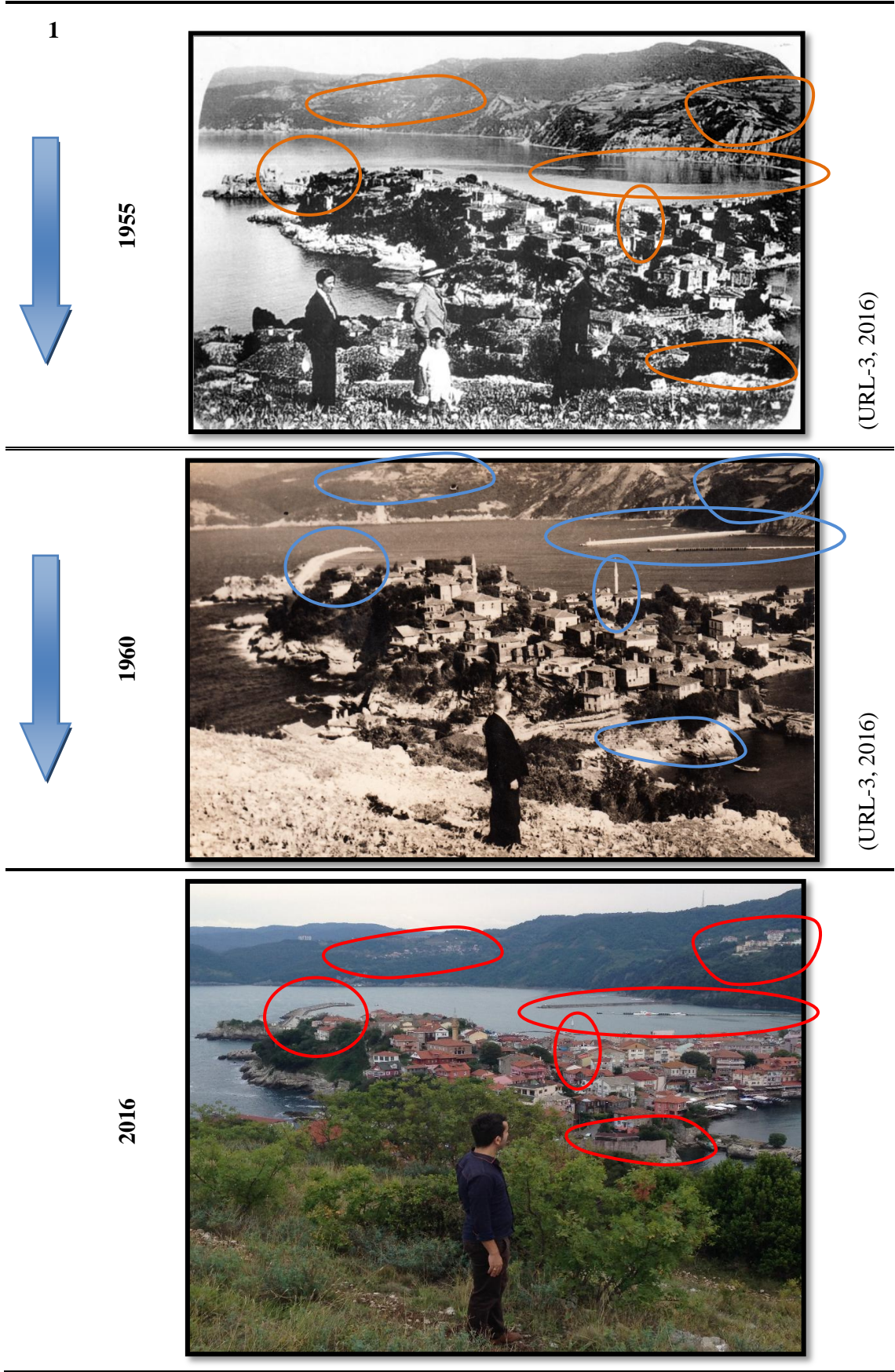
Kent merkezindeki yeşil örtünün kaybolduğunu ve bu örtünün yerini çok katlı binalara ve kamu kurumlarına bıraktığı Şekil 34'de gözükmektedir. Ayrıca Büyük Limanda 2016 yılına doğru yat limanı yapıldığını ve mendirek kolunda genişletme çalışmalarının yapıldığını Şekil 34'de görmekteyiz.

Şekil 34: Kale Mahallesi, Kum Mahallesi Mevkisi görsel değişim analizi.

Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi:

Günümüze doğru yüksek rakımlardaki konut sayısının ve Amasra merkezindeki konut sayısının düzensiz ve çarpık bir şekilde arttığı Şekil 35'de görülmektedir. Şekil 35'de İskele camisinin veya cami minaresinin 1955 ile 1960 arasında yapıldığı ve Büyük Liman mendirek kollarının da 1955 ile 1960 yılları arasında yapıldığı gözükmemektedir. Kale surlarında 1955'den günümüze restorasyon yapıldığı Şekil 29'da gözükmemektedir.

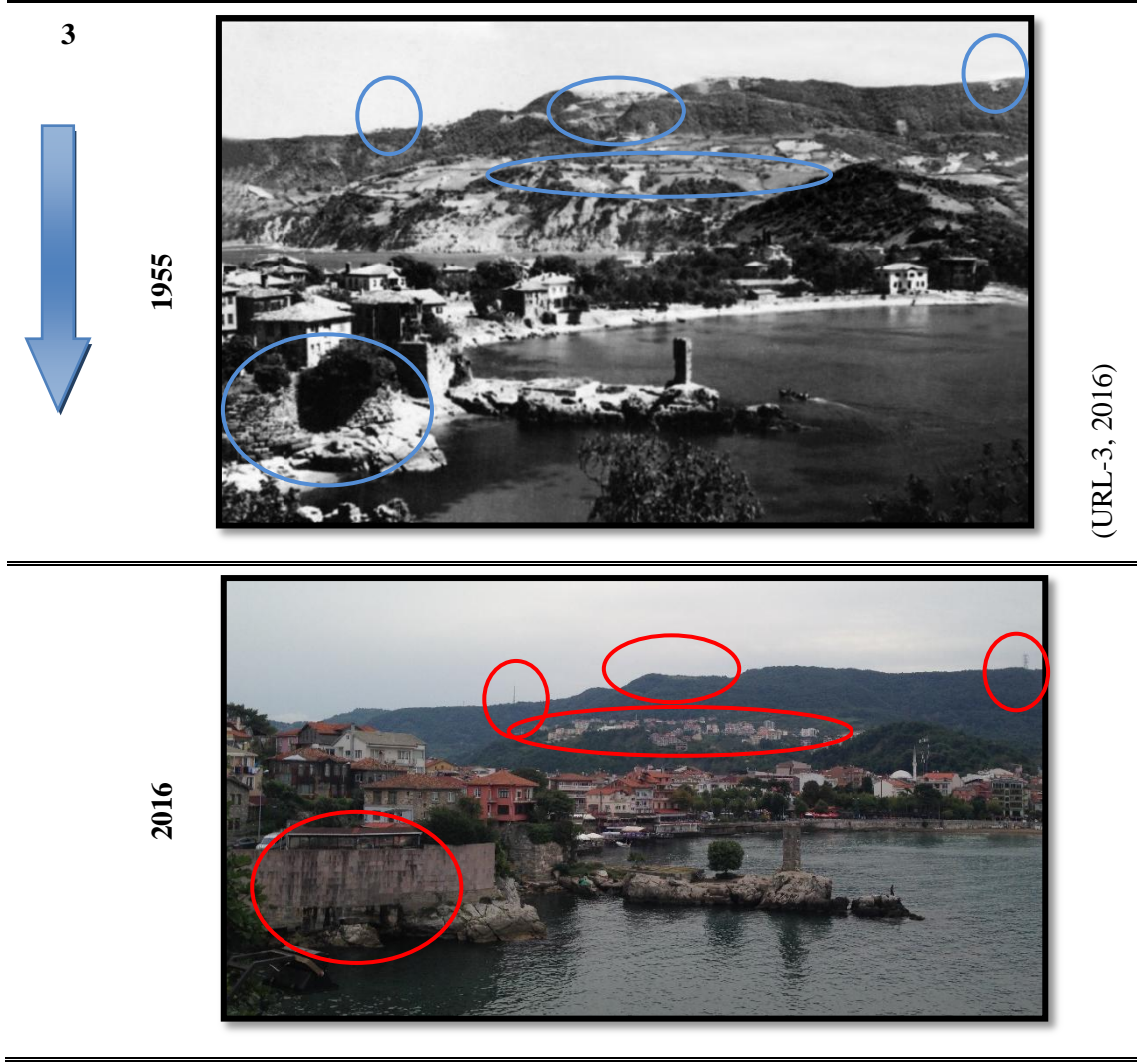
Şekil 35: Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi birinci fotoğraf görsel değişim analizi.

Kemere Köprüsünün yapılan restorasyon çalışmaları ve tepelerde artan yerleşim alanları Şekil 36'da görülmektedir.

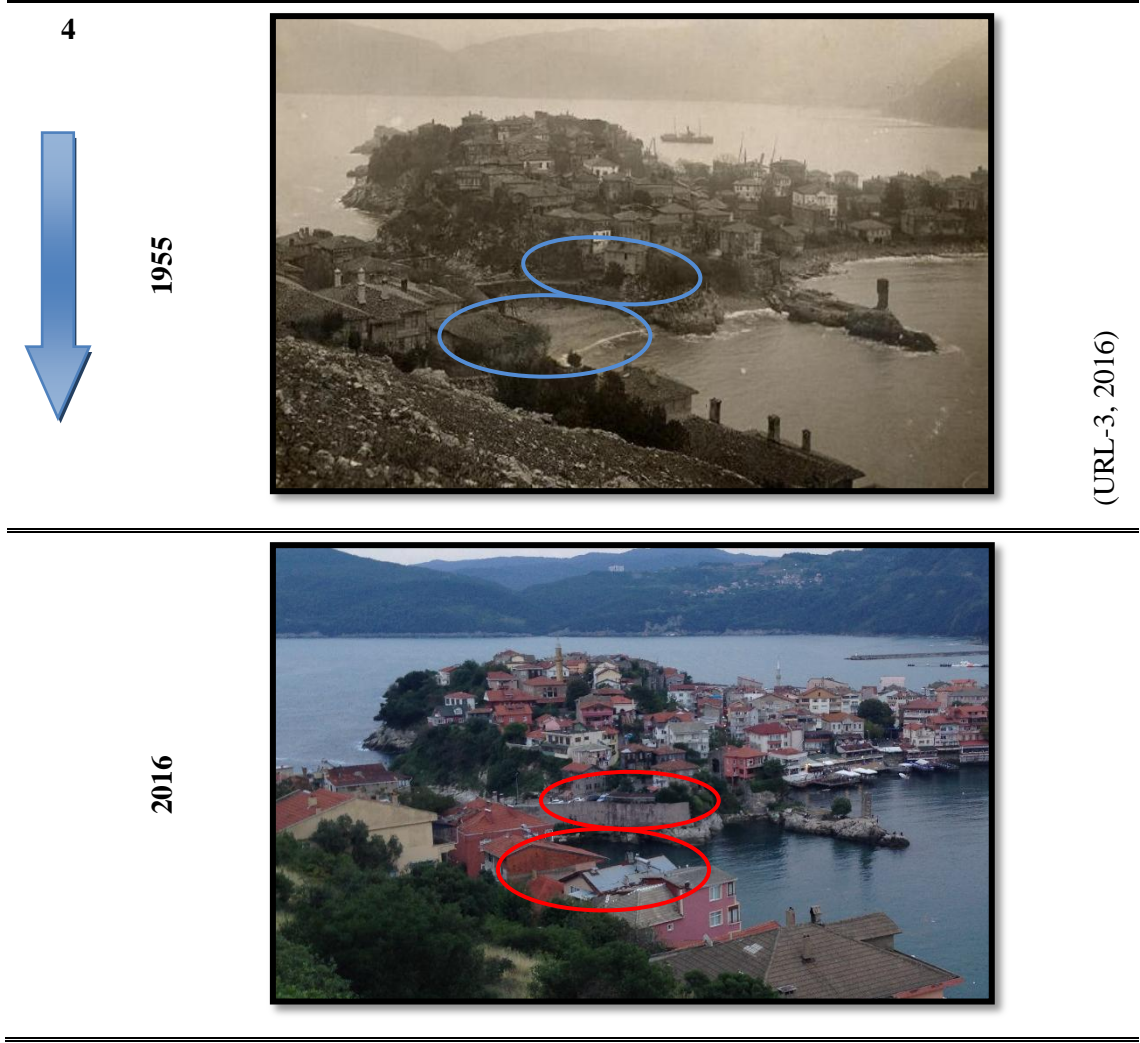
Şekil 36: Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi ikinci fotoğraf görsel değişim analizi.

Küçük Liman'daki kumsal alanı günümüze doğru küçüldüğü ve Küçük Liman'a duvar yapıldığı ayrıca kale surlarında restorasyonların yapıldığı Şekil 37'de görülmektedir. Aynı zamanda Küçük Liman'ın bu görüntüsünde de tepelere doğru yerleşimin arttığı ve bazı tarım arazilerinin ormanlık alanlara dönüştüğü tespit edilmiştir. Bu örneğimizde Amasra'nın tepe noktalarından geçen yüksek gerilim hatları belirlenmiştir.

Şekil 37: Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi üçüncü fotoğraf görsel değişim analizi.

Kemere köprüsünün altının 1955'li yıllarda kumsal olduğu günümüzde ise suyla kaplı olduğu ve Kale duvarlarının tadilat gördüğü Şekil 38'de görülmektedir.

Şekil 38: Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi dördüncü fotoğraf görsel değişim analizi.

Amasra'ya ulaşım için yeni bir yolun yapıldığı Şekil 39'da görülmektedir. Aynı zamanda tepelerde gerçekleşen yerleşim alanları artmıştır. Tepelerden geçerek doğal güzelliği bozan yüksek gerilim hatları da görülmektedir. Tepelerdeki tarım arazileri ve açıklık alanların zamanla ormanlık alanlara dönüşmüştür.

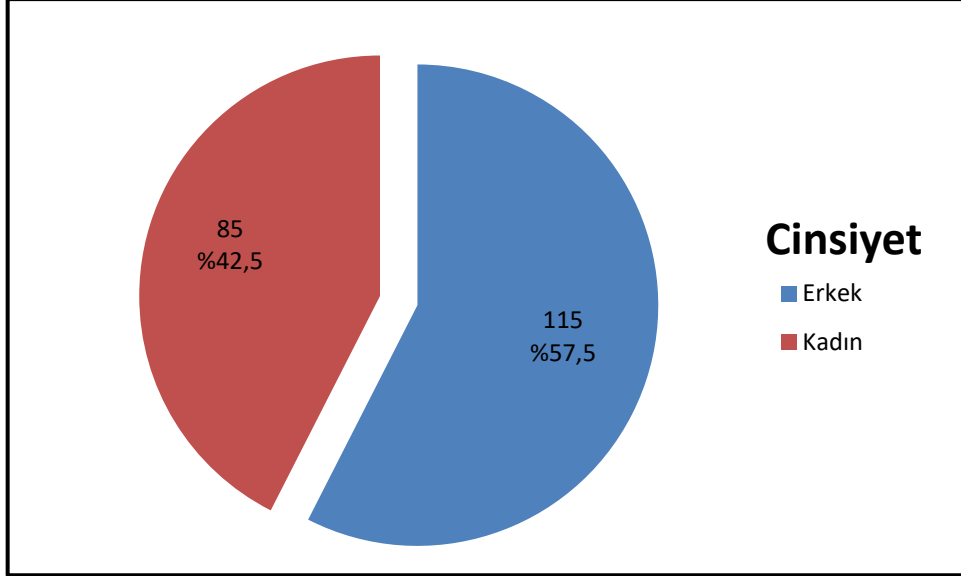
Şekil 39: Kaleşah Mahallesi, Küçük Liman, Boztepe Mahallesi Mevkisi beşinci fotoğraf görsel değişim analizi.

4.4 Anket Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular

Tez kapsamında Amasra ilçesinde farklı günlerde toplam 200 kişiye anket uygulanmıştır. Anket çalışmamızda 2 grup soru bulunmaktadır. Birinci soru grubunda, anket katılımcılarının kişisel bilgilerini belirlememize yarayacak sorular bulunmaktadır. Bu kapsamda kişilere yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ikametgâh süresi, meslek gibi bilgiler sorulmuştur. İkinci soru grubunda ise; çalışma alanı olan Amasra İlçesinin mevcut yapısını ve potansiyellerinin anlamamıza yol gösterecek ve Amasra İlçesinin geleceğe yönelik gelişim planlamasında kullanıcıların beklentilerini gösterecek sorulara yer verilmiştir. Amasra'da gerçekleşen değişimlerin Amasra halkı ile gelen turistlerin yararına ve istekleri doğrultusunda ilerleyebilmesi için Amasra İlçesinin geleceğe yönelik gelişim planlamasına tez kapsamında önerilerin verilmesi planlanmıştır.

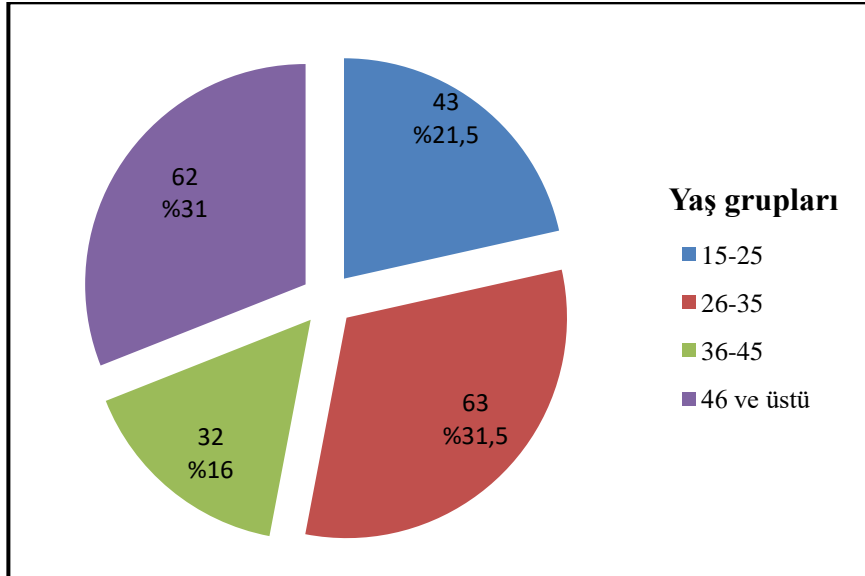
Bu anket çalışması 115 erkek 85 bayan olmak üzere toplam 200 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan ankete en fazla %31,5'luk oranla 26-35 yaş grubu, en az %16'lık oranla 36-45 yaş grubu katılım göstermiştir.

Anket sorularına ilişkin kapsamlı açıklamalar Tablo 13-39'da belirtilmiştir. Birinci soru grubu olan kullanıcıyı tanımlayan soruların analizleri Şekil 40-45'de gösterilmiştir;

Şekil 40: Kadın ve erkek katılımcıların cinsiyet yüzdeleri.

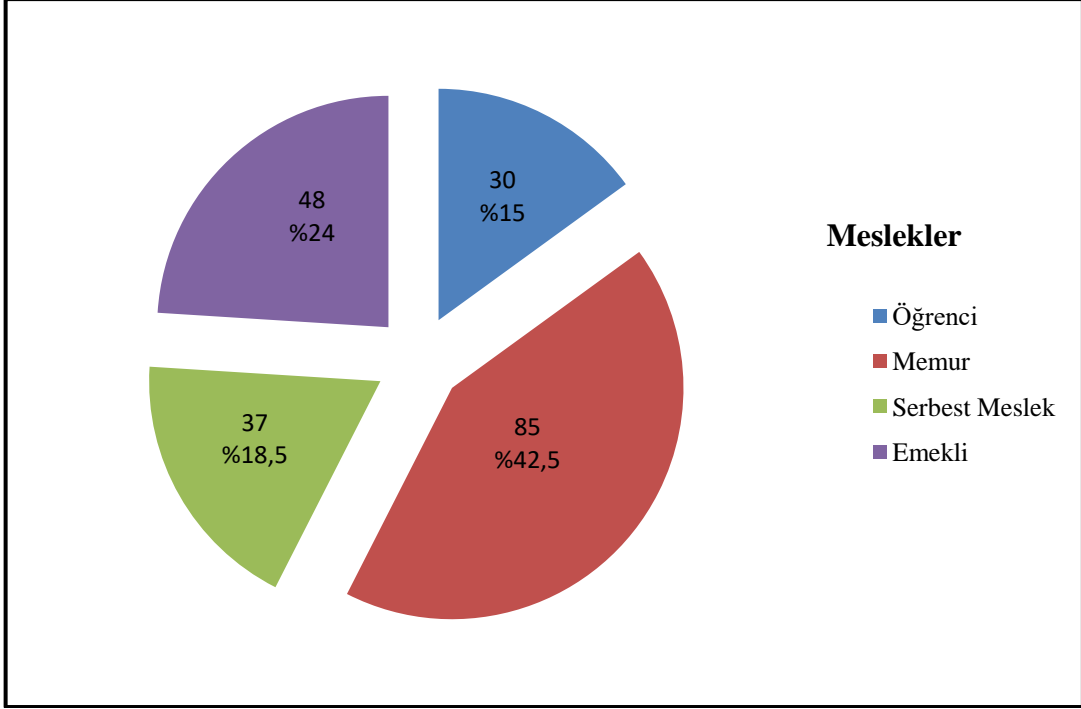
Farklı yaş gruplarındaki insanların Amasra'dan beklentilerini ve ihtiyaçlarını algılayabilmek adına 15 yaşından başlayarak katılımcıları 10 yıllık yaş kuşaklarına ayırarak 15-25, 26-35, 36-45, 46 ve 46 yaş üstü olmak üzere 4 grup belirlenmiştir. Katılımcıların yaş grupları incelendiğinde en çok katılımcının 26-35 yaş arasında olduğu görülmektedir.

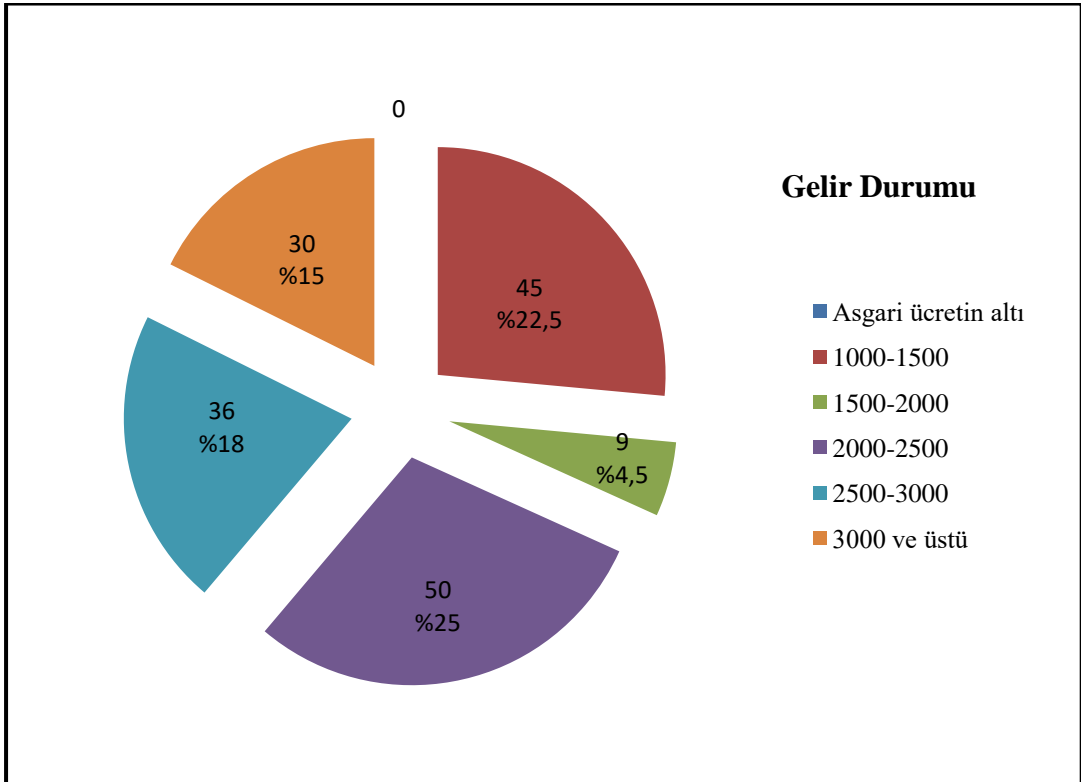
Şekil 41: Katılımcıların yaş verileri.

Ankete katılanların kişilik profillerini çıkartırken meslek, eğitim, gelir ve Amasra'da kaç yıl ikamet ettiği soruları değerlendirilmiştir.

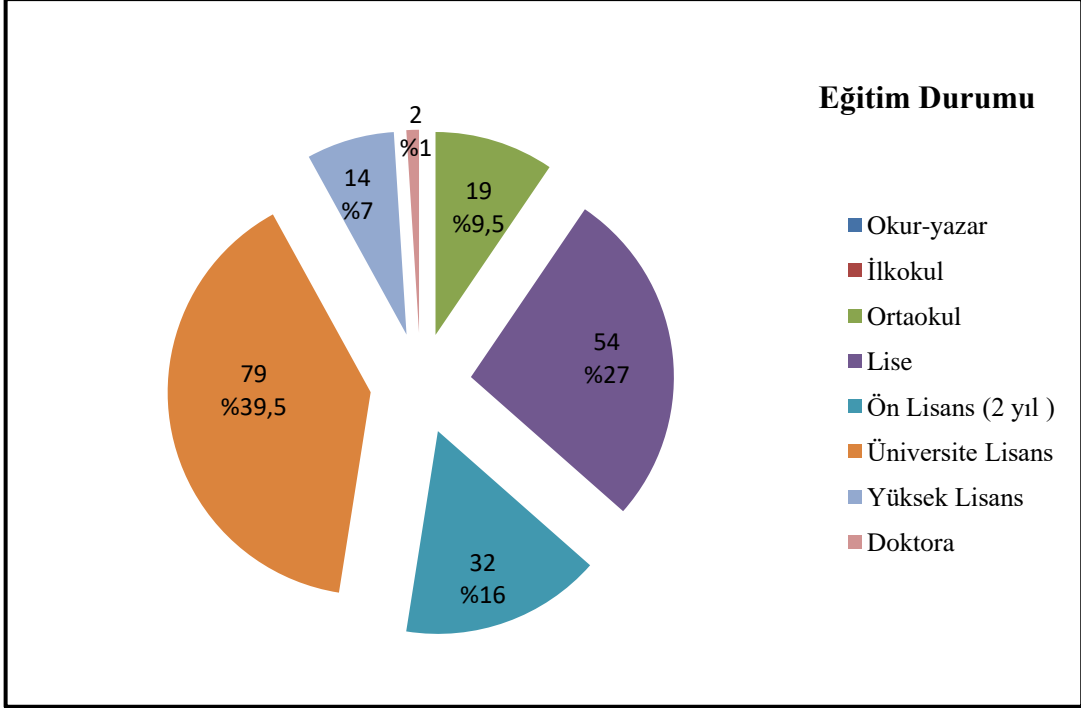

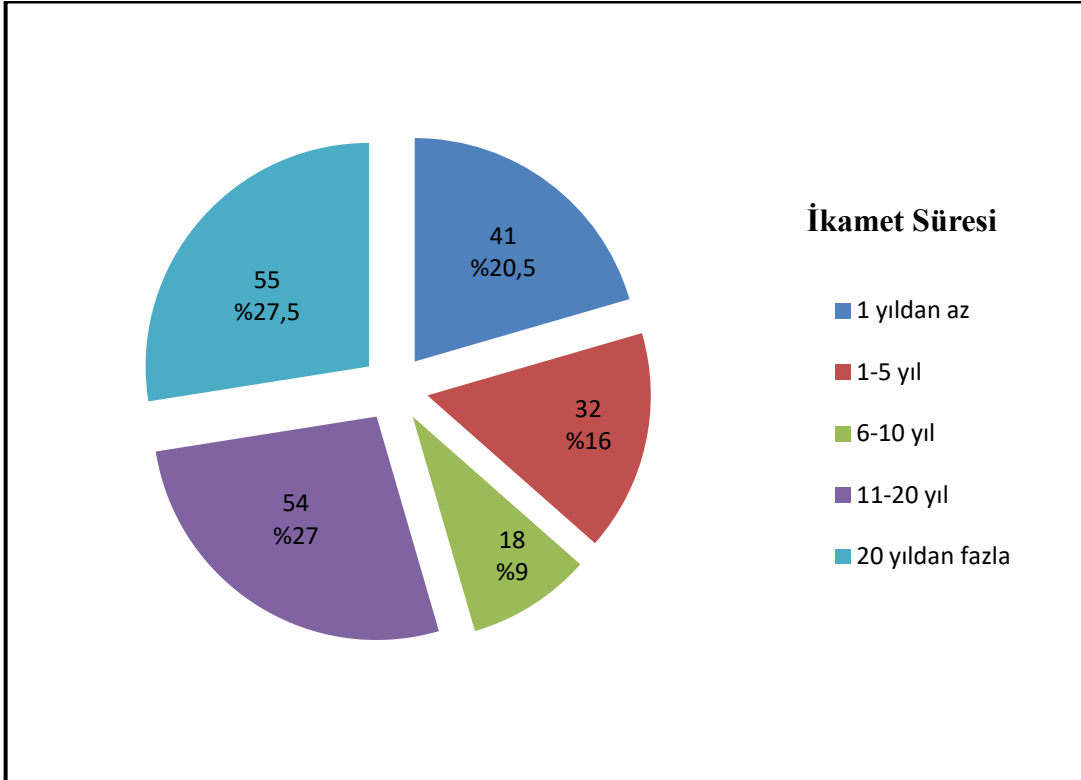
Şekil 42: Katılımcıların meslek verileri.

Şekil 43: Katılımcıların gelir verileri.

Şekil 44: Katılımcıların eğitim verileri.

Şekil 45: Katılımcıların ikamet verileri.

Çalışma alanı olan Amasra İlçesinin mevcut yapısını ve potansiyellerinin anlamamıza yol gösterecek ve Amasra İlçesinin geleceğe yönelik gelişim planlamasında kullanıcıların beklentilerini gösterecek sorulara ilişkin sorular ve cevap istatistikleri Tablo 13-39'da verilmiştir;

Tablo 13: Amasra'nın size göre en olumlu özelliği nedir?

	Sayı	%
Tarihi ve turistik yerler	69	34,5
Deniz	98	49
Orman alanları	13	6,5
Kömür madenleri	20	10

Amasra denilince ilk akla gelen şeyin deniz olduğu gözükmektedir. Anketimizde % 49'luk oranla birinci sıradaki denizi, ikinci sırada Tarihi ve Turistik yerler % 34,5'lik bir oranla takip etmektedir. Üçüncü sırada ekonomik yeri olan Kömür madenleri (% 10) ve dördüncü sırada Orman alanları (% 6,5) gelmektedir. Bu oranlara göre 3000 yıllık tarihi geçmişe sahip olan Amasra tarihi değerlerini yeterince tanıtamamıştır.

Tablo 14: Amasra ve yakın çevresindeki kıyı alanlarından yeterince faydalanılıyor mu?

	Sayı	%
Evet	82	41
Hayır	115	57,5
Cevapsız	3	1,5

Amasra ve yakın çevresindeki kıyı alanlarından yeterince faydalanılıyor mu diye sorduğumuzda %57,5 oranında hayır kullanılmıyor cevabıyla karşılaştık bu da bize Amasra halkının kıyı alanlarının kullanımı açısından beklentilerinin tam karşılanmadığını göstermektedir.

Tablo 15: Amasra sahil şeridi sizin için ne ifade ediyor?

	Sayı	%
Balıkçılık Alanı	55	27,5
Yüzme ve Su Sporları alanı	112	56
Gezi ve Piknik Alanı	23	11,5
İkinci Konut alanı	10	5

Tablo 16: Amasra'daki kıyı alanları tehlike/tehdit altında mıdır?

	Sayı	%
Evet	166	83
Hayır	34	17

Tablo 17: Amasra'daki kıyı alanları yeterince korunmakta mıdır?

	Sayı	%
Evet Korunuyor	11	5,5
Hayır Korunmuyor	189	94,5

Tablo 18: Amasra'daki kıyı alanları için en büyük tehlike sizce nedir?

	Sayı	%
Kanalizasyon Atıkları	65	32,5
Sanayi Atıkları	59	29,5
Deniz Kirliliği (Liman/Gemiler)	32	16
İnsanlardan Kaynaklı Katı Atıklar	44	22

Tablo 19: Amasra'daki kıyı alanlarının korunmasında en çok kim çaba gösteriyor?

	Sayı	%
Belediye	23	11,5
Çevre Koruma Dernekleri	81	40,5
Bölge Halkı	50	25
Her Şey Kendi Seyrine Bırakılmış Durumda	46	23

Cevapları analiz ettiğimizde karşımıza çıkan bir diğer sonuçta, Amasra deyince akla ilk deniz gelmesine rağmen katılımcıların kıyı alanlarını yeterince kullanamadıklarını (%84,5

oranla) ancak Amasra kıyı alanlarının tehlike altında olduğunu belirtmişlerdir. Kıyıların kirlenmesinde en büyük etkenin sırasıyla %32,5 kanalizasyon atıkları, %29,5 sanayi atıkları, %22 insan kaynaklı kirlilik ve %16 gemi, liman kaynaklı kirlilik olduğunu ifade ettiklerini görmekteyiz. Amasra'daki kıyı alanlarının üzerinde etkisi olan Bölge halkı ve Belediye'nin kıyı alanlarının korunmasında yeteri kadar faaliyet gösteremediği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 20: Amasra kıyı alanlarının hangi amaçla kullanılmasını istersiniz?

	Sayı	%
Spor ve Sosyal Tesisler Yapılsın	24	12
Turizm Amaçlı Oteller Yapılsın	21	10,5
Konut Amaçlı Yazlıklar Yapılsın	4	2
Korunmuş alanlar olarak	46	23
Yeşil Alan, Çocuk Bahçesi veya Yürüyüş Parkuru Yapılsın (Rekreasyon amaçlı)	105	52,5

Tablo 21: Amasra İlçemiz için aşağıdaki konular hakkında hangisini söylemek istersiniz?

	Sayı	%
a) Yeşil Alan Yeterli	6	3
a2) Yeşil Alan Yetersiz	57	28,5
b) Çocuk Parkı Yeterli	1	0,5
b2) Çocuk Parkı Yetersiz	20	10
c) Spor Alanı Yetersiz	50	25
d) Sosyal Tesisler Yetersiz	32	16
e) Sağlık Merkezi Yeterli	7	3,5
e2) Sağlık Merkezi Yeterli	19	9,5
f) Alışveriş Merkezi Yetersiz	3	1,5
g) Ulaşım İmkânı Yeterli	5	2,5

Amasra halkının öncelikle %52,5 oranla yeşil alan ve çocuk parklarını yetersiz bulduğunu görmekteyiz. Yeşil alanları takiben spor ve sağlık alanlarında eksikliklerinde kullanıcıları rahatsız ettiğini görmekteyiz. Kullanıcı yaş profillerinden 15 ile 45 yaş arasındaki üç grubunda geneli sosyal alan, yeşil alan ve spor alanları gibi alanların eksikliğini hissederken 45 ve üstü yaş grubunun büyük bir bölümü kütüphane eksikliğini belirtmiştir.

Bu da bize farklı kullanıcı profillerinin enerjilerinin ve ihtiyaçlarının farklı farklı olduğunu göstermektedir.

Tablo 22: Amasra İlçesinde geçmişten günümüze doğru geçen süre içerisinde gözlenebilen değişimler var mıdır?

	Sayı	%
Evet	149	74,5
Hayır	51	25,5

Tablo 23: Amasra'da hangi alanlarda değişimler olmuştur.

	Sayı	%
Tarım alanlarında	5	2,5
Orman alanlarında	61	30,5
Rekreasyon alanlarında	13	6,5
Turizm alanlarında	45	22,5
Kentsel alanlarda	76	38

Tablo 24: Amasra'da gerçekleşen değişimlerin olumsuz etkileri var mıdır?

	Sayı	%
Evet	135	67,5
Hayır	6	3
Kısmen	59	29,5

Tablo 25: Amasra'daki değişimlerden memnun musunuz?

	Sayı	%
Evet	75	37,5
Hayır	125	62,5

Tablo 26: Amasra'da gerçekleşen değişimlerin olumsuz etkileri nelerdir?

	Sayı	%
Tarım alanlarında azalma	6	3
Kıyı alanlarının bozulması	38	19
Çevre kirliliği	20	10
Plansız ve çarpık kentleşme	45	22,5
Orman alanlarının azalması ve tahrip edilmesi	86	43
Hepsi	5	2,5

Tablo 27: Amasra'da aşağıdakilerin hangisinin eksikliğini hissediyorsunuz.

	Sayı	%
Alışveriş merkezi	21	10,5
Spor salonu	31	15,5
Kafeterya, restoran, eğlence yeri gibi alanların	37	18,5
Çeşitli sağlık kuruluşlarının	31	15,5
Sosyal ve kültürel aktivite alanlarının	50	25
Kütüphane	25	42,5

Kullanıcıların Amasra'da fark ettiği değişimlerin olumlu yönde mi gerçekleştiği yoksa olumsuz yönde mi gerçekleştiğini belirleyebilmemiz için sorulan soruları analiz ettiğimizde karşımıza çıkan sonuç; değişimlerin genellikle olumsuz yönde gerçekleştiğidir. Bu değişimlerin orman alanlarını ve kıyı alanlarını tahrib ettiği ve kentin düzensiz ve çarpık bir şekilde ulaşım güzergâhına yakın alanlarda ve ormanlık alanlara doğru geliştiğidir.

Tablo 28: Amasra'da kentleşme olduğunu düşünüyor musunuz?

	Sayı	%
Evet	81	40,5
Hayır	77	38,5
Kısmen	42	21

Tablo 29: Cevabınız evet ise sizce kentleşmenin Amasra'ya en büyük katkısı nedir?

	Sayı	%
Dinamik bir kent ortamı sağlaması	32	16
Amasra'nın tanınmasını sağlaması	122	61
Çeşitli eğitim ve kültürel faaliyetleri ile halkın bilinç düzeyini geliştirmesi	46	23

Tablo 30: Amasra ilçesinde Kentleşme hangi yöne doğru ilerlemektedir?

	Sayı	%
Kıyı hattında	30	15
Dağlık alanlara doğru	68	34
Ulaşım güzergâhları ve çevresinde	102	51

Tablo 31: Eğer Amasra'nın kentleştiğini düşünüyorsanız bunun sebebi sizce nedir?

	Sayı	%
Artan nüfus	20	10
Gelişen sanayi	19	9,5
Gelişen eğitim imkanları	0	0
Gelişen ulaşım imkanları.	35	17,5
Artan turizm.	98	49
Artan iş imkanları.	0	0
Artan yaşam alanı alternatifleri.	28	14
Diğer (Belirtiniz)	0	0

Çalışmamızda kentleşmenin olup olmadığını sorduğumuzda karşımıza çıkan sonuç; Kentleşmenin olduğunun fakat bunun ana sebebinin %49 oranla turizm olduğu, 2. Önemli sebebin ise %17,5'lik oranla gelişen ulaşım güzergâhlarının olduğu sonucunu elde edildi. 25 Aralık 2014 tarihinde açılan Amasra tüneline kullanıcıların % 65,5 oranıyla memnun kaldığının, ulaşımı kolaylaştırdığının ve Amasra'yı turizm açısından daha cazip bir yer haline getirdiğinin verisine ulaşıldı. Buna karşı bir düşünce olarak katılımcıların %9'u yeni tüneline ekosistemi parçalayarak sınırlandırdığını düşünmektedir.

Amasra için hangi alanda gelişimin halk tarafından talep edildiğini görebilmek için sorulan sorularımızdan alınan sonuç; % 72,5 oranla Amasra'nın tarihi ve turistik bir şehir olarak gelişmesi istendiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 32: Sizce Amasra nasıl gelişmelidir?

	Sayı	%
Kentsel yerleşim yeri olarak	32	16
Turizm ve tarihi bir şehir olarak	145	72,5
Ekolojik tarım yapılan şehir olarak	23	11,5
Enerji ve katı yakıt üreten bir şehir olarak	0	0
Diğer (belirtiniz)	0	0

Tablo 33: Son 5 yılda aşağıdakilerden hangilerinde değişimler gözlediniz?

	Sayı	%
Tarım alanları	9	4,5
Turizm alanları	35	17,5
Sanayi	1	0,5
Kentsel alan	45	22,5
Yeşil alanlar.	61	30,5
Ulaşım imkânları.	49	24,5
Diğer (Belirtiniz)	0	0

Amasra'da yeşil alanlarda, kentsel alanlarda ve turizm alanlarında fark edilir değişmelerin olduğu gözükmemektedir.

Tablo 34: Amasra'daki kentsel gelişim sizce plansız ve çarpık mı gerçekleşiyor?

	Sayı	%
Evet	162	81
Hayır	38	19

Tablo 35: Plansız ve çarpık kentleşmenin sebepleri nelerdir?

	Sayı	%
Uygun planlama olmaması ve alt yapı eksiklikleri	84	42
Denetim yetersizliği ve otorite boşlukları	35	17,5
Toplumda bilinç eksikliği	22	11
Konut yapımındaki artış	59	29,5

Amasra halkı tarafından % 81 gibi büyük bir oranla kentsel gelişimin plansız ve çarpık bir şekilde geliştiği belirtilmiştir. Plansız ve çarpık bir şekilde gelişimin en büyük sebebinin; Uygun planlama olmaması ve alt yapı eksiklikleri (%42) olduğu gözükmektedir. İkinci sırada Konut yapımındaki artış (% 29,5) gelmektedir.

Tablo 36: Yeni yapılan Amasra tüneline memnun musunuz?

	Sayı	%
Evet	180	90
Hayır	20	10

Tablo 37: Ulaşım açılan yeni Amasra tüneline etkileri nelerdir?

	Sayı	%
Ulaşımı kolaylaştırmıştır.	131	65,5
İklim ve Hava akımı için yeni bir koridor oluşturmuştur.	0	0
Ekosistemi parçalayarak sınırlandırmıştır.	18	9
Turizm açısından Amasra'yı cazip hale getirmiştir.	49	24,5
Diğer (Belirtiniz)	2	1

Yeni yapılan Amasra tüneline Amasra halkını % 90 gibi büyük bir oranla memnun ettiği gözükmektedir. Yeni tünelden memnun olmayan anket katılımcılarımıza neden memnun olmadıklarını sorduğumuzda genelde yeni tüneline ekosistemi parçalayarak sınırlandırdığı için memnun olmadıklarını belirtirken 2 katılımcımız yeni tüneline farklı sebeplerle yapıldığı için memnun olmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 38: Amasra'ya kurulması planlanan Termik Santrali onaylıyor musunuz?

	Sayı	%
Evet	6	3
Hayır	194	97

Tablo 39: Amasra'ya kurulması planlanan Termik Santrallin etkileri neler olur?

	Sayı	%
Çevre kirliliği artar.	86	43
Çevre kirliliği azalır.	0	0
Çevre kirliliğinde değişim olmaz.	0	0
İklim özellikleri olumsuz yönde değişir.	39	19,5
Ekosistem zarar görür.	45	22,5
Ekosistem üzerinde olumlu etkileri olur.	0	0
Amasra halkına iş olanağı sağlar.	6	3
İnsanların sağlık sorunları artar.	24	12

Kıyı alanları enerji sektörü içinde çok önemlidir. Enerji tribünlerini kolay soğutmak için kıyı alanları tercih edilmektedir. Aynı zamanda kıyı alanları ulaşım açısından da önemlidir. Tonlarca yükün ucuz bir şekilde taşınması gemiler sayesinde mümkün olmaktadır. Amasra konumu itibarı ile bu özelliklerin hepsini taşımaktadır. Bu yüzden de Amasra'ya termik santral yapılması planlanmaktadır. Amasra'ya kurulması planlanan Termik Santralin istenip istenmediği ve etkilerinin neler olacağı yönünde sorulan sorularımıza; %97 Kurulmasını istemiyoruz cevabı, %3 Kurulsun cevabını aldık. İnsanların Termik Santralin etkileri hakkında düşünceleri; %43 Çevre kirliliği artar, %22,5 Ekosistem zarar görür, %19,5 İklim özellikleri olumsuz yönde değişir, %12 İnsanların sağlık sorunları artar, %6 Amasra halkına iş olanağı sağlar cevabını aldık. Anketimize göre Amasra halkı yüksek oranlarla termik santralin insan sağlığına zararlı olduğunu, çevre kirliliğini arttıracığını, iklim özelliklerini olumsuz yönde etkileyebileceğini ve ekosisteme zarar vereceğini düşünmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1 Anket Değerlendirmesine İlişkin Sonuçlar

Anket sonuçları çalışma alanında geleceğe yönelik yapılacak planlama ve öneriler için alanla ilgili kararlar verilmesinde yardımcı olacak sonuçlar ortaya koymaktadır.

Amasra halkıyla yapılan görüşmeler ve anketlerin sorularına aldığımız cevaplar sonucunda çalışma alanında yaşayan insanların Amasra'nın turizm kenti olarak gelişmesini istedikleri ortaya çıkmıştır. Turizmin gelişmesi Amasra için bir artı değer oluşturmaktadır. Amasra halkı turizm yönünden Amasra'nın gelişmesini istemesine rağmen Amasra turizmi planlı bir şekilde gelişmemiştir. Amasra İlçesi kıyı alanı bakımından zengin olmasına rağmen yöre halkı ve turistler bu alanları kullanamamaktadır. Fakat düzensiz ve plansız bir gelişim Amasra için olumsuz bir durum ortaya koymaktadır. Amasra kıyı alanlarına zarar vermeden bilinçli ve düzgün bir yapılaşma planı içerisinde gelişim göstererek turizm değeri arttırılmalıdır. Bunların yanı sıra deniz turizmi geliştirilmelidir.

Amasra'ya kurulması planlanan termik santralin %97 oranında istenmediği görülmüştür. Amasra kıyılarının bilinçsizce kullanılması alandaki canlıların ve ekosistemin tahrip olmasına ve Amasra şehrinin tarihi ve turistik önemini yitirmesine neden olacaktır.

5.2 Kentsel Gelişim ve Turizme İlişkin Sonuçlar

Sıcaklık, rüzgâr ve yağış değerlerinin mevsimlerin normal değerlerine göre aşırı değerlere çıkmıyor veya düşmüyor oluşu, turistlerin zorluk çekmeden tüm mevsimlerin farklı özelliklerinin ve doğal güzelliklerinin tadını çıkararak gezmesine ve dinlenmesine olanak sağlamaktadır. Elde ettiğimiz bu veriler incelendiğinde 4 mevsiminde Amasra'nın turizm açısından elverişli olduğunu ve turizmin geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Hızlı ve düzensiz yapılaşma nedeniyle şehir merkezindeki tarım alanları ve yeşil alanlar yerini binalara bırakmış, kentsel doku hızlı bir şekilde kalabalıklaşmış ve kendi içinde

sıkışmıştır. 61 yıllık bir süreç içerisinde kentsel doku yaklaşık olarak 2 kat artarken, diğer yandan tarım alanlarının yerini; konut alanlarına ve orman alanlarına bırakarak yaklaşık 9 ha azaldığı tespit edilmiştir.

İnsanların bu ilgisini fark eden turizm firmaları ve halk bu yönde Amasra'nın gelişmesine ön ayak olmaktadır. Amasra halkı evlerini veya odalarını günlük kiralamaktadır. Turizm firmaları ise Amasra'yı gezi güzergâhlarına eklemekte hatta günü birlik Amasra turları düzenlenmektedir. Amasra'nın bu turizm potansiyelini gören yerel müteahhitler ikinci konut sektörüne yatırım yapmaktadırlar.

Amasra'nın turizm potansiyeline bağlı olarak ikinci konut inşaatı artmıştır. Ülkemizin diğer illerinden gelen ve uzun süre konaklamak isteyen tatilciler ikinci konut alımına yönelmişlerdir. İkinci konut ihtiyacını karşılamak için yapılan binalar merkezdeki bina yoğunluğu ve tarihi dokunun getirdiği sit alanlarından uzaklaşmak için biraz daha yüksek ve kaliteli manzarası olan bakı noktalarında yapılmıştır. Bu artış ve düzensiz konumlanma Amasra'nın silüetini bozmaktadır.

Tarihi değeri olan alanların tanıtım, yönlendirme tabelalarının veya bildiri materyallerinin yetersiz oluşu turistlerin tarihi dokuyu anlayamamasına ve anlayamadığı içinde önemsememesine neden olmaktadır. Önemli turistik yerlerin ön plana çıkarılması için çalışmaların olmayışı gelen turistlerin dağınık ve rastgele dolaşmasına neden olmaktadır.

Kent imgelerinin belirlenip vurgulanamayışı gelen turistlerin kenti tanımadan gelip sadece yemek yiyerek ve kaleyi gezerek kenti tanımadan geri dönmelerine neden olmaktadır.

Kıyı alanlarının tahribatı kullanıcıların yoğunluğu ile doğru orantılı artmaktadır. Ne kadar çok kullanıcı artarsa o kadar çok kullanım alanı oluşmaktadır. Kullanıcıların yaşları, ekonomik durumları ve sosyal yaşantıları birbirinden farklıdır. Birbirinden farklı kullanıcıların isteklerine hitap edebilmek için kullanıcıların istek ve talepleri doğrultusunda yeni yeni kullanım alanları ve konaklama alanları yapılmaktadır. Kıyı alanlarındaki bu oluşumlar zaman içerisinde kıyı alanlarında değişimlere ve tahribatlara neden olmaktadır. Aynı zamanda tatil zamanlarında yüksek miktarlarda artan nüfusla beraber mevcut alanların daha yoğun kullanılması sonucu bilinçsiz insanlar tarafından bırakılan çöplerle çevre kirliliği oluşmaktadır.

Bütün olumsuzluklara rağmen Amasra gün geçtikçe daha çok tanınmakta ve ilgi çekmektedir. Amasra'nın zengin tarihi dokusu, denizi ve festivalleri gibi özellikleri ile günü birlik ziyaretçiler ve turist sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu nüfus artışları Amasra'nın değerinin artmasına ve turizmin gelişmesine destek olmaktadır. Fakat Amasra'nın plansız bir yapılaşmayla gelişimi kıyı alanının tahrip olmasına, kent kimliğinin olumsuz yönde etkilenmesine ve silüetin bozulmasına neden olmaktadır.

5.3 Görsel ve Estetik Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde yol yapım çalışmaları ve yapılaşmanın görsel açıdan etkileri üzerinde durulmuştur. Amasra'ya ulaşımın ortalama 7 dk. kısalmasını sağlayan Amasra tüneli işlevsel açıdan Amasra halkına ve gelen turistlere yarar sağlamasına rağmen inşaatı sırasında doğal alanlarda tahribatlar gerçekleşmiştir.

Yeni tünel yolunun geçmesiyle yol kenarlarında dik yamaçlar ve istinat duvarları oluşmuştur. Oluşan bu yamaçlar ve istinat duvarları Amasra'nın girişinde oldukça kötü bir görünüm sergileyerek doğal yapıyı parçalamış ve doğa tahribatı oluşturmuştur. Ziyaretçilerin tünelden çıkarak Amasra'ya giriş yaptığı ilk anlarda beton istinatlardan oluşan bir manzarayla karşılaşması ziyaretçilerin üzerinde olumsuz etkiler oluşturmaktadır. Amasra tarafından tünel yolunun girişindeki bozuk alanlar ve istinat duvarları Şekil 46 ile Şekil 47'de gösterilmiştir.

Şekil 46: Amasra yeni tünel Amasra girişi (URL-2).

Şekil 47: Amasra yeni tünel yolu (URL-2).

Kıyı alanları yoğun kullanım baskılarıyla tahrip olmaktadır. Yoğun kullanımında etkisiyle kirlenerek kötü görüntüler oluşturmaktadır. Bu çalışma ile Amasra'da gerçekleşen zamansal ve mekânsal değişimler belirlenerek Amasra'nın gelişmesine katkı sağlanması ve sorunlarına çözüm getirilmesi için bazı öneriler sunulmuştur.

5.4 Öneriler

Geçmişteki değişimlerin farkına varabilirsek, gelecekteki değişimleri Amasra ve Amasra halkı için daha doğru ve daha iyi yönlendirebiliriz. Kıyı alanları turizm açısından çok önemli yerlerdir. Denizi ve doğasıyla insanlara son derece değerli ve çeşitli rekreatif alanlar sunarlar. Amasra'da farklı yaş gruplarında farklı mesleklere ve ekonomik durumlara sahip insanlar yaşamaktadır. Bu doğrultuda her kullanıcı profiline ayrı ayrı hitap edecek birbirinden farklı rekreasyon faaliyetlerinde bulunabilecekleri yeşil ve sosyal yaşam alanları oluşturularak kullanıcılara sunulmalıdır.

Amasra halk arasında yüksek bir oranla deniz turizmi ile tanınmakta, tarihi yerleri ikinci sırada gelmektedir. Bu doğrultuda kıyı alanları korunmalı ve temiz tutulmalıdır. Deniz turizmi yanında gerçekleştirilebilecek alternatif turizm faaliyetleri belirlenerek turizm geliştirilmelidir. Deniz turizminin geliştirilmesinin yanı sıra 3000 yıllık tarihi değerlerini de ön plana çıkaracak ve önemini vurgulayacak tanıtımlar ve projeler geliştirilmelidir.

Yaptığımız anketlere ve incelemelere dayanarak Bartın Şehri'nin Amasra İlçesi mükemmel yeşili, denizi ve tarihi alanlarıyla turistik bir kent modelinde geliştirilmelidir. Amasra halkının beklentisi de turizmin gelişmesi yönündedir. Bu doğrultuda Amasra'da turizm

çeşitlendirilmelidir. Amasra Dünya Mirası Listesi'nde bulunan tarihi Safranbolu şehrine yakın bir mesafede bulunmaktadır. Amasra Safranbolu'ya olan yakınlığını lehine çevirerek Safranbolu'da bulunmayan özelliklerini ve güzelliklerini planlı ve düzenli çalışmalarla ön plana çıkarmalıdır.

Plansız yapılan ikinci konutlar kent kimliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Kent kimliğine zarar veren ve uygun olmayan yapılar yıkılarak peyzaj onarım çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Peyzaj onarım çalışmalarıyla yeni tünel yolunun ve plansız yapılaşma sonucu ortaya çıkan doğa tahribatların önüne geçilerek olumsuz etkileri azaltılabilir.

İkinci konut inşaatlarının yasal tedbirler alınarak, belli bir planlama kapsamında gelişmesi gerekmektedir.

Gelişim planları yapılırken alanın toprak yapısına nüfus yoğunluğuna, bitki örtüsüne ve burada yaşayan canlıların varlığına ve birbirleri ile etkileşimine dikkat edilmelidir. Bu nedenlerden dolayı gelişim planları ve yapılacak projeler hazırlanırken tarihi özelliği bulunan sit alanları ve ekolojik özelliği açısından canlılara yaşam alanları sunan, değerli bitki örtüsüne sahip olan alanlar göz önünde bulundurularak Amasra'nın tahrip edilmeden düzenli bir şekilde tarihi ve turistik açıdan gelişmesini sağlayacak gelişim planları hazırlanmalıdır. Turizm gelişimi ve Amasra'nın daha iyi tanıtımı için güzergâhlar, görülmesi gereken noktalar ve seyir alanları belirlenerek bir turizm rotası oluşturulabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, B., Altun, İ. E. ve Aksay, A., (2002). Türkiye Jeoloji Paftaları- E 28 paftası, Ölçek:1/100.000. MTA Genel Müdürlüğü Jeoloji Etüdüleri Dairesi, Ankara.
- Alesheikh, A. A., Ghorbanali, A., and Talebzadeh, A., (2004). Generation the coastline change map for Urmia Lake by TM and ETM+ imagery, *Map Asia Conference*, Beijing, China.
- Anon., (2010a). Sitesi: <http://www.amasra.gov.tr/sosyal.html>, Erişim Tarihi: 08.11.2010.
- Anon., (2010c). Sitesi: http://www.tmmob.org.tr/resimler/ekler/9059724f73a9969_ek.pdf, Erişim Tarihi: 08.11.2010.
- Antrop, M., (2005). Handling landscape change. "*Landscape Change*" *Conference Proceedings*, ECLAS 2005, Ankara, 3-15.
- Arslan, M., (1988). Kıyusal alanlarda rekreasyonel planlama-I. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Ders notu. Ankara.
- BKTM, (2016). Bartın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <http://www.bartinkulturturizm.gov.tr/TR,69061/bartın-tanıtım-brosuru.html> (12.05.2016).
- Cengiz, C., (2009). Kıyı Alanlarında Ekolojik Planlama: Yalova-Armutlu Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 186 s.
- Crossland, C. J., Kremer, H. H., Lindeboom, H. J., Crossland, J. I., Marshall, Tissier Le, M.D.A., (2005). Coastal Fluxes In The Anthropocene, *Global IGBP Change*, The IGBP Series, Springer, Germany.
- Çakılcıoğlu, M., (2000). Sürdürülebilir Turizm, (www.kentli.org internet sitesinde yayınlanan makale).
- Çelik, K., (2015). Kıyı Alanlarının Planlanmasında Kıyı Kenar Çizgisinin Önemi, *Küresel Mühendislik Çalışmaları Dergisi*, Cilt:2 Sayı:1 36-43.
- Çorbacı, Ö. L., (2014). Bartın Doğal ve Kültürel Değerleriyle Amasra'nın Peyzaj Planlaması. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 478 s.
- Çölkesen, İ. ve Sesli, F. A., (2007). Kıyı çizgisinde meydana gelen zamansal değişimlerin bilgi teknolojileri ile belirlenmesi: Trabzon örneği. TMMOB Harita ve 169 Kadastro Mühendisleri Odası, *Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi*, 30 Ekim-2 Kasım 2007, KTÜ, Trabzon.
- Doğan, E., Burak, S., Akkaya, M. A., (2005). Türkiye Kıyıları: Kavramsal Tanımlama - Planlama-Kullanım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.ř., İstanbul.

- Farina, A., (2000). *Landscape ecology in action* Kluwer Academic Publishers, Netherlands.
- Gökyer, E., (2009). Bartın Kenti ve Arıt Havzası'nda Peyzaj Değerlendirme. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 143 s.
- Güleç, S., (1997). Kıyısal alanların koruma-kullanma yönünden bütüncül planlaması, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. I. Ulusal Konferansı, 24-27 Haziran 1997, *Türkiye Kıyıları'97 Konferansı Bildiriler Kitabı*, Sayfa: 85-92. Ankara.
- Gülkal, Ö., (2004). Kıyıların korunmasında özel çevre koruma bölgelerinin rolü; Patara örneği. Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı, 4-7 Mayıs 2004, *Türkiye Kıyıları'04 Konferansı Bildiriler Kitabı*, Sayfa: 101-110, Adana.
- Işık, B. Ö., Demirel, Ö., (2014). Kıyı Kullanıcılarının Kıyı Alanı Rekreasyon Planlama Kararları Üzerindeki Etkisi: Trabzon Kıyı Bandı Örneği, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, Cilt/Vol. 4 Sayı/No.10: 1-11, Malatya.
- KGM, (2014). Karayolları Genel Müdürlüğü, [http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Root/BasindaKGM/Aralik2014.aspx\(25.12.2014\)](http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Root/BasindaKGM/Aralik2014.aspx(25.12.2014))
- Kay, R., Alder, J., (1999). *Coastal Planning And Management*, First Published, Pp.4-419 *London And New York: E-Fn Spon.*
- OGM (Orman Genel Müdürlüğü), (2011). Amasra Orman İşletme Şefliğine ait Orman Amenajman Harita ve Planları, Ankara.
- Öztürk, G., (2009). Turizm-Çevre Koruma-Kentleşme Etkileşiminde Kıyı Alanları: Antalya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gebze İleri teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Anabilim Dalı, Gebze, 179 s.
- Sakaoğlu, N., (1999). *Çeşm-i Cihan Amasra*, Kültür Bakanlığı Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, Ankara.
- Sarı, Y., (2001). Amasra İlçesi'nin Doğal ve Kültürel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında İrdelenmesi. Peyzaj Yüksek Mimarlığı Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Zonguldak, 169 s.
- Sertkaya, Ş., (2001). Bartın İli Bölgesinin Turizm Ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması Ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma / A study on the determination of tourism and recreation potential of the Bartın coastal zone. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Sesli, F. A., Akyol, N. ve İnan, H. İ., (2007). Kıyı alanlarında CBS ile arazi kullanım vasfındaki değişikliklerin belirlenmesi. <http://www.gislab.ktu.edu.tr/yayin/PDF/02FAB03.pdf>., Erişim Tarihi:12.05.2009.

- Sesli, F. A. ve Karşlı, F., (2003). Monitoring Coastal Land Use Changes on the Turkish Black Sea Coast with Remote Sensing: an Example from Trabzon/Turkey, *2nd Fig Regional Conference and 10th Anniversary of Omight*, Marrakech.
- Skalet, C. D., Lee, Y. G., and Ladner, L. J., (1992). Implementation of softcopy photogrammetric workstations at the U.S. Geological Survey. *Photogrammetric Engineering and Remote Sensing*, 58 (1), pp. 57-64.
- TÜİK, (2016). Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/Start.do> (11.07.2016).
- Uzun, M., (2014). Hersek Deltasındaki Kıyı Alanı Kullanımı Değişiminin Coğrafi Analizi, *Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/5 Spring (2014), p. 2033-2052, Ankara.
- Uzun, Ş., (2010). Bartın Orman İşletme Müdürlüğü Amasra Orman İşletme şefliği bünyesinde orman-halk-ormancılık etkileşimleri / Forest-villager-forestry interactions in Amasra planning unit of Bartın forest enterprize, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın.
- URL-1 (2016). <http://www.bartindf.gov.tr/amasra.htm>, 10.Haziran.2016.
- URL-2 (2016). <https://www.google.com/earth/> Google earth programı 22.Mayıs.2016.
- URL-3 (2016). <http://www.eba.gov.tr/gorsel/bartın>, 22.Mayıs.2016.
- URL-4 (2016). <http://cesmicihan.tr.gg/Galerim/pic-1000138.htm>, 22.Mayıs.2016.
- URL-5 (2016). <http://www.turknostalji.com/haber/karadenizin-incisi-amasra-657.html>, 22.Mayıs.2016.
- URL-6 (2016). <http://amasracom.tr.gg/amasra-tanitim.htm>, 22.Mayıs.2016.
- URL-7 (2016). <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekoloji>, 22.Mayıs.2016.
- URL-8 (2016). <http://www.amasra.bel.tr/amasra.html>, 25.Mayıs.2016.
- URL-9 (2016). <http://www.bartindf.gov.tr/amasra.htm>, 22.Mayıs.2016.
- Üzmez, Z., (2006). Kıyı İstanbul Kıyı Alanları Yönetimi ve Silivri Kıyı Alanı Stratejik Planlaması. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnşaat Mühendisliği Hidrolik Anabilim Dalı, İstanbul, 221 s.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Türker OĞUZTÜRK
Doğum Yeri ve Tarihi : Trabzon / 31.07.1986

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayınlar :
Aldığı Ödüller :

İş Deneyimi

Stajlar : Bartın Belediyesi (1. Staj-2010) / İstanbul Ağaç A.Ş. (2. Staj-2011)
Projeler ve Kurs Belgeleri : Coğrafi Bilgi Sistemleri Uzmanlığı
2. Kademe Halk Oyunları Antrenörlüğü
Derince Belediyesi Kent Meydanı Havuz Projesi
Derince Belediyesi Kapalı Çarşı Projesi
Derince Belediyesi Mesire Alanı Projesi
Derince Belediyesi Şehit Anıtı Projesi
Derince Belediyesi Çocuk Parkı Projesi (8 adet)
Çalıştığı Kurumlar : Bartın Halk Eğitim Merkezi (2011-2013, Yarı Zamanlı)
Derince Belediyesi (2014-2016)
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (2016–Devam)

İletişim

E-Posta Adresi : turker.oguzturk@erdogan.edu.tr

Tarih : 14/12/2016 (Tez sınav tarihi)